

EPIcenter

Glasiło Posoškega razvojnega centra

letnik VIII, št. 2-3, 2007

BOVEC, KOBARID, TOLMIN

ISSN 1581-6087

GORICA LEASING d.o.o., Cesta 25. junija 1 J, 5000 Nova Gorica

www.goleasing.si

Vam prijazen leasing

Nova Gorica
tel.: 05 335 36 00

Koper
tel.: 05 631 05 20

- Bodo poslanci dali zeleno luč frankensteinski hrani?
- Resolucija o nacionalnih razvojnih projektih
- Soča 2013
- Spletni bonton – pravilo 1
- Ustrezno ravnanje z odpadki
- O tulpi, lubadarju, tednu gozdov in še čem
- Tima iz Lesene vasi

EPIcenter

Številka vpisa v razvid medijev: 787
ISSN 1581-6087

Izdal in založil:

Posoški razvojni center
Trg svobode 2, 5222 Kobarid

Naslov:

Uredništvo EPIcentra
Padlih borcev 1b, 5220 Tolmin

Telefon:

05/38-41-510 (glavna urednica)
05/38-41-502 (pomočnica urednice)
05/38-41-500 (Posoški razvojni center)

Faks:

05/38-41-504

E-pošta:

epicenter@pososki-rc.si

Spletne strani:

www.pososki-rc.si
(arhiv izdaj od leta 2003 dalje)

Glavna in odgovorna urednica:

Tatjana Šalej Faletič

Pomočnica glavne urednice:

Mateja Kutin

Stalni sodelavki:

Špela Kranjc, Špela Mrak

Oglasno trženje:

05/38-41-500 (Miloš Bajt)
Cenik oglasov in naročilnico najdete na spletnih straneh.

Lektoriranje:

Katarina Mihelič, Nevenka Janež

Fotografija na naslovnici:

Tatjana Šalej Faletič

Ilustracija:

Marko Podjavoršek

Oblikovanje in tehnična priprava:

Gaya Bratina-Jereb Cerkno

Tisk:

Grafika Soča

Naklada:

7.300 izvodov

Vire navajamo po ISO standardu.

Distribucija:

Glasilo se brezplačno distribuira po vseh gospodinjstvih Zgornjega Posočja.

Glasilo sofinancirajo:

Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko ter Občina Bovec, Občina Kobarid in Občina Tolmin

Letnik VIII, št. 2-3, 2007

Spletni bonton oziroma “net-etika”

Pred časom sem sodelavki po e-pošti poslala kratko sporočilo. Čeprav sem opazila, da sem na tipkovnici pomotoma pritisnila na tipko “Caps Lock” in s tem male tiskane črke spremenila v velike, si tisti trenutek zaradi časovne stiske s tem nisem pretirano belila glave. Poved je bila pač v zadnjem delu napisana z velikimi tiskanimi črkami in tako tudi poslana dalje. Nato pa je sledila ne-navadna nadaljnja virtualna debata v stilu:

“Je kaj narobe? Zakaj se pa razburjaš?”

“Kaj? Se ti zdi, da se razburjam?” (-o)

“Zakaj pa potem kričiš name?”

“Kričim? Se to sploh da prek e-pošte?” (8-o)

“Ja, a nisi uporabila velikih tiskanih črk?”

“No, ta pa je dobra. (:S) Če me bo še malo zezala, se bom pa res razburila,” zagodrnjam sama pri sebi, zaprem e-pošto in zavrtim telefon:

“Jaz ne ‘štekam’ nič več ...,” ji pravim. (-/-)

Že z njenim naslednjim vpraša-

njem pa se prvič srečam s tako imenovano “net-etiko”.

“Ja, a ne veš, da če uporabljaš velike tiskane črke, to pomeni, da vpiješ oziroma kričiš?”

“Niti ne ..., prvič slišim.” ☹

Tako nekako se je začelo pri meni. Mogoče celo že kdaj prej, samo da na takšne stvari nisem bila posebej pozorna. Kasneje sem se zaradi nepoznavanja tako imenovane virtualne komunikacije oziroma nepravilnega razumevanja še nekajkrat dodobra zapletla in se znašala v precej nerodni situaciji. Dejstvo je, da se tovrstna komunikacija bistveno razlikuje od tiste, kjer si sogovornika zreta iz oči v oči. Ne le da v večini primerov sogovornikovega tona glasu ne slišimo, tudi vidimo ga ne, zato nam neverbalna komunikacija ni ravno v pomoč. Dobro je torej, če poznamo nekaj splošno veljavnih pravil obnašanja, ki tako kot za vsako kulturno

sredino veljajo tudi za virtualno skupnost oziroma uporabnike svetovnega spleta.

Prav zato smo se odločili, da bomo odslej našim bralcem v novi rubriki, ki smo jo poimenovali *Spletni bonton*, skušali predstaviti nekaj takšnih pravil, norm in priporočil obnašanja, ki pa sicer nimajo pravne podlage. Verjamem, da bomo z njimi kljub temu marsikomu prihranili kakšno neprijetno situacijo, ki zna hitro potlačiti naš ugled – še posebej v poslovnem svetu. Nerazumevanje oziroma nepravilno razumevanje sporočil nas lahko – kot sem že omenila – privede do napačnih odločitev ali celo prekinitev komunikacije. Zato priporočam, da pokukate na stran 18 in morda še danes odkrijete kakšno zanimivo priporočilo mrežne komunikacije.

Tatjana Šalej Faletič, glavna in odgovorna urednica

Leta 1994 je zbrana pravila obnašanja na svetovnem spletu v knjigi **Virginie Shea** z naslovom *Netiquette* izdala založba **Albion Books**. Povzetek njene spletne različice je širši javnosti dostopen na spletnem naslovu: <http://www.albion.com/netiquette/index.html>

SPREJET PREDLOG IZVEDBENEGA NAČRTA RRP 2007–2009

Člani Sveta regije Severne Primorske (Goriške statistične regije) so 4. aprila sprejeli Izvedbeni načrt regionalnega razvojnega programa 2007–2009, ki so ga predhodno (29. marca) obravnavali tudi člani Regionalnega razvojnega sveta Severne Primor-

ske (Goriške statistične regije). Izvedbeni načrt RRP za obdobje 2007–2009 je pripravil **Posoški razvojni center** v vlogi nosilne regionalne razvojne agencije v partnerstvu z lokalnimi razvojnimi agencijami (Razvojno agencijo **ROD Ajdovščina**, **ICRA d.o.o.**

Idrija in **RRA severne Primorske d.o.o. Nova Gorica**). Osnova za pripravo je bil 15. decembra 2006 sprejet Regionalni razvojni program Severne Primorske (Goriške statistične regije) 2007–2013. Več na: www.pososki-rc.si. ■

PRC TUDI V BOVCU

Obveščamo vas, da je Posoški razvojni center odprl vrata svoje izpostave tudi v Bovcu in s tem poskrbel, da bodo naših uslug deležni tudi sicer nekoliko bolj oddaljeni prebivalci. Pisarna, ki se nahaja v 1. nadstropju občinske stavbe na Trgu go-

lobarskih žrtev 8 v Bovcu, bo odprta ob:

– **ponedeljkih** od 12. do 16. ure za **podjetniško svetovanje**: program vavčerskega svetovanja in VEM-točka;
– **sredah** od 8. do 16. ure za **svetovanje s področja razvoja člo-**

veških virov: Svetovalno središče za izobraževanje odraslih (ISIO), Center za informiranje in poklicno svetovanje (CIPS) ter Točka za samostojno učenje;
– **petkih** od 8. do 13. ure za **svetovanje s področja razvoja podeželja**. ■

Posoški razvojni center

Iz vsebine

- 4 Z oglasne deske PRC-ja
- 5 Pogled naprej: Bodo poslanci dali zeleno luč frankenstein-ski hrani?
- 8 Z oglasne deske PRC-ja
- 9 Resolucija o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007–2023: Razvojno-investicijski projekti v naslednjem srednjeročnem obdobju
- 11 Regionalni razvojni program Severne Primorske (Goriške statistične regije) 2007–2013: Povzetek temeljnega regijskega projekta
- 13 Program spodbujanja razvoja v Posočju 2007–2013: Soča 2013
- 15 Podjetja in razvojni program Soča 2006: Eko Les Energetika, Ogrevanje na sekance lesne biomase d.o.o.
- 18 Spletni bonton: Pravilo 1: Ostanimo ljudi
- 19 Iz občinskih uprav
- 25 Pred našim pragom: Ustrezno ravnanje z odpadki
- 26 Intervju z vodjo OE Tolmin Zavoda za gozdove Slovenije Markom Janežem: O tulpi, lubadarju, tednu gozdov in še čem
- 28 Botanično popotovanje: Planika – simbol alpskega rastlinstva
- 29 Vsi na zrak za zdrav korak: Italijanska vojaška kapela na Planici
- 33 Pustili so svoj pečat: Tima iz Lesene vasi
- 37 Opažanja
- 36 Pesniki iz naših logov: Poskušajmo
- 38 Knjižna polica
- 40 Javni razpisi in obvestila
- 43 Koledar prireditvev

Možnost organiziranega samostojnega učenja v Tolminu

Oblike neformalnega poučevanja, ki jih **Posoški razvojni center** (PRC) izvaja za podjetja, organizacije, zaposlene, brezposelne, dijake in učence, smo dopolnili še s ponudbo organiziranega samostojnega učenja. V sklopu vzpostavitve Centra vseživljenjskega učenja VITA Ajdovščina smo tudi v Tolminu odprli **točko oziroma SREDIŠČE ZA SAMOSTOJNO UČENJE (SSU)**, kjer kot partner v projektu prebivalcem Zgornjega Posočja ponujamo možnost organiziranega samostojnega učenja s pomočjo multimedijskih gradiv, ki so privlačna in namenjena različnim učnim tipom. Za začetek vam v prostorih Posoškega razvojnega centra, Ulica padlih borcev 1 b, v Tolminu nudimo **BREZPLAČNO UČENJE**:

- **tujih jezikov** – angleščine,

italijanščine, nemščine, francoščine, španščine (interaktivni tečaj za začetnike in interaktivna slovnica za začetnike)

- **računalništva** (učenje prek spletnega portala).

Predpogoj je le računalniška pismenost in vključitev v SSU. Da pa boste pri učenju in delu uspešnejši, vam bomo nudili tudi nasvete, kako se učiti, brskati po svetovnem spletu in uporabljati elektronsko pošto.

Točka je namenjena vsem starostnim skupinam: mladim (osnovnošolcem višjih razredov, dijakom, študentom), zaposlenim, starejšim, upokojencem, brezposelnim ... **Urniki:**

torek: 10.00–15.00

četrtek: 10.00–16.00

Svoj termin si morate predhodno rezervirati – telefon: 05/38-41-500. ■

JAVNI POZIV ZA VKLJUČITEV V ŠTIPENDIJSKO SHEMA

Posoški razvojni center je objavil tudi javni poziv za vključitev v Štipendijsko shemo, ki se izvaja v sklopu izvedbenega programa razvojne pomoči trem posoškim občinam za leto 2007 (štipendije za šolsko leto 2007/08). Poziv, ki ga lahko najdete na strani 40 ali na spletni strani:

www.pososki-rc.si, je namenjen delodajalcem s sedežem ali poslovno enoto na območju občin Bovec, Kobarid in Tolmin. Vloga s prilogami mora prispeti najkasneje do 2. 7. 2007.

Dodatne informacije: **Posoški razvojni center**, tel.: 05/38-41-500. ■

SOČA 2013

Vlada RS je 15. marca na svoji redni seji sprejela *Program spodbujanja razvoja v Posočju 2007–2013 (SOČA 2013)* ter *Izvedbeni program razvojne pomoči občinam Bovec, Kobarid in Tolmin za leto 2007*.

Program Soča 2013, ki pomeni nadaljevanje in nadgradnjo državne pomoči iz preteklih let, ima dva ključna strateška cilja: • dvig

konkurenčnosti v gospodarstvu in • izboljšanje kadrovskega potenciala regije.

Specifični cilji in usmeritve programa Soča 2013 so:

- zagotavljanje prostorskih pogojev za gospodarsko dejavnost,
- pospeševanje in razvoj podjetništva ter podjetniške miselnosti,
- ustanavljanje novih majhnih podjetij, novih delovnih mest ter po-

Izpostava ISIO in CIPS-ov info kotiček

Se odločate za nadaljevanje šolanja in rabite nasvet ali pomoč strokovnjaka? Pomagale vam bodo svetovalke:

- Izpostave Svetovalnega središča za izobraževanje odraslih (ISIO) in
- Informativnega kotička Centra za informiranje in poklicno svetovanje (CIPS).

Brezplačne informacije dobite:

- **po telefonu:** ob torkih in sredo od 13. do 15. ure in ob četrtek od 10. do 12. ure na telefonskih številkah 05/38-41-505 (Cvetka Kavčič);
- **po elektronski pošti:** cvetka.kavcic@pososki-rc.si ali
- **osebno** (po predhodni najavi): ob torkih in sredo od 8. do 12. ure in ob četrtek od 13. do 16. ure v prostorih Posoškega razvojnega centra, Ulica padlih borcev 1b, Tolmin.

Izpostavo ISIO in CIPS-ov informativni kotiček je Posoški razvojni center vzpostavil v partnerstvu z Ljudsko univerzo Nova Gorica. ■

Posoški razvojni center

POZIV VSEM ZINTERESIRANIM ZA IZOBRAŽEVANJA

Na **Posoškem razvojnem centru** (PRC) smo v letošnjem šolskem letu izvedli različne tečaje (jezikovne in računalniške), s katerimi bomo zaradi velikega povpraševanja jeseni skupaj z zunanjimi sodelavci tudi nadaljevali.

V ta namen smo pripravili dva vprašalnika (najdete ju na spletni strani: www.pososki-rc.si/44/96), ki se nanašata na vaše potrebe. Zato vljudno prosimo vse zainteresirane, da nam izpolnjene vprašalnike vrnete na naslov: Posoški razvojni center, Ulica padlih borcev 1b, 5220 Tolmin ali patricija.rejec@pososki-rc.si. V kolikor menite, da bi PRC lahko organiziral tudi druga usposabljanja, izpolnite tretji vprašalnik in ga vrnite na enega od zgoraj navedenih naslovov.

Posebej opozarjamo podjetja in samostojne podjetnike, da lahko nastale stroške v zvezi z usposabljanjem zaposlenih uveljavite v sklopu Javnega razpisa za spodbujanje izobraževanja in usposabljanja zaposlenih v podjetjih na območju občin Bovec, Kobarid in Tolmin (razvojni program SOČA 2013), ki ga vsako leto objavlja **Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko**.

Patricija Rejec, Posoški razvojni center

NAGRAJENI AKTIVNI POSOČANI

V januarski številki **EPIcentra** smo v sklopu izobraževanja za aktivno državljanstvo objavili anketo, v kateri smo ob uvedbi nove valute ugotavljali, koliko so prebivalci Posočja seznanjeni s spremembami, ki jih ta prinaša. Žal smo dobili vrnjenih premalo izpolnjenih anket, da bi lahko iz rezultatov izdelali statistično pomembne informacije. Ob tako majhnem odzivu na našo anketo ugotavljamo, da veliko ljudi ne izrablja svoje pravice biti aktiven državljan in sodelovati pri odločanju – vsaj na lokalni ravni. Dejstvo je, da znaša naklada EPIcentra 7.300 izvodov, prejeli pa smo le osem izpolnjenih anket.

Vsem, ki ste anketo izpolnili, se za sodelovanje zahvaljujemo, hkrati pa objavljamo rezultate nagradnega žrebanja.

- Tečaja tujih jezikov ali računalništva se bosta lahko brezplačno udeležili **Katja Štenkler** iz Podbrda in **Mateja Rutar** iz Ljubinja,
- USB-ključ pa sta prejela **Viktor Hvala** iz Poljubinja in **Sara Pirih** iz Dolenje Trebuše.

Marina Istenič, Posoški razvojni center

SUBVENCije PODJETNIKOM ZA UPORABO ZUNANJIH SVETOVALNIH STORITEV

Javna agencija RS za podjetništvo in tuje investicije (JAPTI) je 2. aprila letos ponovno začela izvajati **program vavčerskega svetovanja**, ki podjetniško naravnanim ciljnim skupinam ponuja subvencije za uporabo zunanjih svetovalnih storitev. Podjetniki lahko tako že začnejo koristiti svetovalne storitve programa, predvidoma jeseni pa bodo v programu na voljo tudi sredstva za subvencioniranje usposabljanj. Sicer pa je omenjeni program letos tudi nekoliko vsebinsko spremenjen.

Kaj vam program ponuja?

- **Subvencije v višini do 50 % neto vrednosti upravičenih stroškov svetovanja**, in sicer za delujoča podjetja, vendar največ do 4.000 EUR v obdobju trajanja pogodbe.
- **Subvencije v višini do 100 % vrednosti upravičenih stroškov svetovanja**, vendar največ do 1.500 evrov (nekaj manj 360.000 tolarjev) v obdobju trajanja pogodbe, lahko koristi potencialni podjetnik – vendar le pod pogojem, da se v roku 12 mesecev samozaposli oz. v samostojni dejavnosti odpre vsaj eno novo delovno mesto.

Kako se vključite?

Vključite se lahko na lokalnih vstopnih točkah VEM. Takšno točko najdete tudi na **Posoškem razvojnem centru (Ulica padlih borcev 1b, Tolmin)** – vsak dan, oziroma na izpostavi v Bovcu (**pisarna v 1. nadstropju občinske stavbe, Trg golobarskih žrtev 8**), in sicer ob ponedeljkih med 12. in 16. uro.

- Tu povprašate po svetovalcu organizatorju, ki je usposobljen za opravljanje nalog izvajanja omenjenega programa.
- Z njim opravite uvodni svetovalni intervju, v katerem svetovalac organizator preveri, ali izpolnjujete kriterije za vključitev v program, in ugotovi, katere vrste svetovanja boste potrebovali.
- Po podpisu pogodbe o vključitvi lahko koristite storitve podjetniških svetovalcev tako, da pri svetovalcu organizatorju za vsako posamezno svetovanje naročite vavčer.
- Vavčer lahko naročite samo na podlagi predhodno pridobljene pisne ponudbe za svetovanje.
- Po opravljeni svetovalni storitvi s svetovalcem potrdita vavčer (podpis in žig), ki je potreben za izplačilo subvencije.

Dodatne informacije:

Vesna Kozar, svetovalka (tel.: 05/38-41-503, e-pošta: vesna.kozar@pososki-rc.si)

Bodo poslanci dali zeleno luč frankensteinski hrani?

Fotografije. Dokumentarci. Zemljevidi. Grafi, arhivski posnetki, preglednice, diagrami, zgodbe, animacije ... Njihovi avtorji nam govorijo o podnebnih spremembah, o prekomernem izčrpanju neobnovljivih in obnovljivih naravnih virov, ogroženih živalskih vrstah, zmanjševanju biotske raznovrstnosti, genskem onesnaževanju, podkupljivosti znanosti ...

Trudijo se nam prikazati razliko med tem, kako je planet izgledal še pred 100, 60, 50, 20, 10 leti in kako izgleda danes; s študijami, v katerih so zajeti raznovrstni kazalci, pa nam želijo pokazati, kakšna bo naša bližnja prihodnost. Pozivajo nas k ukrepanju, mi pa kot ponavadi slišimo le napol; vidimo, kar se dogaja pred našim pragom, ali pa ostajamo kar lepo slepi in gluhi, zaverovani v svoj prav. Saj res, mnogi se pa še vedno prerekajo o "cikličnosti" nature.

Obkrožite vam najbližjo trditev

Ne, ne bom vam solila pameti z nasveti, kako lahko sami pripomorete k zmanjševanju emisij toplogrednih plinov, niti vam ne bom dajala namigov, kako lahko privarčujete kakšno kW uro in zmanjšate kilometrično za nošenje vrečk v smetnjak. Za začetek bo dovolj, da ocenite, kakšen pomen ima za vas narava in kaj ste pripravljeni vi narediti zanjo. Pa pojdemo po šolsko; obkrožite vam najbližjo trditev:

A – Zanimam vsa dejstva in dokaze o onesnaževanju ter jim oporekam. Ne morem se upreti potrošniški mrzlici. Tolažim se, da tako in tako ne bom več med živimi, ko se bodo napovedi uresničile. S posledicami se bodo morali soočiti moji otroci in vnuki.

B – Zavedam se pomena zmanjševanja onesnaževanja. Prav zato sem prištaš učinkovite rabe vseh naravnih virov in reciklaže.

C – Spoštujem omejitve okolja. Poskušam živeti nov življenjski slog v skladu s sonaravnimi načeli, ki zavračajo potrošništvo.

Naša Razmišljanja smo tokrat odstopili sodelavki **Patriciji Rejec**, ki si že, odkar jo poznamo, prizadeva, da bi se ljudje začeli zavedati, da bodo davek na naš sodoben način bivanja morali plačevati naši otroci, če ga ne bomo že celo mi sami. Na račun njenega vztrajnega prigovarjanja je že marsikatero navadno žarnico zamenjala varčna, belo moko polnozrnata z etiketo "bio", PVC-vrečke nakupovalni cekar ... Pa je to dovolj? (Uredništvo EPIcentra, foto: T. Š. F.)

No, pa da ne bom zvenela preveč cinično. Zavedam se, da vsaka generacija poskuša živeti tako, da bi naslednja živela še bolje. Prav zato potrebujemo okoljsko vzgojo, da bomo RAZUMELI POMEN sonaravnega razvoja in okoljske etike. Mislite, da to ni potrebno? No, s tem člankom vam bom dokazala, da je!

Kaj vse smo pripravljeni verjeti

Začela bom s tem, kaj vse smo danes ljudje pripravljeni verjeti in kaj ne. V zadnjem času sem postala pozorna na oglasna sporočila, saj me je presenetilo dejstvo, da odrasli ljudje

nasedajo trikom kot: ker se cenim, seveda vem, itak, mmm, dobro – zdravo ... in tem podobnim, ki reklamirajo razno kozmetiko, pralne praške, hrano, zdravila, telefone, avtomobile ... Ja, ljudje verjamemo bleščeči embalaži in gostobesednemu govoričenju "branjevke", ki stranki piha na dušo, tako da ta spregleda dejansko vrednost vsebine. Na drugi strani pa postane taista stranka nad vse skeptična tudi glede najbolj tveganih aditivov, ki jih najdemo kot dodatke v prehrabnih proizvodih. Ne more verjeti, da je silovita kemizacija segla tudi v našo prehrano. In to zelo nekritično. Zakaj dosežki

znanstvenih dognanj javnosti niso dostopni, temveč so patentirani kot intelektualna lastnina korporacij? Pa naj to velja tako za sintetične aditive v prehrani kot za pesticide in gensko spremenjene organizme (GSO). No, ni treba biti prav posebno *brihten*, da dojameš, kam pes taco moli. Profit. In vedno bolj mi je jasno, zakaj večina ljudi ni zgrožena nad spornimi poskusi na rastlinah in živalih; saj smo tudi sami postali poskusne "živali" kemičnih eksperimentov – in to prostovoljno. Hm, ampak slednje ni dokazano, zakaj bi torej verjeli? Prav zato, ker ne verjamemo, smo dopustili, da sta znanost in ekonomija šli dalje.

Frankensteinska hrana

S tako imenovano frankensteinsko hrano se je pričelo gensko onesnaževanje okolja, ki je popolnoma drugačno od kemičnega; slednjega bi lahko ustavili. Nihče pa ne ve, kako se bodo v naravi vedli, razmnoževali in opraševali gensko spremenjeni or-

Utrinki

V OSPREDJU JE BILA OKOLJEVARSTVENA PROBLEMATIKA

Kobarid – Daljnovid Okroglo–Videm, vetrne naprave na Kolovratu in čezmejno sodelovanje so bile besede, ki smo jih največkrat slišali na 37. srečanju Slovencev iz Videmske pokrajine in Posočja.

Prav zaradi okoljevarstvenih težav, ki v zadnjem času Slovence v zamejstvu najbolj tarejo, so organizatorji tega tradicionalnega srečanja – načelnik UE Tolmin **Zdravko Likar** ter trije posoški župani **Uroš Brežan**,

Robert Kavčič in **Danijel Krivec** – za slavnostne besede prosili slovenskega ministra za okolje in prostor **Janeza Podobnika**. Ta je zaskrbljene zamejce potolažil, da Slovenija o gradnji visokonapetostnega daljnovoda med Okroglim pri Kranju in Vidmom, katerega predvidena trasa bi potekala prav skozi osrčje Beneške Slovenije, še ni sprejela nobene obvezujočega sklepa in da študije šele potekajo. "*Odločitve bodo take, da bodo najmanj boleče za ljudi*," je pojasnil Podobnik in dodal, da tako na njegovem ministru kot tudi na generalnem konzulu

latu v Trstu niso dobili nobene vloge za okoljevarstveno soglasje za mlino na veter na Kolovratu. V imenu slovenske vlade se je iskreno zahvalil vsem, ki varujejo in ohranjajo slovensko skupnost v Nadiških in Terskih dolinah, Reziji ter Kanalski dolini. Pa tudi tistim, ki v Italiji to razumejo. Vlado Furlanije – Julijske krajine je zastopal odbornik za mednarodne odnose **Franco Jacop**.

V imenu Slovencev Videmske pokrajine je spregovoril **Riccardo Ruttar**, sicer član Sveta slovenskih organizacij. Zakon za Slovence zunaj meja matične domovine, Svet za zaščito

ganizmi. In tu smo ponovno v precepu; znanstveniki, ki se ukvarjajo z genskim inženiringom, trdijo, da so postopki obvladljivi in varni ter da je vsa zadeva nastala iz plemenitih namenov: vzgojiti odpornejše rastline, ki lahko uspevajo v različnih naravnih pogojih, saj je edino tako možno rešiti svet pred lakoto. Ja, kakih 20 let je minilo, ko je ameriški potrošnik lahko kupil prvo gensko spremenjeno hrano ... No, koliko manj lačnih ust je že na svetu? In če že govorimo o naši plemenitosti – v razvitem svetu kopičimo gore žita, nekaj tisoč milj stran pa milijoni stradajo do smrti.

Na drugi strani imamo nasprotnike genske manipulacije, med njimi tudi kmete z lastnimi izkušnjami, ki se trudijo svetu dopovedati, kakšen je namen multinacionalk. Da boste zadevo bolje razumeli, si morate ogledati dokumentarni film *Življenje izven kontrole*. Ah, dokumentarec! Skeptiki bodo ponovno trdili, da se genske spremembe v naravi dogajajo ves čas. Seveda se, vendar ne med različnimi vrstami! Tudi pri konvencionalnem žlahtnjenju prihaja do križanja istih rastlinskih in živalskih vrst. Pri genskem inženiringu pa vzamejo gen popolnoma druge vrste (lahko bakterije, ribe, človeka ...) in ga vgradijo v rastlino ali seme.

Genetske informacije rastlinskih in živalskih vrst zajemajo evolucijsko dediščino več kot tri milijarde let, ki je potekala od enostavnih oblik življenja h kompleksnim, danes pa poskušajo znanstveniki zaradi profita spremeniti to gensko strukturo živih bitij.

Ker nam prostoživeči organizmi ne izstavljajo položnic

Je mogoče kdo že naredil ekonomsko oceno pomena vrstne raznolikosti? Neeee ..., zakaj pa? Mogoče zato, ker več kot 20 odstotkov zdravil sestoji iz kemičnih snovi, ki jih pridobivajo iz prostoživečih organizmov, ker osnovna zdravstvena

oskrba več milijard ljudi sloni na tradicionalni medicini, ker žuželke poskrbijo za opravevanje, ker žabe, ribe, ptiči ... skrbijo za nadzor nad škodljivci, ker školjke in drugi organizmi čistijo naše vode, ker rastline in mikroorganizmi skrbijo za nastajanje prsti ..., ker vse to delo za nas opravljajo brezplačno!!! Da pomena celotne prehranske verige na tem mestu sploh ne omenjam. Zaradi genskega inženiringa pa izginjajo stare sorte, tako da danes manj kot 1.000 vrst skrbi za prehrano človeštva. In v okviru teh vrst se je genetska raznolikost drastično zmanjšala. Bolezni in škodljivci tako zlahka uničijo genetsko enolično populacijo. No, le brez skrbi, vse lahko še malo bolj "pošpricamo" z ustreznimi kemijo za mrtva patentirana semena, ki rodijo samo

Svoj glas PROTI Zakonu o soobstoju gensko spremenjenih rastlin z ostalimi rastlinami lahko prispevate na tolminski tržnici lokalnih kmetijskih izdelkov in pridelkov vsako soboto med 8. in 12. uro vse do konca junija. Dodatne informacije: **Društvo Ajda Posočje, Marija Poljanec** (tel.: 05/38-82-651) in **Marjana Gruden** (gsm: 041/297-873).

enkrat. S tem multinacionalke kmeta prisilijo, da mora vsako leto znova kupovati patentirana semena z vso ustrežno dodatno kemijo. Seveda se zadeva ni ustavila zgolj pri rastlinah. Znanstveniki že pridno ustvarjajo genome prašiča, lososa, krave ... Ampak o tem kdaj drugič.

Evropski parlament zavrnil pristransko resolucijo

Ob tem pa je treba poudariti, da je vsa zainteresirana in osveščena javnost že stopila v akcijo. **Inštitut za trajnostni razvoj Ljubljana** se je januarja 2007 pridružil vseevropski kampanji za ohranitev in zavarovanje kmetijstva brez GSO in za zagotovitev pravice potrošnikov do izbire hrane

brez GSO (pobudnik *Friends of the Earth Europe*). Pozvali so slovenske poslance Evropskega parlamenta, naj zavrnejo resolucijo *Biotehnologija: perspektive in izzivi za kmetijstvo v Evropi*, o kateri so poslanci Evropskega parlamenta glasovali sredi marca 2007. Spodbudno je dejstvo, da so v Strasbourgu poslanci omenjeno resolucijo zavrnili, saj naj bi ta po njihovem mnenju pristransko predstavljala prednosti uporabe gensko spremenjenih organizmov v kmetijstvu. Resolucija se je morala vrniti v parlamentarni Odbor za kmetijstvo. Poslanci so ji očitali predvsem nespoštovanje načela previdnosti, pristransko naštevaje prednosti GSO v kmetijstvu in neupoštevanje raziskav, ki kažejo, da GSO-kmetijstvo in GS-živila niso izpolnili visokih pričakovanj.

Volivci na dopust, državni zbor pa o naši prihodnosti

V okviru *Koalicije za trajnostni razvoj podeželja* je osemnajst organizacij aktivno sodelovalo pri pripravi predloga zakona. Tudi druge organizacije so zbrale več tisoč podpisov proti gojenju gensko spremenjenih rastlin (GSR) pri nas. Z njim želijo preprečiti onesnaževanje z GSR in pozvati k prepovedi gojenja teh v Sloveniji. O samem zakonu naj bi naš parlament razpravljal predvidoma v juliju.

Smo predstavniki evolucije ali bogovi?

Na enem izmed zadnjih predavanj danes žal že pokojnega dr. **Stanka Buserja** smo prisotni na diaprojekciji lahko videli tudi satelitski posnetek planeta Zemlja. Ob tej fotografiji se je profesor zamislil, rekoč nekako takole: "*Če bi ljudje vedeli, kako lep in edinstven je ta naš planet, ne bi tako mačehovsko ravnali z njim.*" Vprašal me je, ali verjamem? Kaj pa vi? Verjamete, da vsa človekova ravnanja izvirajo iz dejstva, da v resnici ne vidimo

Utrinki

► Slovencev v zamejstvu, Zaščitni zakon za slovensko manjšino v Italiji – to so nedavne pridobitve, ki naše rojake navdajajo z optimizmom in upanjem. Vseeno so spomini na številne grenke izkušnje in razočaranja v preteklosti še vedno preveč živi, da ne bi podvomili o obljubljenih rešitvah. Pred benečanskimi politiki, upravitelji in kulturnimi delavci je po Rutarjevih besedah pomembna naloga – prebivalstvu morajo vrniti dostojanstvo in zaupanje; ne le kot državljanom Evrope, ampak tudi kot Slovencem. "*Kdor dobro pozna našo polpreteklo zgodovino, lahko najbolj verodostojno oceni, kako nevzdržen pritisk je pomenila meja, ki je potekala vzdolž rek in gorskih grebenov ter prisilno ločevala naše ljudi.*" Kot je opozoril, je okolje edino bogastvo, ki ostaja Benečanom, v zadnjem času pa doživljajo nekakšno

DALJNOVOD OKROGLJO-VIDEM, VETRNE NAPRAVE NA KOLOVRATU IN ČEZMEJNO SO-DELOVANJE so bile besede, ki smo jih največkrat slišali na srečanju Slovencev iz Videmske pokrajine in Posočja.

zasedbo svojega ozemlja. Nadejajo se uspešnega sodelovanja med svojimi občinami v Italiji in slovenskimi ustanovami, ki ga bo v podpirala tudi EU. Interregove pobude s ciljem tri namreč zahtevajo prav "*skupno čezmejno kulturno, ekonomsko in okoljsko politiko ter skupno odgovornost,*" kar se vsekakor moramo potruditi izkoristiti. "*Če se ne zgane-mo mi, pa pride kdo drug,*" je v svojem pristnem narečju zaključil Ruttar.

Ob koncu srečanja so tudi letos podelili Gujonoovo priznanje. Prejel ga je **Ado Cont**, v številne dejavnosti vpet zavedni Slovenec iz Čenebole. Mnogi starejši prebivalci Posočja ga poznajo tudi zaradi njegove pomoči pri pridobivanju italijanskih pokojnin. Cont se zaradi bolezni prireditve ni mogel udeležiti, zato je priznanje v njegovem imenu prevzel njegov sin.

Besedilo in foto: Špela Kranjc

edinstvenosti kroga življenja, ki nam ga ponuja ta planet? Koliko izmed nas se zaveda pomena "živnega" okolja za naše zdravje, kakovost življenja ...? Zahodna znanstvena objektivnost nas je prepričala, da smo drugačni, da nismo več predstavniki evolucijskega stvarstva, temveč gospodarji Narave. Z genskim inženiringom smo postali ravno to – zavestni udeleženci v nadaljnjem odvijanju stvarstva. Mislite, da vi pri vsem tem ne igrate nobene vloge, da so za to odgovorni znanstveniki, politiki, gospodarstveniki, predsedniki ...? Verjamete, da je vse to v skladu z razvojem znanosti in tehnike ter da na tem sloni naš nadaljnji razvoj? Verjamete, da je sistem, ki nas je dvignil iz revščine, lakote, nam zagotovil boljšo zdravstveno oskrbo, življenjski standard ... vse, kar lahko pričakujemo? Se bo naša evolucija res zaključila z materialistično fazo? No, ekonomska teorija nas že prepričuje, da je nadaljnje izboljšanje našega življenjskega standarda odvisno od zdrave rastoče ekonomije (potrošništvo). In mnogi še vedno mislijo, da je to res super zamisel. Ampak to je že druga zgodba.

Težave že pri ločenem zbiranju odpadkov

Velikokrat se sprašujem, koliko zrelosti in odgovornosti premoremo kot najbolj razvita vrsta na tem planetu. Čeprav se mi v glavi vedno pogosteje pojavlja vprašanje – kako inteligentna je pravzaprav vrsta, ki razume, da je uničenje ekosistema usodno za njen obstoj, in z uničevanjem mirno nadaljuje? Vrsti homo sapiens sapiens* predstavlja zelo velik problem že samo ločeno zbiranje odpadkov in nemalokrat tudi samo odmetavanje smeti v smetnjake. Res, nedoumljivo.

In potem ... 11. september

Pred kratkim sem prebrala knjigo *Sedaj* avtorja Petra Russella, izvirnik *The white hole in time* je v Londonu izšel leta 1992. Takrat je v New Yorku

LAČNI? Hladilnik, poln hrane z nepretečenim rokom na smetišču, sem odkrila po naključju (september 2006). Foto: Patricija Rejec

Dokumentarec *Življenje uhaja izpod nadzora* si lahko ogledate na spletnih straneh Inštituta za trajnostni razvoj www.itr.si. Tam dobite tudi več informacij o gensko spremenjenih organizmih (GSO) in nacionalni kampanji "Brez GSO".

še stal Svetovni trgovski center (WTC). Avtor je naredil zanimivo časovno primerjavo zemeljske zgodovine na podlagi 108 nadstropij tega centra; šele v 25. nadstropju so se pojavile najenostavnejše žive celice; bakterije, ki so uporabljale kisik, v

60. nadstropju; ribe v 97.; dinosavri so vladali od 104. do 107. nadstropja; homo erectus je prvič shodil po dveh nogah samo nekaj palcev pod vrhom stolpnice; celotna moderna zgodovina pa ne predstavlja niti debeline sloja enega nanosa barve. In sedaj sledi najbolj zanimiv del. V razpravi o naši ekološki usodi se je avtor spraševal, kaj bo vseboval naslednji nanos barve na Svetovnem trgovskem centru ... In potem ... 11. september ... Naključje? Kateri filozof nas je že podučil, da naključij ni? Sicer pa je že **Albert Einstein** doumel, da nobenega problema ne reši ista zavest, ki ga je ustvarila.

Moč naših denarnic

Še vedno prepričani, da VI pri tem ne igrate nobene vloge? Sem **Patricija Rejec** in sama odločam, kaj bom kupila. V to me ne sili noben politik, župan, znanstvenik ... S svojim nakupom odločam, koga bom podprla in koga ne. In prav zaradi tega imam pravico vedeti, kakšno hrano kupujem. Ker SEM PROTI gensko spremenjenim organizmom, nočem kupovati takšnih prehrabnih izdelkov ter s tem podpirati njihovo proizvodnjo in pridelavo. Moja pravica odločanja, kaj jem in kaj postrežem svojemu sinu, se sicer velikokrat konča pri etiketah, kjer ni označeno poreklo izdelka, vendar smo potrošniki tisti, ki lahko z "močjo svojih denarnic" dosežemo pozitivne spremembe.

Patricija Rejec

Opomba:

* *Homo sapiens sapiens* – je podvrsta *Homo sapiens* in ga poznamo tudi pod imenom **modernejši (misleči) človek**, ki se je na območju Evrope pojavil pred približno 30.000 leti. Predznak "misleči" pa bi lahko prav tako dobil že neandertalec, za katerega je še do nedavnega v strokovnih krogih veljalo, da ni bil sposoben razmišljati o umetnosti in drugih "civiliziranih" področjih. Najbližji in najprepričljivejši dokaz za to bi lahko bila najdba 50.000 let stare koščene piščali iz Divjih Bab. (Za pojasnilo se zahvaljujem Mihu Mlinarju, arheologu Tolminskega muzeja.)

Utrinki

ŠTUDIJ STROJNIŠTVA V TOLMINU – INFORMATIVNI DAN

Tolmin – Posoški razvojni center je v sodelovanju z **Visokošolskim in raziskovalnim središčem Primorske (VIRS)** ter **Fakulteto za strojništvo Univerze v Ljubljani** organiziral informativni dan, na katerem so zainteresiranim prvič predstavili možnost izrednega visokošolskega strokovnega študija strojništva v Tolminu.

Informativnega dne se je udeležilo 39 kandidatov, ki se zanimajo za izredni visokošolski študij strojništva. Ta se bo – v primeru zadostnega števila prijav – začel v Tolminu, in to že v šolskem letu 2007/08. V omenjeni študijski program strojništvo se lahko vpiše vsak, ki je opravil zaključni izpit v katerem koli štiriletnem srednješolskem programu, poklicno

INFORMACIJE O POTEKU ŠTUDIJA STROJNIŠTVA V TOLMINU so 39 udeležencem podali izr. prof. dr. Janez Kramar, prodekan FS, mag. Uroš Saksida, direktor VIRS Primorske, mag. Roman Medved, direktor Posoškega razvojnega centra, in mag. Almira Pirih, vodja projekta.

maturu ali maturo. Prav tako pa lahko v tem programu študirajo tisti, ki so dokončali ustrezen višješolski program, ki ga danes izvajajo srednje šole, ali višješolski program, ki so ga do leta 1995 izvajale fakultete. V tem primeru se študentom priznajo določeni izpiti.

Udeleženci informativnega dne so bili med drugim tudi pozvani, da oddajo prijavo za vpis, ki sicer ni obvezujoča, saj bo študij organiziran le v primeru, da bo dovolj prijav. Zanj je namreč razpisanih 40 mest. Glede na to, da je študij formalno razpisan v Novi Gorici, se zainteresirani za študij prijavijo na tej lokaciji, čeravno bo študij dejansko potekal v Tolminu.

Predavanja in vaje bodo potekale po enakih študijskih programih kot pri rednem študiju, praviloma pa le na eni smeri, za katero se pred vpisom v 2. letnik odloči večina študentov. ►

Posoški razvojni center

Angleški jezik za otroke**Z IGRO DO ZNANJA –
JEZIKOVNO-USTVARJALNE DELAVNICE**

Udeleženci:	otroci od 1. do 4. razreda
Kje:	prostori Posoškega razvojnega centra, Ulica padlih borcev 1c, Tolmin
Kdaj:	od 2. do 6. 7. 2007
Čas:	med 9. in 15. uro.
Teme:	Širok izbor tem in jezikovnih dejavnosti za otroke na počitnicah; igra, glasba, igranje vlog, skupinsko delo, delo v parih ipd. s poudarkom na besedišču.
Učitelj/-ica:	Absolvent/-ka angleškega jezika
Mentorici:	Patricija Rejec in Tjaša Maurič
Cena:	65 evrov (15.576,60 tolarjev) na osebo na teden. Kosilo je vključeno.
Informacije in rezervacije:	Na delavnici bo 25 šolskih ur namen- jenih dejavnostim, ki bodo potekale v angleškem jeziku. Preostali čas bo namenjen drugemu ustvarjanju.
	05/38-41-500 info@pososki-rc.si

**USTVARJALNE POČITNIŠKE
DELAVNICE ZA OTROKE**

Tudi letos vabimo otroke, da se nam pridružijo v času poletnih šolskih počitnic.

Udeleženci: otroci od 1. do 4. razreda

Kje: prostori Posoškega razvojnega centra, Ulica padlih borcev 1c, Tolmin

Kdaj: od 9. do 20. 7. 2007

Čas: med 9. in 15. uro

Teme:

- V naravi,
- Spoznajmo še tolminskega grofa,
- Ustvarjamo iz naravnih materialov,
- Barčica po Soči plava,
- V TNP-ju,
- Lov na skriti zaklad,
- Medkulturni dan
- itd.

Mentorici: Patricija Rejec in Tjaša Maurič

Cena: 50 evrov (11.982 tolarjev) na osebo na teden (kosilo je vključeno)

Zaradi omejenega števila otrok prosimo zainteresirane starše, da čim prej rezervirajo termine tedenskih delavnic:

- 1. teden: od 9. do 13. julija,
- 2. teden: od 16. do 20. julija.

Informacije in rezervacije:

05/38-41-500 ali info@pososki-rc.si

Utrinki

► Direktor VIRS-a mag. **Uroš Saksida** in prodekan Fakultete za strojništvo (FS)izr. prof. dr. **Janez Kramar** sta zbranim omenila možnost študija na daljavo za kandidate, ki bi se odločili za drugo smer, kot jo bo izbrala večina. Program sicer obsega tri letnike oziroma šest semestrov organiziranih predavanj in vaj. V 1. in 2. letniku je predmetnik na vseh treh smereh skupni, v 3. letniku pa se predmeti diferencirajo za izbrano smer. Vsak semester traja eno šolsko leto, in sicer se predavanja ter vaje izvajajo praviloma le trikrat tedensko v popoldanskem času, le en dan pa potekajo vaje v Ljubljani. Tako prodekan kot direktor VIRS-a sta poudarila fleksibilnost in možnost vplivanja udeležencev na sam potek

študija, saj se lahko doseže tudi drugačen dogovor glede dni izvajanja in strnjivosti predavanj. V tem primeru bi se čas celotnega študija zmanjšal.

Udeleženci in gostitelji informativnega dneva smo se dogovorili za ponovno srečanje, ki ga bomo organizirali v drugi polovici junija, ko bo znano število prijav.

Besedilo in foto: Marina Istenič, Posoški razvojni center

**ŽELIJO SI POSTATI DEL
AVTOMOBILSKE INDUSTRIJE**

Volče – Tolminsko družinsko podjetje **Tera d.o.o.** bo avgusta dopolnilo petnajst let delovanja. Prav tako letos beležijo deseto obletnico dobre

ga sodelovanja z nemško družbo **Arburg**, ki je eden vodilnih svetovnih proizvajalcev strojev za predelavo plastike. Tolmincem zagotavlja strokovno pomoč, materiale in opremo.

Sicer sta si ustanovitelja podjetja, direktor **Marijan Leban** in njegova soproga **Nada Leban**, že leta 1992 za cilj zadala kakovostno ponudbo storitev na področju predelave plastičnih mas – prodajo materialov (granulatov), strojev in opreme ter servisiranje in svetovanje kupcem. Tera se je v tem času razvila v eno vodilnih slovenskih podjetij na tem področju, kar poleg številnih (tudi mednarodnih) priznanj in nagrad pričata tudi pridobljena certifikat kakovosti ISO 9001/2000 in okoljski

certifikat ISO 14001. Letošnje leto pa bodo zaznamovale še zaključne priprave za pridobitev certifikata ISO TS 16949, ki poudarja posebne zahteve in standarde v poslovanju organizacij s serijsko proizvodnjo in proizvodnjo nadomestnih delov v avtomobilski industriji. Čeprav so v tej panogi po Lebanovih besedah že prisotni kot posredni dobavitelji, si želijo postati razvojni dobavitelji. Vstop na to sicer zelo zaščiteno in nadzorovano področje jim bo olajšal prav omenjeni certifikat, prizadevanja zanj pa Leban pojasnjuje: "Še pred letom dni smo bili prisotni le v elektro-predelovalni industriji, v glavnem v beli tehniki. Zaslužki so tu vsak dan manjši, zato se vedno bolj spogledujemo z avtomobilsko

Razvojno-investicijski projekti v naslednjem srednjeročnem obdobju

Oktobra lani je **Vlada RS** na podlagi temeljite analize slovenskega razvojnega trga sprejela **Resolucijo o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007–2023**. Ta zajema 35 velikih razvojno-investicijskih projektov, pri uresničitvi katerih bo sodelovala tudi naša država. Tokrat bomo o tem spregovorili nekoliko bolj na splošno, v naslednji številki pa se bomo osredotočili na projekta, ki se v prihodnje obetata naši regiji.

Resolucija o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007–2023 (v nadaljevanju Resolucija) je eden ključnih državnih dokumentov, ki služijo kot osnova za izvajanje dolgoročne razvojne politike in proračunskega načrtovanja. Regijam, lokalnim skupnostim in razvojnim partnerstvom podaja jasno sliko s prednostnimi nacionalnimi projekti, v katere namerava država v naslednjem srednjeročnem obdobju tudi vlagati.

Večletni program dela ministrstev

Sredstva za izvedbo posameznih projektov so v Resoluciji že predvidena, načrtan pa je tudi časovni okvir. Resolucija poleg tega predstavlja večletni program dela posameznih

ministrstev, saj je z njo presežena delitev projektov na letne načrte in posamezne postopke resorjev. Zato lahko rečemo, da po eni strani služi za usmerjanje, po drugi pa kot orodje za načrtovanje javnih financ ter resornih programov in strategij.

Razvojni preboj slovenskega gospodarstva

Z jasno postavljenimi prednostnimi državnimi razvojnimi projekti, ki so predvideni v Resoluciji in se bodo izvajali vse do leta 2023, namerava **Vlada RS** zagotoviti hitrejšo doseganje ciljev *Strategije razvoja Slovenije* (SRS) in *Državnega razvojnega programa* (DRP). Sama izvedba se bo tako na nacionalni kot tudi regionalni ravni osredotočila na razvojne pobude in sredstva. Njen glavni pouda-

rek je nenazadnje na vsem, kar daje optimalne možnosti za razvojni preboj slovenskega gospodarstva.

Partnerski razvojni načrt

Pri Resoluciji gre za partnerski razvojni načrt, ki je pripravljen tako

Razvoj gospodarskega razvojnega projekta IN PRIME na Goriškem, ki ga bomo podrobneje predstavili v prihodnji številki *EPIcentra*, bo zajemal izvedbo:

- *Primorskega tehnološkega parka (Vrtojba, Ajdovščina),*
- *Univerzitetnega inkubatorja,*
- *Mrežnega podjetniškega inkubatorja,*
- *Tehnološkega centra in inštituta, tehnoloških jeder (Hidria, Iskra, Avtoelektrika, Kolektor, ICIT, Gostol, Gopan, MIP, Design center ...),*
- *obratno-poslovnih con,*
- *visokošolskega izobraževalnega središča s spremljajočimi objekti,*
- *Kadrovskega inkubatorja,*
- *razvojnih programov podjetij in*
- *Regijskega razvojnega sklada.*

Strateški cilj projekta IN PRIME je spodbuditi inovativnost in hitrejši tehnološki razvoj v gospodarstvu, povečati globalno konkurenčnost regije s povezavo in nadgradnjo vseh ključnih elementov za kreiranje znanja ter nadgradnjo z raziskavami in predvsem prenosom na trg.

Utrinki

industrijo.”

Tera, ki trenutno posluje na skoraj 3.000 m² poslovno-skladiščnih prostorov, je lani ustvarila dobrih 12 mio evrov oziroma skoraj tri milijarde nekdanjih tolarjev prihodkov, od tega 96 odstotkov na slovenskem trgu. Izvažajo na trge nekdanje Jugoslavije, v Furlanijo-Julijsko krajino in na Avstrijsko Koroško. V podjetju je trenutno devetnajst zaposlenih iz treh posoških občin, z doseženimi zastavljenimi cilji pa naj bi v prihodnje nastala še štiri delovna mesta. Leban, sicer tudi podpredsednik združenja plastičarjev pri **Obrtni zbornici Slovenije**, s svojo ekipo načrtuje nadaljnjo nenehno rast realizacije, dokončno vzpostavitev projekta komandiranja v smislu obar-

vanja in oplemenitenja granulatov z lastnim znanjem, gradnjo novega regionalnega skladišča s teoretično kapaciteto približno 800 odlagalnih mest oziroma za 1.100 ton granulatov. Prav tako nameravajo na slovenskem trgu uvajati nove napredne in ekološko sprejemljive materiale ter večinoma v storitveni dejavnosti omogočati nova delovna mesta za domače visoko izobražene mlade kadre.

Špela Kranjc

DIREKTOR PODJETJA MARIJAN LEBAN
MED REZANJEM TORTE – Tolminsko družinsko podjetje **Tera d.o.o.** beleži letos kar dva jubileja: deseto obletnico dobrega sodelovanja z nemško družbo **Arburg**, avgusta pa tudi petnajstletnica delovanja. **Foto: Carmen Leban**

FINANČNA PREGLEDNICA NACIONALNIH RAZVOJNIH PROJEKTOV

Vrednost nacionalnih razvojnih projektov v milijonih EUR

		Skupaj	Čas		Proračun			
	Naziv projekta	Vrednost projekta (2007–2023)	Začetek	Zaključek	Proračun RS (3)	Proračun občin in pokrajin	Evropski viri (4)	Zasebni viri (možnost JZP)
1	Izgradnja gospodarskega središča jugovzhodne Slovenije	100	2007	2015	5	15	25	55
2	Izgradnja gospodarskega središča PHOENIX v Posavju	160	2007	2020	8	20	40	92
3	Izgradnja gospodarskega središča Gorenjske z mrežnimi podpornimi institucijami	160	2007	2023	7	21	39	93
4	Izgradnja gospodarskega središča PERSPEKTIVA na Notranjskem	100	2007	2020	5	15	24	56
5	Izgradnja gospodarskega središča OKO v Pomurju	100	2007	2015	5	15	26	54
6	Izgradnja gospodarskega razvojnega projekta IN PRIME na Goriškem	160	2007	2020	8	25	46	81
7	Izgradnja gospodarskega središča OREH v Podravju	160	2007	2015	8	25	41	86
8	Izgradnja gospodarskega središča NOORDUNG na Koroškem	100	2007	2023	5	15	25	55
9	Izgradnja gospodarskega središča TEHNOPOLIS+ v Savinjski regiji	160	2007	2015	8	25	40	87
10	Nacionalna širokopasovna mreža	385	2007	2023	15		70	300
11	Slovenski jadranski otok	100	2009	2020	20	10	0	70
12	Povezovanje naravnih in kulturnih potencialov krasa	50	2011	2016	15		25	10
13	Zabavišni park Megalaxia	150	2008	2011	6		19	125
14	Športno-poslovni park Leona Štuklja	340	2008	2014	20		29	291
15	Nordijski center Planica	94	2007	2013	15		40	39
16	Goriški turistični center	800	2008	2009	5		15	780
17	Narodna in univerzitetna knjižnica Jožeta Plečnika	90	2008	2023	45	5	35	5
18	Politehnika Ljubljana	72	2007	2013	16		50	6
19	Univerzitetni klinični center Maribor	51	2008	2017	20	0	31	0
20	Modernizacija sistema zdravstva e-zdravje	66	2007	2013	18	11	27	10
21	Modernizacija pravosodnega sistema e-pravosodje	65	2007	2010	41		19	5
22	Nov klinični center v Ljubljani	269	2011	2015	269			
23	Mreža centrov za urgentno medicino	78	2008	2012	25	22	31	
24	Sklad za razvoj kadrov in štipendijska shema	694	2007	2023	208		139	347
25	Trajnostna mobilnost	526	2007	2023	53		112	361
26	Modernizacija železniškega omrežja	8,884	2008	2020	4044		398	4442
27	Modernizacija državnega cestnega omrežja na prioriteten razvojnih oseh	1,446	2007	2020	963		283	200
28	Dodatni avtocestni program	1,362	2009	2020	890			472
29	Trajnostna energija in ekonomija vodika (1)	3,908	2007	2023	306		170	3432
30	Modernizacija električnega omrežja	103	2008	2012				103
31	Izgradnja novega proizvodnega objekta Hidroelektrarna Spodnja Sava (2)	350	2007	2018	87			263
32	Projekt ČHE Kozjak	168	2007	2012				168
33	Izgradnja bloka 6 Termoelektrarne Šoštanj	602	2008	2011				602
34	Izgradnja bloka 2 Nuklearne elektrarne Krško	2,000	2015	2017				2000
35	Izgradnja skladišča plina	67	2009	2013	33			34
	SKUPAJ	23,92			7,173	224	1,799	
	SKUPAJ - v %	100			30.0	0.9		61.6

Preglednica: Resolucija zajema 35 ključnih (velikih) razvojno-naložbenih projektov, pri uresničitvi katerih bo sodelovala tudi država.

Resolucijo o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007–2023 v e-obliki najdete na spletni strani Slovenija jutri (http://www.slovenijajutri.gov.si/fileadmin/urednik/publikacije/061127_resolucija.pdf)

“od zgoraj navzdol” (na podlagi razvojnih pobud posameznih ministrstev) kot tudi “od spodaj navzgor” (na podlagi pobud regionalnih in lokalnih razvojnih partnerstev in drugih deležnikov). Dolgoročno bo Resolucija ustvarila vrsto razvojnih povezav na nacionalni, regionalni in lokalni ravni. Povezala bo javno z zasebnim ter na tak način ustvarila nove možnosti za dolgoročno izvajanje razvojnih strategij.

Za večjo učinkovitost

Poleg omenjenega pa Resolucija služi tudi kot podlaga za programsko financiranje sicer časovno in denarno zahtevnih izvedbenih projektov, ki jih zaradi državnega pomena ne moremo izpostavljati tveganju. Ta razvojni signal bo spodbudil pripravo projektov na izvedbeni ravni kot tudi koncentracijo razpršenih sredstev na tiste vsebine, ki bodo prinesle večji učinek in razvojni preboj. V skladu z ukrepi *Okvira gospodarskih in socialnih reform* bo Resolucija spodbudila hitrejšo pripravo projektov in njihovo izvedbo, kar bo povečalo tudi učinkovitost črpanja strukturnih skladov *Evropske unije*. Zato bodo imeli prednost pri izvajanju tisti projekti, ki bodo pripravili ustrezno dokumentacijo ter analizo stroškov in koristi.

V kolikor se bodo v temeljnih podlagah Resolucije ugotovile tolikšne razlike, ki bi onemogočile izvedljivost posameznega projekta, oziroma če bodo dopolnitve narekovali drugi utemeljeni razlogi, bo Vlada RS glede na dejansko dinamiko priprave projektov v naslednjih letih po potrebi predlagala ustrezne dopolnitve Resolucije.

Iz Resolucije o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007–2023 povzela Tatjana Šalej Faletič

Vir:

SLUŽBA VLADE RS ZA RAZVOJ. (2006). Resolucija o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007–2023. [Online]. Služba Vlade RS za razvoj. Ljubljana. Urad Vlade RS za informiranje. [8. 2. 2007, 17:43]. Dostopno na spletnem naslovu: http://www.slovenijajutri.gov.si/uploads/tx_simplifilelist/resolucija.pdf

Povzetek temeljnega regijskega dokumenta

Severnoprimorska mrežna razvojna agencija je pripravila temeljni dokument na regionalni ravni: Regionalni razvojni program Severne Primorske (Goriške statistične regije) 2007–2013, ki opredeljuje razvojne prednosti in priložnosti regije, razvojno vizijo in strateške cilje za določeno obdobje ter strategijo za njihovo uresničitev.

Od aprila do konca septembra 2006 sta omenjeni *Regionalni razvojni program* (RRP) pripravljala *Regionalni razvojni svet* (RRS) *Severne Primorske (Goriške statistične regije)* in *Posoški razvojni center* (PRC) kot vodilna regionalna razvojna agencija v partnerstvu z ostalimi lokalnimi razvojnimi agencijami (*Razvojno agencijo ROD Ajdovščina*, *ICRA d.o.o. Idrija* in *RRA severne Primorske d.o.o. Nova Gorica*). Februarja pa je izšla tudi brošura s povzetkom RRP-ja, ki je zainteresiranim v obliki pdf dostopna tudi na spletni strani PRC.

Razvojna vizija regije

Kot smo nekajkrat v *EPICentru* že pisali, RRS, kateremu predseduje **Aleš Nemec**, deluje v okviru petih odborov, kamor so vključeni predstavniki različnih institucij, gospodarstva in civilne družbe. To so odbori:

- za človeške vire,
- gospodarstvo,
- turizem,
- razvoj podeželja ter
- okolje, prostor in infrastrukturo.

Na pod-

NA RAZVOJNI KONFERENCI, ki je bila junija lani v Novi Gorici, so osnutek regionalnega razvojnega programa prvič predstavili tudi širši javnosti. Za govorniškem odrom je predsednik RRS Aleš Nemec. Foto: Tatjana Šalej Faletić

Razvojna vizija regije

“Prebivalci Severne Primorske (Goriške statistične regije) bomo spodbujali inovativnost, razvijali svoje kompetence in sodelovanje na vseh področjih življenja in dela. Okrepili bomo konkurenčnost gospodarstva, zagotovili trajnostni razvoj, varovanje in rabo naravnih danosti, ohranili poseljenost podeželja ter visoko kakovost življenja na ravni razvitih evropskih regij.”

lagi strokovnih gradiv in s pomočjo koordinatorjev so definirali ključne razvojne usmeritve in strateške cilje, ki jih želimo doseči do leta 2013. Usmeritve so strnjene v razvojni viziji, ki pravi: *“Prebivalci Severne Primorske (Goriške statistične regije) bomo spodbujali inovativnost, razvijali svoje kompetence in sodelovanje na vseh področjih življenja in dela. Okrepili bomo konkurenčnost gospodarstva, zagotovili trajnostni razvoj, varovanje in rabo naravnih danosti, ohranili poseljenost podeželja ter visoko kakovost življenja na ravni razvitih evropskih regij.”*

Razvojne prioritete regije

Sprejeto razvojno vizijo bo regija uresničevala z izvajanjem strategij oziroma razvojnih prioritet, ki jih bo spremljala s kvantificiranimi cilji:

- Razvojna prioriteta 1: Znanje za razvoj in podjetnost,
- Razvojna prioriteta 2: Inovativnost v gospodarstvu,
- Razvojna prioriteta 3: Odličnost v

Utrinki

NAJBOLJ POTREBUJEJO NEGOVALNE ODDDELKE

Tolmin – Dom upokojencev Podbrdo je eden od treh v Sloveniji s tremi enotami. V Podbrdu, Tolminu in na Petrovem Brdu imajo skupaj približno 350 oskrbovancev. Že dolgo so vse kapacitete zasedene, čakalna doba za sprejem v dom pa se giblje od enega meseca v Podbrdu do pol leta v Tolminu.

Večina oskrbovancev prihaja iz Posočja, le na Petrovem Brdu so tudi od drugod. V Podbrdu, kjer je tudi uprava, jih je 130, v Tolminu ravno toliko in na Petrovem Brdu 96. *“Stanovalci pogosto pridejo k nam po*

odpustu iz bolnišnic in so v slabem stanju ali dementni. Zato najbolj potrebujemo negovalne oddelke,” je povedala direktorica Doma upokojencev Podbrdo **Ines Krajnik**. Kot je razložila, so dom v Tolminu zgradili po potresu za starejše, a zdrave ljudi. Danes v njem biva veliko oslabilih in nepokretnih, zato so lani en oddelek prenovili in ga preuredili v negovalnega, v naslednjih letih pa nameravajo enako narediti tudi z ostalimi oddelki. Na velikem podstrešju bodo letos uredili mansardo z devetnajstimi posteljami. Sobe bodo na željo oskrbovancev eno- in dvoposteljne, investicija bo Dom upokojencev Podbrdo stala

400.000 evrov oziroma slabih 96 milijonov tolarjev, vse stroške pa bodo krili sami.

Povprečna starost oskrbovancev je med 79 in 80 let. Delo zaposlenih je naporno, zato bi po besedah Krajnikove potrebovali več kadra: *“Zaradi številnih bolnišnic namreč pogosto nastanejo luknje.”* Do sedaj so si pomagali tako, da so za šolanje poskrbeli kar sami, potrebovali pa bi diplomirane medicinske sestre, fizioterapevta in psihiatre, ki trenutno delajo le občasno.

Poleg tolminskega doma upokojencev je tudi stavba z varovanimi stanovanji. Ti so sicer v lasti **Stano-**

vanjskega sklada RS, osebje doma pa stanovalcem nudi svoje storitve, če jih potrebujejo. *“Čeprav je na začetku kazalo slabo, je sedaj vseh 32 stanovanj zasedenih, zaradi velikega povpraševanja pa bi jih na primer potrebovali še kakšnih pet,”* je dejala Krajnikova.

S stanjem in težavami so direktorica in zaposleni v enotah Doma upokojencev Podbrdo seznanili posoškega poslanca in podpredsednika državnega zbora mag. **Vasjo Klavoro**. Povedal je, da je kot bolnišnični zdravnik seznanjen s problematiko pri odpusčanju starejših pacientov iz bolnišnic, saj ti pogosto ne zmorejo ▶

turizmu,

- Razvojna prioriteta 4: Celostni razvoj podeželja,
- Razvojna prioriteta 5: Trajnostni okoljski in prostorski razvoj ter infrastrukturna opremljenost regije.

Horizontalni cilji RRP

Regija bo pri pripravi projektov za izvedbo, pri določanju prednostnih projektov ter iskanju partnerjev in finančnih virov upoštevala tudi tri horizontalne cilje RRP: – uveljavljanje principov trajnostnega razvoja, – spodbujanje čezmejnega in mednarodnega sodelovanja, – krepitev regionalne podporne mreže za razvoj.

Strateški in programski del

RRP je sestavljen iz strateškega in programskega dela. Prvi del zajema analizo stanja in problemov razvoja, razvojno vizijo, strateške cilje, razvojne prioritete in programe za uresničevanje razvojne vizije, analizo usklajenosti RRP s ključnimi nacionalnimi strategijami ter način vključevanja javnosti v pripravo in izvajanje RRP. Programski del RRP vključuje ukrepe in projekte regionalnega pomena, ki so časovno in finančno ovrednoteni, navedeni so predvideni viri financiranja, javno-finančni okvir izvajanja, organiziranost za izvajanje RRP in pregled ključnih projektov.

Okrepiti mrežo razvojnih podpornih institucij

Za uspešno izvajanje RRP in zagotavljanje finančnih virov bo morala regija okrepiti mrežo razvojnih podpornih institucij ter usposobiti in zagotoviti kadre in razvojne skupine, ki bodo obvladali projektno in timsko delo ter pripravo in koordiniranje projektov. Nujno bo vključevanje

Celoten dokument kot tudi povzetek najdete na spletni strani www.pososki-rc.si, lahko pa ga naročite na elektronskem naslovu [Posoškega razvojnega centra: info@pososki-rc.si](mailto:info@pososki-rc.si) oziroma pri vseh partnerskih razvojnih agencijah. Povzetek dokumenta, ki je izšel februarja letos, na kratko predstavljamo tudi v tokratni knjižni polici *EPIcentra*.

vseh območij in partnersko sodelovanje lokalnih skupnosti, razvojnih, strokovnih in drugih institucij, gospodarstva in civilne družbe. Regija se bo bolj usmerila tudi v čezmejno sodelovanje in mednarodne povezave.

Ohraneno naravno okolje je prednost in priložnost regije

Projekti bodo morali podpirati principe trajnostnega razvoja. Regija ocenjuje, da je ohraneno naravno okolje njena razvojna prednost in priložnost. Razvoj podeželja, turizma in malih podjetij bo zato gradila na ohranjanju okolja, spodbujanju podjetnosti ter inovativni rabi lastnih potencialov. Spodbujala bo okolju prijazno in ekološko kmetovanje, dvig kakovosti, povečanje količin in skupno trženje tipičnih proizvodov podeželja ter primerno rabo naravne in kulturne dediščine ter zavarovanih območij. Načrtovane so dejavnosti in nove investicije v zagotavljanje kakovostne vodooskrbe, čiščenje odpadnih voda, integralno upravljanje povodja Soče, regijski sistem ravnanja z odpadki, rabo obnovljivih virov energije in regionalno prostorsko načrtovanje.

Usmeritve v gospodarstvu

V gospodarstvu bo regija gradila povezovanje podjetij z razvojno-raziskovalno in izobraževalno sfero, razvoj inovativnih proizvodov z visoko dodano vrednostjo ter podpirala usmerjenost podjetij na globalne tr-

ge. Pogoji za tak razvoj so mladi in kakovostni kadri ter stalno usposabljanje prebivalcev. Regija bo na območju Nove Gorice zgradila univerzitetno središče s potrebno infrastrukturo za študente, predavatelje in izvajanje programov. Ključne aktivnosti in projekti za krepitev konkurenčnosti gospodarstva in znanja za razvoj se povezujejo v okviru projekta IN PRIME.

Velike investicije na področju turizma

Velike investicije načrtujejo tudi na področju turizma (izstopajo projekti smučarskih centrov, termalnega turizma in igralništva). Ti projekti bodo morali zagotoviti pretežni del sredstev iz zasebnih virov in javno-zasebnega partnerstva. Ključna za razvoj turizma v regiji pa sta skupno upravljanje regijske destinacije *Smaragdna pot* ter razvoj in trženje strateških proizvodov (narava, zdravje, šport in rekreacija, kulturna, zgodovinska in tehnična dediščina, vino in kulinarika ter igralništvo in zabava) v njenem okviru.

Za učinkovito odpravljanje razvojnih razlik

Za učinkovito odpravljanje razvojnih razlik znotraj regije in celovit razvoj Zgornjega Posočja je pomembno izvajanje razvojnega programa *Soča 2013*. Vse bolj ključno postaja hitrejše prometno odpiranje Posočja in Idrijsko-Cerkljanskega na Gorenjsko, proti Vipavski dolini, Ljubljani

in Italiji. Za dnevne delovne migracije sta pomembna predvsem odseka Bovško–Nova Gorica in Robič–Logatec. V interesu regije je tudi revitalizacija Soškega (železniškega) koridorja ter izboljšanje infrastrukture in ponudbe malih letališč.

Finančna ocena

Finančna vrednost izraženih razvojnih potreb regije je približno 1.400 mio evrov (335.496 mio dolarjev) (brez investicij v državno cestno omrežje in turistično-igralniški center). Ob dobri organiziranosti in kadrovski usposobljenosti bi lahko zagotovili 366 mio evrov (87.708.240.000 dolarjev) državnih in evropskih sredstev, iz lokalno-regionalnih virov pa približno 320 mio evrov (76.684.800.000 dolarjev) (občine 110 mio evrov (26.360.400.000 dolarjev), gospodarstvo in posamezniki 210 mio evrov (50.324.400.000 dolarjev)). S sredstvi strukturnih in kohezijskih skladov se bo prednostno sofinanciralo infrastrukturo, objekte in programe javnega značaja (znanje, razvoj in raziskave, razvoj podeželja, prometna in okoljevarstvena infrastruktura ipd.). Nosilci podjetniško naravnanih projektov pa bodo morali zagotavljati bistveno višji delež sredstev iz zasebnih virov in javno-zasebnih partnerstev (55 odstotkov in več).

Na osnovi sprejetega RRP-ja je bil izdelan izvedbeni načrt RRP za obdobje 2007–2009. Več o tem prihodnjič.

Mateja Kutin

Vir:

Regionalni razvojni program Severne Primorske (Goriške statistične regije) 2007–2013, povzetek. (2007). Severnoprimska mrežna razvojna agencija. Kobarid: Posoški razvojni center. 36 strani.

Utrinki

► več skrbeti sami zase, kapacitete v domovih upokojencev pa so navadno vse zasedene. Meni, da bi morali v Posočju kot razpotegnjeni dolini z vedno starejšim prebivalstvom več pozornosti posvečati tem ustanovam in temu, kar imajo povedati njihovi upravljavci. Strinjal se je s povečevanjem negovalnih oddelkov, saj bo to razbremenilo tudi bolnišnice. *“Kljub temu bo treba razmišljati tudi o domovih v Kobaridu in Bovcu,”* je še dodal. Presenetila ga je tudi cena oskrbovalnine, ki je v enotah Doma upokojencev Podbrdo tretja najcenejša v Sloveniji. Ker viši-

no določa država oziroma natančneje **Ministrstvo RS za delo, družino in socialne zadeve**, je napovedal poslansko vprašanje.

Špela Kranjc

TOLMINSKI KA-TV PRED OBNOVO KABELSKEGA SISTEMA

Tolmin – Zavod KA-TV Tolmin so pred desetimi leti ustanovili naročniki, ki so želeli na svojih televizijskih zaslonih spremljati več programov. Če je bil še pred nekaj leti kabelski sistem to edini način, je danes po-

nudnikov na tem področju več. Pred kratkim je direktor Zavoda postal **Franko Simčič**, pred njim pa ga je štiri leta vodil **Maks Tuta**.

Ob svojem prevzemu vodenja leta 2003, pravi Tuta, so si za cilj zadali priprave na prenovo kablanskega sistema. Prepričani so namreč bili, da bo le-ta Zavodu omogočila obstanek v boju z drugimi ponudniki. Prav zato so po Tutovih besedah poslovali racionalno – menjali so samo pokvarjeno opremo, uvajali nove programe po tehtnem premisleku, zaposlili so nikogar. Tako tudi novih priključ-

ov niso gradili z denarjem od mesečne vzdrževalnine, ki jo plačujejo naročniki. V sistem so priključili le uporabnike, ki so bili pripravljeni plačati izgradnjo priključka.

V sodelovanju s podjetjem **Advat** iz Ljubljane so leta 2005 kandidirali na evropskem razpisu s projektom izgradnje širokopasovne optične hrbtenice v Tolminu. Na njem so sicer uspeli, vendar je bil ta kasneje žal razveljavljen. Veliko časa je zahtevalo tudi sklepanje pogodb za posredovanje programov, kar jim tako kot vsem ostalim slovenskim operater-

Soča 2013

Zakon o popotresni obnovi objektov in spodbujanju razvoja v Posočju kot enega od ukrepov popotresne obnove določa razvojno pomoč za obnovo in spodbujanje gospodarskega, socialnega in kulturnega razvoja območij občin Bovec, Kobarid in Tolmin. S pomočjo Programa spodbujanja razvoja v Posočju 2002–2006 (Soča 2006) je tako v petih letih v dolino Soče prišlo dobrih 8,3 mio evrov (skoraj 2 mrd tolarjev) razvojnih sredstev.

Program Soča 2006 se je lani zaključil, vendar je **Vlada Republike Slovenije** (RS) 15. marca že potrdila nov Program spodbujanja razvoja v Posočju 2007–2013 (Soča 2013).

Zakon opredeljuje, da mora pristojni organ za regionalni razvoj v državnem proračunu RS za ta ukrep zagotavljati naslednja sredstva:

- 400 mio tolarjev (1.669.170,42 evrov) letno za leti 2007 in 2008,
- 300 mio tolarjev (1.251.877,87 evrov) letno za leta 2009, 2010 in 2011 ter
- 200 mio tolarjev (834.585,21 evrov) letno v letih 2012 in 2013

Z zakonom je tudi določeno, da koordinacijo, ki med drugim vključuje organizacijsko, strokovno in tehnično podporo pri načrtovanju in izvajanju ukrepov razvojne pomoči, izvaja **Posoški razvojni center** (PRC). Njegova naloga pa je tudi priprava Programa razvojne pomoči občinam Bovec, Kobarid in Tolmin kot del Regionalnega razvojnega programa Severne Primorske (Goriške statistične regije), ki ga mora potrditi **Svet regi-**

NA KONFERENCI ZA NOVINARJE sta mag. Roman Medved, direktor Posoškega razvojnega centra, in mag. Almira Pirih, vodja razvoja človeških virov, predstavila Program spodbujanja razvoja v Posočju za novo programsko obdobje. Foto: Mateja Kutin

Vlada RS je 15. marca sprejela Program spodbujanja razvoja v Posočju 2007–2013 (Soča 2013). Pripravil ga je Posoški razvojni center in ga uskladi s Službo Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko. Program je usklajen tudi z zahtevami Računskega sodišča, ki je konec leta 2006 objavil poročilo o vrednotenju razvojnega programa Soča 2006.

je Severne Primorske (Goriške statistične regije), usklajen pa mora biti z organom, pristojnim za regionalni

razvoj; slednji ga predloži v usklajevanje in sprejem Vladi RS.

Sredstva do leta 2013

Glede na to, da v letu 2005 ni bilo zagotovljenih vseh v zakonu predvidenih sredstev, je **Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko** (SVLR) kot pristojni organ za regionalni razvoj v državnih proračunih za leti 2007 in 2008 zagotovila več sredstev. Razvojni program Soča 2013 tako zajema finančna sredstva za izvedbo ukrepa v naslednjem obsegu:

- 1.886.164 evrov (okoli 452 mio tolarjev) za leto 2007 in 1.877.817 evrov (okoli 450 mio tolarjev) za leto 2008,
- 1.252.000 evrov (okoli 300 mio tolarjev) letno za leta 2009, 2010 in 2011 ter
- 834.000 evrov (okoli 200 mio tolarjev) letno za leti 2012 in 2013.

Vsakoletno izvajanje razvojnega programa Soča 2013 se izvaja na podlagi letnih Izvedbenih programov, ki jih pripravi Posoški razvojni center v sodelovanju s SVLR in sprejme Vlada RS. Izvedbeni program za letošnje leto je Vlada RS sprejela 15. marca.

Sredstva razvojnih spodbud bodo še naprej namenjena:

Utrinki

jem ni uspelo le z Berlusconijevo družbo **MediaSet**. To v naslednjih tednih čaka novo vodstvo, sicer bo moral KA-TV prenehati z zaenkrat še vedno spornim posredovanjem treh italijanskih programov, je razložil Tuta.

Sicer pa je Tuta ob izteku svojega mandata poslovanje Zavoda KA-TV ocenil kot dobro. "Finančne težave smo rešili ter pripravili trenutnim razmeram primeren in dober investicijski program za obnovo kabelskega sistema." Investicija bo stala približno 130.000 evrov oziroma do-

brih 31 mio tolarjev. Prvi korak investicije je dograditev manjkajoče optične povezave od Mosta na Soči do železniške postaje, kar je trenutno v teku. Investicija predvideva še zamenjavo vseh ojačevalnikov v omrežju, optimizacijo kabelskih tras, namestitev sodobne opreme v glavni postaji in postavitve glavnih optičnih krakov omrežja za potrebe hitrega interneta. Kot je poudaril Tuta, je po njegovem mnenju "investicijo treba dokončati, sicer bo Zavod začel izgubljati naročnike". Opozoril je še, da "finančno stanje KA-TV ne dovoljuje, da bi optiko pri-

peljali do vsakega uporabnika". Celovita obnova kabelskega sistema bo gledalcem prinesla boljšo sliko, omogočala storitve, ki jih nudi svetovni splet, in posredovanje digitalnih TV-programov.

Na vprašanje, zakaj kljub vseslošnemu razcvetu interneta v zadnjih letih KA-TV Tolmin tega še ne ponuja, je nekdanji direktor odgovoril, da uvedba pred letom ali dvema zaradi pomanjkanja denarja še ni bila izvedljiva. Obenem tudi sedanje omrežje zaenkrat še ne omogoča prenosa podatkov od uporabnika v center. "Čeprav bi bilo temu prilagojeno,

pa ga ne bi imeli kam povezati, saj sta **Siol** in **T2** naša konkurenta, najem povezav do drugih ponudnikov v Sloveniji pa je za Zavod predrag," je še pojasnil. Ob koncu lanskega leta se je vodstvo dogovorilo s podjetjem **SoftNET**, da svoje omrežje iz Nove Gorice razširi do mostarske železniške postaje, optično povezavo do nje pa mora zagotoviti Zavod sam. Kot je še dejal, pa se akademsko omrežje **Arnes** že zani-ma za najem Zavodovih optičnih vlaken med železniško postajo in tolimnsko knjižnico.

Špela Kranjc

- vzpostavljanju razvojne infrastrukture,
 - pospeševanju podjetniških vlaganj, razvoju gospodarstva in odpiranju novih delovnih mest ter
 - usposabljanju in razvoju kadrov.
- Dodeljevala se bodo ob upoštevanju pravil dodeljevanja državnih pomoči in Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja.

Novosti Soče 2013

- Glede na izkušnje in na osnovi vrednotenja prejšnjega programa Soča 2013 vključuje nekaj novosti:
- Ukrep I se bo izvajal le v letih 2007 in 2008,
 - Ukrep II vključuje novo ciljno skupino – sobodajalce; za mikro podjetja in sobodajalce ne bo glavni kriterij za dodelitev sredstev število novih delovnih mest,
 - Ukrep III: instrumenta spodbujanje zaposlovanja in samozaposlovanja ter štipendiranje sta razširjena na srednješolsko in višješolsko izobrazbo; instrument zaposlovanje in samozaposlovanje je vezan na novo investicijo, kot je opredeljena v Ukrepu II (vzpostavitev novega obrata, širitev obstoječega obrata, diverzifikacija izdelkov obrata z novimi dodatnimi izdelki ali bistvena sprememba proizvodnega procesa v obstoječem obratu).

Ukrep I: Vzpostavljane razvojne infrastrukture

- Ukrep je namenjen:
- pridobivanju dodatnih zemljišč v obrtno-poslovnih conah in na tej osnovi komunalno opremljanje ze-

Celoten program spodbujanja razvoja v Posočju 2007–2013 je objavljen na spletni strani www.posoki-rc.si/14.

- mljišč,
- izgradnji poslovnih prostorov, ki se jih bo oddajalo v najem,
 - nakupu in preureditvi obstoječih poslovnih prostorov,
 - obnovi in razvoju turistične infrastrukture,
 - nakupu, ureditvi ali obnovi prostorov za delo skupnih razvojnih institucij,
 - pridobivanju novih zemljišč za gospodarsko rabo s prenosom neposredne državne lastnine v last in posest oziroma upravljanje lokalnih skupnosti,
 - posodobitev ali vzpostavitev širokopasovnih internetnih povezav.
- Do sredstev v okviru instrumenta *Sofinanciranje nakupa zemljišča, komunalnega urejanja le-tega ter urejanja in preurejanja industrijskih in obrtnih con* so upravičene vse tri posoške občine.

Ukrep II: Pospeševanje podjetniških vlaganj, razvoja gospodarstva in odpiranja novih delovnih mest

- Namen ukrepa je:
- pospeševanje podjetništva in spodbujanje ustanavljanja novih mikro, majhnih in srednjih podjetij ter zagotavljanje ugodnih finančnih virov rastočim in zrelim podjetjem,
 - pridobivanje novih delovnih mest,
 - doseganje višje dodane vrednosti na zaposlenega in izboljšanje konkurenčnosti posoškega gospodarstva,

- izboljšanje turistične ponudbe v Posočju,
- spodbuda investicijskim dejavnostim podjetij,
- spodbujanje in uveljavljanje podjetniške miselnosti ter razvoj podjetniških podpornih storitev,
- podpora in izvajanje projektov na področju razvoja podjetništva.

Instrument *Spodbujanje začetnih investicij in ustvarjanje novih delovnih mest, razvoja mikro, majhnih in srednjih podjetij ter razvoja turističnih zmogljivosti* je razdeljen v tri sklope:

- sklop A: Državna pomoč za majhna in srednja podjetja,
- sklop B: Državna pomoč za mikro podjetja,
- sklop C: Državna pomoč fizičnim in pravnim osebam v dejavnosti turizma.

Do pomoči so upravičeni mikro podjetja (do deset zaposlenih), majhna podjetja (do 50 zaposlenih) in srednje velika podjetja (do 250 zaposlenih), samostojni podjetniki, zadruge, združene zveze, sobodajalci, vpisani v register sobodajalcev, in fizične osebe, ki bodo uredile turistične nastanitvene kapacitete.

Ukrep III: Usposabljanje in razvoj kadrov

- Namen tega ukrepa je:
- dvig izobrazbene ravni prebivalstva,

- povečanje deleža zaposlovanja diplomantov iz Posočja v Posočju,
- zaposlovanje perspektivnih mladih kadrov iz drugih delov Slovenije in tujine v Posočju,
- povečanje deleža delovno aktivnega prebivalstva,
- zmanjšanje strukturnih neskladij med ponudbo in povpraševanjem delovne sile,
- uvajanje alternativnih oblik zaposlitve.

Ukrep vključuje tri instrumente:

- *Štipendiranje*: prejemniki sredstev so fizične osebe – štipendisti, izbrani na javnem razpisu, in sicer tako mladi iz Posočja kot iz drugih delov Slovenije ter tujine. Mladi iz Posočja lahko pridobijo kombinirano (zagotovljeno soštípndiranje podjetij iz Posočja) ali samostojno štipendijo, mladi iz drugih delov Slovenije in tujine pa le kombinirano štipendijo.
- *Spodbujanje zaposlovanja in samozaposlovanja*: upravičenci so delodajalci, ki v Posočju za nedoločen čas zaposlijo diplomante z najmanj visokošolsko ravnijo izobrazbe oziroma deficitarne kadre s srednješolsko ali višješolsko ravnijo izobrazbe. Prav tako so upravičenci tudi osebe z navedenimi ravnimi izobrazbe, ki se samozaposlijo. Prednost imajo tisti, ki zaposlijo kadre deficitarnih poklicev oziroma samozaposleni deficitarni kadri.
- *Spodbujanje izobraževanja in usposabljanja*: upravičenci so podjetja in samostojni podjetniki – delodajalci v Posočju.

Povzetek razvojnega programa Soča 2013 pripravila Mateja Kutin

Utrinki

POSOČJE NAJ OHRANI VSAJ OBSTOJEČE ŠOLE

Tolmin – V okviru svojih *poslanskih* obiskov se je podpredsednik državnega zbora mag. **Vasja Klavora** med drugim mudil tudi v tolminskem šolskem centru (ŠC). Ob ogledu šolskih prostorov so ga s težavami svojih ustanov seznanili ravnatelj OŠ Franceta Bevka Tolmin **Vladi Mavri** in njegov predhodnik **Maks Jan**, ravnatelj tolminske gimnazije **Bojan Tuta** ter ravnateljica Glasbene šole Tolmin **Slavica Mlakar** in njena namestnica **Erika Bizjak**.

Prostore ŠC si že od nekdaj delijo te tri šole, z začetkom letošnjega šolskega leta pa se je k OŠ fizično priključil še **Center za izobraževanje in usposabljanje (CIU) Tol-**

OB OGLEDU ŠOLSKIH PROSTOROV so podpredsednika državnega zbora mag. **Vasja Klavoro** s težavami svojih ustanov seznanili ravnatelj OŠ Franceta Bevka Tolmin **Vladi Mavri** in njegov predhodnik **Maks Jan**, ravnatelj tolminske gimnazije **Bojan Tuta** ter ravnateljica Glasbene šole Tolmin **Slavica Mlakar** in njena namestnica **Erika Bizjak**.

min, ki ga obiskujejo otroci s posebnimi potrebami. Vzgojiteljice letos skrbijo za štirinajst otrok, ki so nad novimi učilnicami kar navdušeni, njihovi sovrstniki pa so jih tudi zelo lepo sprejeli. *“Manjka nam le večji prostor, ker ti otroci potrebujejo več gibanja, sicer pa ni nobenih problemov,”* je zadovoljen Mavri. V tolminsko OŠ in njene podružnice je tako letos vpisanih 570 učencev, število pa se bo še najbolj zmanjšalo prav ob koncu tega šolskega leta, ko bodo devetletko zapustili štirje oddelki učencev, v prvi razred pa bodo vpisali dva oddelka manj. Kot je zatrdil Mavri, zaenkrat nista problematični niti njihovi podružnici v Volčah in na Kamnem.

Gimnazijo Tolmin letos obiskuje

Eko Les Energetika, Ogrevanje na sekance lesne biomase d.o.o.

Program spodbujanja razvoja v Posočju 2002–2006 (Soča 2006) je pripravil Posoški razvojni center (PRC) na podlagi Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o popotresni obnovi objektov in spodbujanju razvoja v Posočju (ZPOOSRP-C) z namenom dodeljevanja razvojnih spodbud za vzpostavljane razvojne infrastrukture, pospeševanje podjetniških vlaganj, razvoj gospodarstva in odpiranje novih delovnih mest ter usposabljanje in razvoj kadrov. Program se je po zadnjem potresu podaljšal do leta 2013.

Na javnih razpisih za začetne investicije je od leta 2002 pridobilo sredstva 51 podjetij. Zanimalo nas je, kako takšni programi prispevajo k uspešnosti njihovega poslovanja. V tokratni številki **EPI-centra** vam predstavljamo podjetje **EKO LES ENERGETIKA, Ogrevanje na sekance lesne biomase d.o.o.** (v nadaljevanju Eko Les Energetika). Pogovarjali smo se s prokuristom **Rajkom Lebanom**.

Kdaj je bilo ustanovljeno podjetje Eko Les Energetika?

Podjetje je bilo ustanovljeno 25. februarja 2004 z namenom izgradnje večje kotlovnice na lesno biomaso in prodaje toplotne energije v Tolminu. Ustanovili smo ga trije družbeniki – podjetnik, kmet in strojni inženir. Rezultat aktivnosti v letu 2004 je za-

stopstvo za kotle na lesno biomaso Fröling na območju telefonske kode 05.

Kako bi na kratko predstavili vašo dejavnost?

Osnovna dejavnost podjetja je prodaja in montaža kotlov na lesno biomaso, in sicer kotlov na polena, kotlov na pelete in kotlov na lesne sekance. Strankam nudimo tudi izvedbo sončnih kolektorjev ali toplotne črpalke, še posebej v kombinaciji s kotlom na polena za pripravo sanitarne vode izven kurilne sezone. Izvajamo pa tudi strojne instalacije po zgradbah, kjer montiramo radiatorje ali druga grelna telesa. Podjetje izredno hitro raste in ima sedaj zaposlenih že pet inštalaterjev, z zunanjimi sodelavci pa našim strankam nudimo tudi izdelavo lesnih sekancev in dru-

ga dela, ki se pojavijo v času investicije v kotlovnico na lesno biomaso, kot so npr. gradbena dela.

Vsem našim strankam nudimo tudi pomoč pri pridobivanju ugodnih kreditnih sredstev in nepovratnih sredstev za vgradnjo kotlov na lesno biomaso, sončnih kolektorjev ... Strankam torej ponudimo vse v enem paketu.

V letu 2006 ste se vključili v razvojni program Soča 2006. Kako so vam ta sredstva pomagala pri poslovanju?

S sredstvi, pridobljenimi v okviru razvojnega programa Soča 2006, smo najprej nabavili dodatna servisna vozila ter vso potrebno inštalatersko orodje in naprave za izvajanje del pri naših strankah. Prav na osnovi tega in rasti povpraševanja po naših sto-

ritvah smo v letu 2006 povečali število zaposlenih.

Kupili smo tudi zgradbo v obrtni coni Na Logu v Tolminu, kjer name ravamo urediti poslovne prostore in kotlovnico na lesno biomaso, iz katere bomo svojim sosedom ponudili cenejšo toplotno energijo od sedanje, ko se grejejo na kurilno olje ali plin.

Kako se borite s konkurenco? V čem menite, da je vaša prednost?

Naša prednost je predvsem v tem, da nudimo našim strankam vrhunske kotle na lesno biomaso in ob tem tudi vse ostale storitve, ki jih stranka potrebuje, ko se odloča za investicijo v nov sodoben kotel na lesno biomaso.

S konkurenco se torej borimo predvsem s kakovostno opremo in

Utrinki

263 dijakov. Po besedah ravnatelja Tute so imeli v tem šolskem letu zadnjič možnost vpisati tri oddelke prvih letnikov, sedaj pa jih čaka isto kot OŠ. Za eno tretjino se bo na območju, ki gravitira na njihovo šolo, namreč zmanjšalo število tistih, ki bi se morda vpisali na tolminsko gimnazijo. "Ministrstvo za šolstvo nam materialne stroške priznava glede na število dijakov, zato nam bo morala na pomoč spet priskočiti Občina. Že lani so k sreči v proračun uvrstili posebno postavko v višini 8.000 evrov oziroma dva mio tolarjev," je bil zadovoljen Tuta. Čeprav je srednješolska situacija v Posočju vse prej kot rožnata, je cilj vodstva Gimnazije Tolmin v kraju zadržati in razvijati srednje šolstvo ter sem pripeljati še kak nov program,

na primer pridobiti dijake za področje gostinskega tehnika. "Na tem mestu bi lahko razmišljali tudi o povezavi z zamejstvom, vendar bi potrebovali pomoč državnih institucij," je prepričan Tuta. Da moramo kljub demografski ogroženosti območja zavoljo nadaljnjega razvoja šolstva vsaj ohraniti obstoječe šole, se je strinjal poslanec Klavora, sicer tudi član parlamentarnega Odbora za šolstvo in kulturo. Prav tako bi bilo po njegovem smiselno v srednje šole uvesti gostinske programe, "če želimo igrati na karto turistične ponudbe".

V tolminski glasbeni šoli, ki jo letos obiskuje 362 otrok, čakajo začetek gradnje nove matične stavbe v središču Tolmina. Po besedah ravnate-

ljice Slavice Mlakar so "pred sklepnim dejanjem, saj nam manjkata le še sklep Vlade o prenosu lastništva dvorane nekdanjega doma Jugoslovanske ljudske armade (JLA) z Ministrstva za obrambo na Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve (MDDSZ) ter menjalna pogodba za stavbo Varstveno-delovnega centra Tolmin med MDDSZ in Občino Tolmin. To naj bi bilo urejeno v enem mesecu, sledi pa pridobivanje gradbenega dovoljenja za novo stavbo". Kot je obljubil Klavora, se bo "potrudil, da ne bo kdo zaspal". Naj spomnimo, da se matična enota v Tolminu že deset let sooča s prostorsko stisko, študije pa so pokazale, da bi bila najprimernejša in najcenejša rešitev

novogradnja in rekonstrukcija dvorane nekdanjega doma JLA. Vrednost investicije je ocenjena na slabih 1,36 mio evrov (325 mio tolarjev), k čemur bo 30 odstotkov prispevalo Ministrstvo za šolstvo.

Trenutno v Tolminu in štirih dislociranih enotah poučujejo petnajst glasbil. Mlakarjeva je povedala, da narašča zanimanje za pihala in trobila, uvedli so tudi oddelek za godala. "Število vpisanih otrok še narašča, in čeprav za dobre tri odstotke že presegamo slovensko povprečje v glasbeno šolo vpisanih osnovnošolcev, ki znaša 15,6 odstotka, zaradi pomanjkanja prostora svoje dejavnosti ne moremo več širiti."

Besedilo in foto: Špela Kranjc

kakovostnim servisom.

Od kod prihajajo vaše stranke? Se usmerjate zgolj na lokalno tržišče ali tudi širše?

Naše stranke so predvsem s Primorske in Notranjske. Največkrat gre za posamezna gospodinjstva na podeželju, ki se odločajo za menjavo kotla za ogrevanje. Tako prodamo in montiramo največ kotlov na polena, saj so ta najbolj dosegljiva in s tem tudi cenena (običajno jih imajo sami doma). Sodobni kotli na polena z ustrezno regulacijo in prigrajenim hranilnikom toplote pa prinašajo tudi določeno udobje, saj kotel zakurimo pozimi enkrat na 24 ur. Mrzli radiatorji zjutraj, ko vstanemo, ali ko se vrnemo iz službe, so preteklost.

Poleg posameznih gospodinjstev pa so naše stranke tudi večji sistemi, kjer je poraba energenta velika, s tem pa je še večji prihranek za stroške ogrevanja pri prehodu iz fosilnih goriv (kot je kurilno olje) na obnovljive vire energije (kot je lesna biomasa). Kot tak primer naj navedem dom upokojencev na Petrovem Brdu, župnišče na Vojskem in turistično kmetijo v Narinu.

Kakšen bi bil letni strošek oziroma

PRI PODJETJU EKO LES ENERGETIKA STAVIJO NA LESNO BIOMASO. Njihova osnovna dejavnost je prodaja in montaža kotlov na lesno biomaso (na polena, pelete in lesne sekance). Strankam nudijo izvedbo sončnih kolektorjev ali toplotne črpalke. Izvajajo strojne inštalacije po zgradbah, z zunanjimi sodelavci pa nudijo tudi izdelavo lesnih sekancev našim strankam in druga dela. Svojim strankam pomagajo pri pridobivanju ugodnih kreditnih in nepovratnih sredstev za vgradnjo kotlov na lesno biomaso, sončnih kolektorjev ...

prihranek povprečne dvoetažne slovenske stanovanjske hiše, če gospodinjstvo zamenja star kombiniran kotel olje/drva z novim sodobnejšim?

Večje gospodinjstvo potrebuje letno v starem kombiniranem kotlu olje/polena 4.000 litrov olja oziroma okoli 24.600 kWh toplotne energije. Pri tem znaša letni strošek, kot je

prikazano v preglednici 1.

Se nam investicija povrne, če upoštevamo sorazmerno visoke investicijske stroške v sodoben kotel na lesno biomaso?

VEM-o tudi v Posočju

- Informacije za ustanovitev, razvoj in poslovanje podjetij
- Enostavni, hitri in brezplačni postopki za ustanovitev podjetja in spremembo dejavnosti
- Podjetniško svetovanje po subvencioniranih cenah v okviru programa vavčerskega svetovanja

Vse na Enem Mestu, na vstopni točki VEM, brez administrativnih ovir

Za ureditev postopkov potrebujete le osebni dokument in vašo davčno številko.

www.pososki-rc.si/vem

Posoški razvojni center, Padlih borcev 1b (poslovni prostori), Tolmin, tel.: 05/38-41-500, e-pošta: info@pososki-rc.si

Posoški razvojni center

Kotel	€/kWh	letna poraba	cena na enoto	letni strošek (€)	letni prihranek (€)
kombiniran na olje/drva	9,32	4.000 l	0,573 €/l	2.292,00	0
nizkotemperaturni na olje	5,59	2.526 l	0,573 €/l	1.467,61	824,39
klasični utekočinjeni naftni plin (UNP)	11,07	4.688 l	0,581 €/l	2.723,73	-431,73
kondenzacijski UNP	8,47	3.588 l	0,581 €/l	2.084,63	207,37
sodoben na pelete	5,55	5.466 kg	0,25 €/kg	1.366,50	925,50
kondenzacijski zemeljski plin	5,02	1.008 m ³	1,034 €/m ³	1.042,28	1.249,72
kombiniran na olje/drva	3,86	19 pr. m	50,00 €/pr. m.	950,00	1.342,00
sodoben na polena	2,85	14 pr. m	50,00 €/pr. m.	700,00	1.592,00
sodoben na sekance	1,92	32 nm ³	15,00 €/nm ³	480,00	1.812,00

PREGLEDNICA 1. Opombe: • 1 €c = 0,01 € • pr. m = prostorski meter polen • nm³ = nasuti m³ lesnih sekancev

Nov kotel	investicijski stroški (€)	letni prihranek (€)	doba vračanja (leta)	koristna energija (€/kWh)
kondenzacijski UNP	5.000	207,37	24,1	0,085
nizkotemperaturni KOEL	6.500	824,39	7,9	0,059
sodoben na pelete	11.750	925,50	12,7	0,055
kondenzacijski zemeljski plin	5.000	1.249,72	4,0	0,050
sodoben na polena	10.250	1.592,00	6,4	0,028
sodoben na sekance	20.000	1.812,00	11,0	0,019

PREGLEDNICA 2. KOEL = ekstra lahko kurilno olje

Prikazani stroški ogrevanja ne upoštevajo investicijskih stroškov v nov sodoben kotel na lesno biomaso. Za gospodinjstvo, ki potrebuje letno okoli 20 MWh toplotne energije, bi znašali investicijski stroški v nov sodoben kotel s pripadajočo opremo in hidravlično montažo ob upoštevanju

finančnih spodbud (finančne spodbude **Direktorata za evropske zadeve in investicije, Sektorja za aktivnosti učinkovite rabe in obnovljivih virov energije** za leto 2007/08: polena 1.250 evrov (okoli 300.000 tolarjev), peleti 1.675 evrov (okoli 400.000 tolarjev) in sekanci 2.100 evrov (okoli

503.000 tolarjev)) – gl. preglednico 2.

Ogrevanje večjega gospodinjstva do 50 kW je najbolj ekonomično s poleni, nad 50 kW pa z lesnimi sekanci. Peleti nudijo enako ugodje, kot če bi se ogrevali na olje ali plin.

Katere cilje ste si zastavili za pri-

hodnost?

V prihodnosti nameravamo povečati delež večjih sistemov ogrevanja na sekance lesne biomase, predvsem nameravamo izvesti več mikromrež s kotlovnico na lesne sekance in toplovodnim do porabnikov toplotne energije. Vzporedno s tem pa nameravamo našim strankam ponuditi tudi projektiranje takih sistemov in zagotoviti izvedbo vseh del na ključ od ideje do izvedbe ter kasnejšega obratovanja in vzdrževanja takega sistema.

Bi še kaj dodali?

Za konec bi vsekakor spomnili na to, da je biomasa domač, obnovljiv vir energije, ki je konkurenčen fosilnim gorivom, predvsem pa je pri popolnem izogorevanju v sodobnih kotlih CO₂ nevtralen in ne obremenjuje okolja s toplogrednimi plini. Slovenija je Savdska Arabija na področju biomase oziroma obnovljivih virov energije, naj torej denar za toplotno energijo ostane doma.

Pripravila: Mateja Kutin

Foto: arhiv podjetja EKO LES ENERGETIKA, Ogrevanje na sekance lesne biomase d.o.o.

VIR: Fröling – EKO LES ENERGETIKA

KJER PODJETNIŠKA IDEJA NAJDE SVOJ DOM

Brezplačne storitve PIPO:

- najem pisarniške opreme,
- dostop do svetovnega spleta,
- najem multimedijske učilnice,
- telefonski priključek,
- dostop do podatkov različnih poslovnih baz,
- splošno podjetniško svetovanje,
- določene administrativne storitve in
- možnost predstavitve dejavnosti v EPIcentru.

Ostale storitve:

- program vavčerskega svetovanja,
- specialistično podjetniško svetovanje in
- e-Vem vstopna točka.

Ste zaključili šolanje in iščete zaposlitev?

Imate podjetniško idejo, pa ne veste, kako jo uresničiti?

Želite pospešiti razvoj svojega podjetja?

Odgovore na takšna in podobna vprašanja dobite v **Podjetniškem inkubatorju Posočja (PIPO)**, ki **POMAGA USTANAVLJATI IN RAZVIJATI NOVA PODJETJA** vse do pridobitve ugleda zanesljivega poslovnega partnerja in samostojnega delovanja.

Ena večjih **PREDNOSTI** delovanja znotraj podjetniškega inkubatorja je **UPORABA** oziroma **UGODEN NAJEM POSLOVNIH PROSTOROV** in **PISARNIŠKE OPREME**, ki jih podjetniki dobijo po znatno nižji ceni od tržne. Inkubiranemu podjetju se v prvem letu na to ceno prizna 70-odstotni, v drugem letu 50-odstotni in v tretjem letu 30-odstotni popust.

Dodatne informacije:

Posoški razvojni center, tel.: 05/38-41-500, e-pošta: pipo@pososki-rc.si.

PIPO ima svoje prostore v poslovni stavbi Posoškega razvojnega centra, Ulica padlih borcev 1b, 5220 Tolmin.

Pravilo 1: Ostanimo ljudje

Osnovno pravilo v sistemu spletnih strani, ki se ga se velja držati, ko objavljamo informacije na spletu, pravi, da le-te ne smejo biti zakonsko prepovedane, žaljive in kakorkoli vznemirjajoče, kot tudi ne smejo vsebovati nikakršnih grozečih sporočil, s katerimi bi lahko prizadeli druge.

Med splošno veljavna pravila lepega vedenja virtualnega sveta, ki jih bomo spoznavali v nekaj zaporednih številkah EPIcentra, pa sodijo tudi pravila: *Ostanimo ljudje; Naj virtualni svet ne spremeni našega načina obnašanja; Spoznajmo prostor, v katerem se gibljemo; Spoštujmo čas in denar drugih; Izmenjujmo znanje; Spoštujmo zasebnost; Ne zlorablajmo svoje moči; Oproščajmo napake drugim* itd. Čeprav je pravil veliko, so enostavna, zato se jih lahko zlahka priučimo. V kolikor jih bomo upoštevali, se bomo brez večjih zapletov in razmeroma hitro znašli v sistemu svetovnega spleta. Pa pogledimo, kaj nam priporočajo:

Ne pozabimo, da za zasloni sedijo ljudje – Komuniciramo namreč z ljudmi, pri čemer nam je tehnika le v pomoč, zato je vživljanje v vlogo drugega pri tovrstni komunikaciji še posebej pomembno. Ne pozabimo na "sogovornikova" čustva. Vprašajmo se, kaj doživlja naš sogovornik, ko mu nekaj sporočamo. Vprašajmo se, ali bi to, kar smo napisali, osebi povedali tudi v živo? Zato se skušajmo pri komunikaciji prek svetovnega spleta držati pravila, ki pravi, da ne napravi drugemu ničesar, kar ne želiš, da bi drugi napravi tebi.

Pazimo na jezik (tudi na slovnično pravilnost zapisanega besedila) – Komunikacija v virtualnem svetu nam omogoča, da nas "sogovorniki" ne sodijo po izgledu, rasi in drugih vidnih značilnosti, saj ostajajo le-te očem prikrite. A v tem primeru se začnejo kazati naše spretnosti pisanja in izražanja, zato ne žalimo drugih uporabnikov spletnih strani ter bodimo prijazni in vljudni. Preden odpošljemo svoj prispevek na forum ali po e-pošti, ponovno preberimo sporočilo in razmislimo, ali bo naslovnik sporočilo razumel tako, kot smo želeli.

Uporabljajmo tako imenovane smeške – Pri spletni komunikaciji

:-)	☺	nasmešek oz. nasmejan in vzpodbujajoč obraz, ki izraža veselje; lahko tudi srečo
:-D	:-))) ☺)))	širok nasmeh – potencira prejšnjega; lahko predstavlja tudi nenadno, prijetno presenečenje
:->		obraz z zlobnim nasmehom
;-)		pomežik, ki sporoča, da je napisano besedilo treba jemati z "rezervo" oz. v narekovajih
:- (	:-c ☹	žalosten obraz, ki izraža žalost; lahko tudi nesrečo, užaljenost ali jezo
:-e		razočarani smeško
:-/		razdražen ali neodločen obraz
:-\		jokajoči obraz
:-o		začuden, lahko tudi vriskajoč obraz
:-@		močan vrisk ali vzklis presenečenja
:-S		zmedeni smeško
8-)		smeško z očali izkazuje presenečenje
8-o		smeško z očali in odprtimi usti, kar izkazuje veliko presenečenje
:		obraz z dolgim nosom
:-)		pohotni smeško
:-P		norčavi smeško, ki kaže jezik
:-		indiferenten, neopredeljen obraz
-)		smeško, ki pravi "utrujaš me"

Preglednica: Nekaj primerov najpogostejše uporabljenih smeškov in njihov pomen

imamo največkrat na voljo le pisano besedo, medtem ko nam je neverbalna komunikacija (ton glasu, očesni stik, geste, obrazna mimika, obnašanje itd.) prikrita. Sogovornika lahko marsikdaj drugače ali celo napačno razumemo, saj ga dojemamo le deloma, zato je priporočljivo, da (zmereno!) uporabljamo smeške (smeška opazimo, če nagnemo glavo na levo stran), s katerimi izrazimo oziroma dodatno poudarimo svoja čustva. Vendar pa pri tem ni nujno, da bo prejemnik zadovoljen z vsebino našega sporočila oziroma da bodo smeški lahko ublažili žaljivo sporočilo.

Izogibajmo se velikih tiskanih črk – Besedilo, napisano z velikimi tiskanimi črkami, ni le težko berljivo. V virtualnem svetu pomenijo tiskane

črke kričanje, zato jih uporabljajmo le za veliko začetnico.

Izogibajmo se uporabi klicajev na koncu velelnega stavka – S klicaji lahko sicer poudarimo pomembnost sporočila (v zmerni rabi), vendar pa se lahko klicaje razume tudi kot ukazovalnost, nadrejenost.

Ton pisanja ne sme biti žaljiv – Spoštujmo "sogovornika". Ne pozabimo, da lahko prejemnik pisna sporočila shranjuje in jih ponovno prebere. Poleg tega lahko pisno sporočilo posreduje v vednost tudi tretji osebi, kar je sicer vse prej kot etično.

Odgovore pišimo skupaj z navedbo prejetega sporočila – Kot navedbo pustimo le delček sporočila, ki prejemniku omogoča povezavo naše-

ga odgovora s svojim sporočilom. Ne pozabimo, da različni uporabniki dnevno sprejemajo in pošiljajo različno število sporočil različnim naslovnikom.

Tatjana Šalej Faletič in Cvetka Kavčič, Posoški razvojni center

Viri:

- **Center za e-izobraževanje FM Koper.** (Šol. leto: 2005/06). Net-etika. [Spletne strani – online]. Koper. Univerza na Primorskem Fakulteta za management Koper. [7. 2. 2007, 1:21]. UUMel. Dostopno na spletnem naslovu: http://sl.os-cvetka-golarja.si/sitedata/309/upload/File/Net_etika.pdf
- **SHEA, Virginia.** (1994). Netetiquette. [Spletne strani – online]. Albion Books. [7. 2. 2007, 5:37]. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.albion.com/netiquette/index.html>
- **PRIPOLJAC, Alem.** (Šol. leto: 2002/03). Seminarski rad: Pravila ponašanja na internetu. [Spletne strani – online]. Sarajevo. Univerzitet u Sarajevu, Pedagoški fakultet u Zenici, odsjek matematika i informatika. [7. 2. 2007, 1:43]. Dostopno na spletnem naslovu: [http://www.pf.unze.ba/seminarski/Pravila%20ponasanja%20na%20internetu%20-%20Nettiquette%20\(Pripoljac%20Alem\).pdf](http://www.pf.unze.ba/seminarski/Pravila%20ponasanja%20na%20internetu%20-%20Nettiquette%20(Pripoljac%20Alem).pdf)
- **InvisionFree.** (2005). Netiquette ali Internetni bonton. [Spletne strani – online]. [7. 2. 2007, 6:31]. Dostopno na spletnem naslovu: <http://s4.invisionfree.com/OKOLJE/air/t78.htm>

Utrinki

ZA NAGRADO V PLANICO

Bovec-Planica – Konec minulega leta nas je učiteljica likovnega pouka seznanila z natečajem *Planica in otroci*, ki ga je razpisalo **Ministrstvo RS za šolstvo in Komite Planice**. Odločili smo se, da bo vsak narisal čim bolj kreativno risbo na izbrano temo. Najboljša otroška risba naj bi po izboru komisije nato krasila plakate tradicionalnih skokov. Bili smo navdušeni in se že naslednjo uro lotili ustvarjanja. Konec januarja smo nato izbrali deset risbic učenec petega in sedmega razreda, za katere je bil natečaj razpisan, in jih poslali v Ljubljano. Že čez nekaj dni nas je učiteljica razveselila z novico, da smo se z našimi umetninami uvrstili v ožji izbor in dobili nagrado. Na natečaju je namreč sodelovalo 80 slovenskih šol, 20 pa jih je prejelo nagrado: ogled tradicionalnih smučarskih skokov v Planici z animacij-

Navedena pravila net-etike so uporabnikom zgolj v pomoč, da ravnajo etično in pravilno, nimajo pa pravne veljave. Slednje nosijo le: Zakon o medijih, Zakon o elektronskem poslovanju in elektronskem podpisu (ZE-PEP), Kazenski Zakonik Republike Slovenije: 16. poglavje, Kazniva dejanja zoper človekove pravice in svobode, čl. 150, 151, 158, 159; 18. poglavje, Kazniva dejanja zoper čast in dobro ime, čl. 169, 170, 171, 172.

Občina Bovec

Supermarket bo zaenkrat zadostoval potrebam kraja

Odprtje novega Mercatorjevega supermarketa so sicer načrtovali za lanski občinski praznik 8. julija, vendar so se dela nekoliko zavlekla. Bovec je tako še v času smučarske sezone dobil trgovino, ki naj bi vsaj na kratki rok zadostila potrebam tako domačinov kot turistov v času zimske in poletne sezone.

Medtem ko je nekdanji market v središču kraja sedaj zaprt in čaka na popotresno obnovo, trgovina na začetku Bovca ob obvoznici ostaja. Novozgrajeni objekt v Mali vasi je po besedah direktorja nekdanjega Alp-komerca **Teodorja Štruklja** za Bovec velika pridobitev. Poleg delikatese in mesnice bo supermarket nudil tudi dopeko kruha. Po njegovem so ga postavili na najboljši lokaciji, saj je v okolici dovolj parkirnih mest, ki jih nekdanji market ni zagotavljal. Kot je povedal Štrukelj, je lastnik tega objekta **Mercator**. Stavba je do tretje faze sanacije upravičena do popotresnih sredstev, nato pa nameravajo prostore nekdanje trgovine in tiste pod njo prodati.

NA ODPRTJU NOVEGA SUPERMARKETA V BOVCU je predsednik uprave Mercatorja **Žiga Debeljak** zbranim povedal, da to ni njihova zadnja investicija v Bovcu. V prihodnje namreč nameravajo ponuditi še dodatne trgovske storitve in športni program.

Investiranje v nov objekt z oblikovnimi značilnostmi bovške arhitekture je stalo dobra dva milijona evrov. Pritličje zavzema približno 600 m², od tega 430 m² odpade na prodajne površine. V prvem nadstropju je kakih 140 m² pomožnih prostorov in enajst apartmajev, sledita pa še dve

galerijski mansardi. Bivalni prostori so trenutno zgrajeni do tretje gradbene faze, dokončali pa jih bodo naknadno, in sicer po željah posameznih kupcev. Apartmaji so zasnovani kot posamezna samostojna požarna enota in imajo od trgovine ločen vhod preko *ganjka*.

“V trgovini je trenutno zaposlenih deset trgovcev in dva mesarja,” je povedala poslovodkinja **Mara Mrakič**. Zaenkrat bo ta market zadoščal tudi v turističnih konicah, ko pa bo prišlo do realizacije projekta Žaršče, verjetno ne bo več dovolj, je razmišljala Mrakičeva. Po besedah predsednika uprave Mercatorja **Žiga Debeljaka** to ni njihova zadnja investicija v Bovcu. V prihodnje namreč nameravajo ponuditi še dodatne trgovske storitve in športni program. Dejal je, da ga veseli jasna strategija razvoja turizma kot glavne gospodarske panoge na Bovškem in Kobariškem. “Čeprav je najlažje imeti velike trgovine, se trudimo ohraniti vsako trgovino, ki posluje vsaj s pozitivno ničlo,” je pojasnil Debeljak. Ker pa so potrebe v večjih krajih prav tako vedno večje, so letos že predvideli sredstva za začetek gradnje podobnega supermarketa tudi v Kobaridu. V Tolminu so po Debeljakovih besedah s svojo dejavnostjo dobro prisotni, izvajajo pa še tržne analize za celovito ureditev infrastrukture, zato nekdanji prostori Mlinotestove pekarnice zaenkrat ostajajo še neizkoriščeni.

Besedilo in foto: Špela Kranjc

Utrinki

skim programom.

Komaj smo dočakali marčevski četrtek, ko smo se učenci sedmega in petega razreda odpravili v Planico. Po dobri uri vožnje smo z avtobusom že stali v koloni avtomobilov, ki so se počasi premikali cilju naproti. Bili smo zelo neučakani in končno se je naš avtobus ustavil, da smo lahko poskakali ven. V čudoviti zimski idili in v lepem sončnem vremenu smo si ogledali nekaj predskakalcev in bili nad njimi zelo navdušeni. Nato smo zmazali vsak po en *hot-dog*, za posledek pa še krof in jabolko. Sledilo je noro navijanje za naše skakalce.

Po končanih skokih je za nas poskrbela skupina **4 play in Kocka**. Med srkanjem toplega čaja nas je nato obiskal kuža **zavarovalnice Triglav**, ki smo se ga vsi razveselili, obiskali pa smo lahko tudi tetovažni

POLEG OGLEDA SMUČARSKIH SKOKOV so organizatorji mladim nagrajencem pripravili tudi različne animacijske dejavnosti. Med drugim karaoke, kjer so se s pesmijo in plesom predstavile tudi bovške osnovnošolke. **Foto: arhiv OŠ Bovec**

kotiček. Sledile so karaoke, na katerih smo kot prva nastopila dekleta iz **Osnovne šole Bovec**. Izbrale smo si pesem *Čudeži smehljaja*, ki sta jo zapeli **Jeanine** in **Katja**, s plešnim aranžmajem pa ju je spremljalo še sedem učenk. Imeli smo se odlično!

Tik pred zaključkom so nato razglasili še izbor najboljših risb natečaja, ki bo naslednje leto po šolah propagirala Planico in športni duh med mladimi. Čeprav med zmagovalno risbo ni bilo nobene naše, smo bili vseeno zadovoljni, saj je bila za nas lepa nagrada že to, da smo se lahko udeležili čudovitega, predvsem pa nepozabnega izleta v Planico. Svoje sta k temu prispevala tudi sonček in pravcata zimska idila s 50-centime-trsko snežno odejo.

Daša Kenda, učenka 7. razreda, in **Martina Berginc**, učiteljica likovnega pouka, OŠ Bovec

Desetletnica povezovanja

Konec marca je **Občina Bovec** gostila predstavnike alpskih držav. Letos namreč mineva deset let, odkar je bilo v Bovcu ustanovljeno *Omrežje občin Povezanost v Alpah*. Takrat se je povezalo 27 občin, danes pa je v združenju že 230 občin iz sedmih držav (iz Slovenije so vključene občine Kranjska Gora, Bohinj, Bovec in Kamnik). Razlog za povezovanje je bila želja po premagovanju nacionalnih in jezikovnih meja ter uresničevanje Alpske konvencije, katere podpisnica je tudi Slovenija, na krajevni ravni v skladu z načelom *Misli globalno, deluj lokalno*.

Omrežje občin postaja vse pomembnejše, dobilo pa je tudi večji politični vpliv pri reševanju vprašanj, ki so pomembna za alpski prostor. Prispeva k ohranjanju in izboljšanju kakovosti življenja alpskih prebivalcev.

V okviru srečanja je bila organizirana delavnica *Kako ustaviti mlade v alpskih dolinah – izkušnje in primeri dobre prakse za zaustavitev izseljevanja*. Vodja področja razvoja človeških virov mag. **Almira Pirih** s Posoškega razvojnega centra je predstavila izkušnje, ki jih ima z izseljevanjem iz Posočja, in ukrepe za odpravo oziroma omilitev bega možganov. Spregovorila je o razvojnem programu Soča 2006 in njegovem nadaljevanju, Soči 2013. Dotaknila pa se je tudi drugih možnosti: spodbujanja mladih za šolanje za deficitarne poklice, dodatnega usposabljanja prebivalcev in zaposlenih ter izrednega visokošolskega študija strojništva, ki se z jesenjo začne v Tolminu. Poudarila je, da se je pri zastavljanju ciljev na področju razvoja človeških virov treba zavedati, da je spremembe moč dosegati le dolgoročno ter ob sodelovanju različnih dejavnikov v okolju (razvojnih institucij, podjetij, šol, občin, zavoda za zaposlovanje ...).

V popoldanskem delu srečanja je bil predstavljen projekt *Dežela prijateljstva – Terra Amicitia*. Na slovesnosti so podpisali pogodbo o ustanovitvi skrbnika projekta, udeleženci pa so si lahko ogledali glasbeno scensko predstavo Zlatorog, ki jo je režiral **Marjan Bevk**. V njej so se predstavili člani domačih kulturnih društev. Gostje so si naslednjega dne ogledali Trento.

Omrežje občin Povezanost v Alpah bo v letu 2007 svojo desetletnico obstoja in delovanja obeležilo s števil-

NA DELAVNICI "Kako ustaviti mlade v alpskih dolinah – izkušnje in primeri dobre prakse za zaustavitev izseljevanja".

nimi prireditvami v vseh alpskih državah. Po prireditvi v Bovcu bodo sledile prireditve v Franciji, Lihtenštajnu, Italiji, Nemčiji in Švici, jubilejno leto pa se bo zaključilo z letno konferenco, ki bo oktobra v Avstriji.

Besedilo in foto: Mateja Kutin

"Sezona 2008/09 bo za Bovec ključna"

Tako je prepričana **Mojca Krašovec**, ki je pri novogoriškem Hitu zadolžena za projekt destinacija Bovec. Družba je namreč aprila prevzela bovški **hotel Kanin** in delež v **ATC Kanin**, kjer je sedaj partner francoskega **Transmontagne group**.

Hit d.d. namerava začeti s prenovo hotela in restavracije Prestreljenik na kaninskem smučišču, večino del pa

bi morali po svojih ocenah zaključiti do sezone 2008/09. Kot je povedala Krašovec, je veliko zanimanje za temeljito obnovo hotela pokazal tudi arhitekt **Janez Lajovic**, ki je pred tridesetimi leti izrisal načrte za gradnjo objekta. Načrtovana prenova, ki naj bi jo predvidoma zaključili v naslednjem letu, v zunanji izgled hotela ne bo posegala. Največ sprememb načrtujejo v bazenskem kompleksu, kjer bodo gostje imeli na voljo več savn in tudi center dobrega počutja. Po besedah Krašovec razmišljajo še o širitvi ponudbe z zabavo in igralništvom ter "team buildingom", po katerem je vedno večje povpraševanje. Trenutno opravljajo javnomnenjske raziskave – anketirajo svoje goste in potencialne goste iz zamejstva.

Obenem v Hitu razmišljajo tudi o nakupu drugega bovškega **hotela Alp** ter tehtajo možnosti upravljanja z dodatno turistično ponudbo v bodočem turističnem naselju v Žarščah. "Možnosti so odprte, odločeno ni še nič," je pojasnila Krašovec.

"Naš cilj je razviti sodobno destinacijo z vso turistično ponudbo, s čimer bi imel Bovec zares odprte možnosti za nastop na turističnem trgu," je prepričan bovški župan **Danijel Krivec**. Veliko bo k temu pripomogel nastajajoč turistični kompleks na območju nekdanje vojašnice Žaršče. Projekt je vreden približno 27 milijonov evrov (skoraj 6,5 mrd tolarjev). Apartmajsko naselje bo imelo 800 ležišč, ponudbo turističnega kompleksa pa bodo sestavljali še gostinski lokali, igralnica, igrišča, bazeni, savne, lepotilni salon in center dobrega počutja. Dva manjša objekta ob vstopu v Žaršče so se nazadnje odločili odstraniti, saj bo tako povezava s krajem bolj odprta. Kot je znano, se je projekta v sodelovanju z **Občino Bovec** lotila francoska družba Transmontagne group. Njen zastopnik v Sloveniji **Franc Alain Furlani** napoveduje, da bo naselje končano do konca prihodnjega leta, kar sovpada z načrtovano povezavo med Kaninom in italijanskim smučiščem Nevejsko sedlo. "Dogovor z enim investitorjem bi gradnjo naselja lahko še bolj pospešil," pravi Furlani in zagotavlja, da bo francoska družba z njim upravljala najmanj petnajst let – tako kot to počne tudi z drugimi 15.000 posteljami, ki jih ima v Franciji, Italiji in Švici.

Špela Kranjc

Utrinki

V POSOČJU NA CESTI NISTE RAVNO VARNI

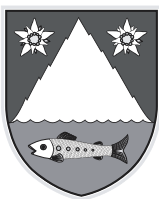
Tolmin – "Slovenija se glede na varnost v cestnem prometu med 27 evropskimi državami uvršča v zadnjo tretjino, kar pomeni, da ne živimo v eni najbolj varnih držav," je na strokovnem posvetu 13. marca opozoril vodja Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu (SPVCP) **Bojan Žlender**. Še posebej zaskrbljujoče je, da število mrtvih v prometnih nesrečah zadnja tri leta ostaja na isti ravni, medtem ko večina evropskih držav število žrtev zmanjšuje. Na slovenskih cestah je tako lani življenje izgubilo 262 ljudi, vendar je med občinami veliko razlik. Kot je pojasnil Žlender, so se na **Ministrstvu za promet RS**, kjer v okviru **Direkcije RS za ceste** po

novem deluje **SPVCP**, strokovne posvete odločili pripraviti na območjih, kjer se je na cestah situacija v minulem letu poslabšala. Žal je med temi regijami tudi Severna Primorska (Goriška statistična regija) in z njo Zgornje Posočje.

Pomočnik komandirja Policijske postaje (PP) Tolmin **Boris Zorko** je razložil, da so v zadnjih letih najbolj ogrožena skupina mladi med 25. in 35. letom, medtem ko so bili pred tem bolj ogroženi nekoliko mlajši. V Posočju in tudi v drugih delih regije so številni cestni odseki še posebej nevarni za motoriste, kar dokazuje število hujših prometnih nesreč na teh delih.

Sicer pa v svetu vsako leto na cestah umre 1,2 milijona ljudi, do 50

milijonov se jih poškoduje, pet milijonov pa jih ostane invalidnih. Po besedah **Robija Štabe** z Ministrstva za promet RS ena smrtna žrtev v EU stane družbo milijon evrov (slabih 240 mio tolarjev), v Sloveniji pa zaradi nižjega BDP 750.000 evrov (slabih 180 mio tolarjev). Ker je varnost v cestnem prometu danes visoka vrednota, jo pristojni poskušajo utrjevati na različne načine. Štaba je predstavil Evropski akcijski program za varnost v cestnem prometu, katerega temeljni cilj je do leta 2010 prepoloviti število mrtvih na evropskih cestah in tako ohraniti 25.000 življenj. Slovenija je leta 2002 sprejela prvi Nacionalni program varnosti cestnega prometa, decembra lani pa je parlament potrdil še njegovo resolucijo za obdobje 2007–2011.

Občina Kobarid

“Skakalnica” bo ostala

Dela na kobariški obvoznici so takorekoč zaključena, saj je po tem delu ceste že pred časom stekel promet in tako rešil težave z zastoji v ozki Gregorčičevi ulici. Vendar pa naj bi bila po zagotovilih župana **Robert Kavčiča** obvoznica uradno odprta oktobra, ob slavnostni otvoritvi občinskega praznovanja. Kljub temu grenak priokus občanom pušča strm uvoz v obrtno cono.

Investicija vredna več kot 2 milijona evrov, kar znaša okoli 500 milijonov tolarjev se z vmesnimi premori vleče tri leta. Kot je povedal župan Kavčič, je s svojim posredovanjem pri odpravljanju nastalih napak pomagal tudi minister za okolje in prostor **Janez Podobnik**. »Žal se tista najhujša napaka pri vstopu ne bo dala povsem popraviti,« pravi župan. Strm, nepregleden in zato nevaren uvoz v obrtno cono bo torej ostal in samo upamo lahko, da se ne bodo uresničile črne napovedi številnih domačinov, ki se bojijo prometnih nezgod.

Špela Kranjc

Pravdanju še vedno ni videti konca

Spor o lastništvu kobariškega obrata **Mlekarne Planika** in nekaterih

KOBARIŠKA OBVOZNICA – Čeprav po tem delu ceste promet že nekaj časa teče nemoteno, bo po besedah kobariškega župana **Robert Kavčiča** obvoznica uradno odprta oktobra. Foto: Mateja Kutin

drugih nepremičnin teče že trinajsto leto. Predstavniki Mlekarne Planika, **Kmetijske zadruga** (KZ) **Tolmin**, zagrebškega **Josipa Kraša** in družbe **Planika Kobarid-Tolmin** tudi na delovnem srečanju, ki ga je januarja organiziral kobariški župan **Robert Kavčič**, niso prišli daleč. Ponovno se bodo sestali v Zagrebu, do takrat pa bodo imeli ob ustavljenih vseh sodnih postopkih tri mesece časa za razmislek.

Mlekarne Planika so pred 50 leti zgradili kot zadrugi objekt, leta 1989 pa je prešla v last zagrebškega Kraša. Po razpadu nekdanje Jugoslavije se je zaradi denacionalizacijskih postopkov glede lastništva zapletlo, saj je družba, ki jo je ustanovil Kraš, leta 1995 propadla. Tolminska KZ je naslednje leto ustanovila zasebno družbo Mlekarne Planika, katere dejavnost je odkup mleka in izdelovanje mlečnih izdelkov. Sprva so naje-

mno pogodbo podpisali s Krašem, vendar so zaradi nepriznavanja lastništva poravnali le prvo najemnino. Na tej osnovi so Hrvati iztožili dobrih 50.000 evrov oziroma takrat dvanajst mio tolarjev, vendar je glavica ob dolgem pravljanju narasla na 167.000 evrov ali 40 mio tolarjev.

Planika, ki zaposluje 60 ljudi in je lani s kakih 200 kmetij v Posočju, na Idrijskem ter v Kanalski dolini odkupila enajst milijonov litrov mleka, je

Utrinki

Ključna področja, ki jih program izpostavlja, so hitrost, alkohol, varnostni pas ter varnost pešcev in motoristov.

V zadnjih petih letih je svoje lokalne programe izdelalo 148 občin oziroma njihovih SPVCP. Delovanja teh svetov so lani pregledali, je povedal Žlender in nato nekatere izpostavili kot primere dobre prakse. V naši regiji so se zaradi celovitega dela oziroma povezovanja različnih strok v občini najbolj izkazali SPVCP občin Ajdovščina, Nova Gorica in Tolmin. **Jože Režonja** je predsednik tolminskega SPVCP že osemnajst let in kot z veseljem poudarja, v zadnjih šestnajstih letih na tem območju promet k sreči ni zahteval nobenega otroškega življenja. Pravi še, da si v

prihodnje želi več sodelovanja s tolminskim občinskim svetom, ki poleg ostalih organov imenuje tudi SPVCP. Prav zato, ker mu je ta nenazadnje tudi odgovoren, bi morali občinski svetniki in svetnice po Režonjevem mnenju bolj spremljati njegovo delovanje.

Špela Kranjc

VOLČANI PREDLAGAJO GRADNJO OBVOZNIC

Volče, Čiginj – Prometna varnost na območju **Krajevne skupnosti** (KS) **Volče**, zlasti v obcestnih naseljih Volče in Čiginj, se je v zadnjem času močno zmanjšala. Tovorni promet na že tako obremenjeni državni cesti med separacijo pri Peršeti in Novo

Gorico se je namreč precej povečal.

Predsednik KS Volče **Metod Fon** je o posledicah obvestil **Občino Tolmin**. Kot pravi, se krajani pritožujejo nad poškodbami, ki jih vibracije težkih tovornjakov povzročajo na njihovih stanovanjskih hišah. Zaradi slabega asfalta na cestišču in kanalizacijskih jaškov tovorna vozila povzročajo močnejši hrup kot sicer, bojijo pa se tudi močnejših poškodb preobremenjenega cestišča, ki lahko v najslabšem primeru celo zaprejo našo najkrajšo pot do Nove Gorice. Fon je zato predlagal redno in dobro vzdrževanje omenjene ceste.

“Postaviti je treba primerno signalizacijo za omejitev hitrosti, torej elektronske opozorilne table, in

zlasti v tolminski občini razmisliti o omejitvi števila tovornjakov na tej relaciji,” meni Fon. Po njegovem bo gostota prometa skozi naselja ob cesti proti Novi Gorici vedno večja, zato je treba čim prej iskati dolgoročno rešitev, ki jo člani KS Volče vidijo v izgradnji obvoznice. Predlog so podkrepili z rezultati štetja prometa, ki je v Volčah potekalo v marcu med 9:30 in 10:30. Izvajalec štetja **Jernej Fon** je v tem času skozi naselje videl peljati 51 tovornjakov, 153 osebnih avtomobilov, 17 kombijev, pet avtobusov, tri motorna kolesa in en traktor. Zanimivo in vse prej kot spodbužno pa je, da je v kar 152 osebnih avtomobilih sedel samo voznik.

Špela Kranjc

zadnje poslovno leto končala z izgubo. Kot je pojasnila direktorica **Anka Lipušček**, so imeli "zaradi tožbe blokiran transakcijski račun, kar je močno zamajalo temelje podjetja." Vendar pa se iz težav še niso izkopal. Krašu so namreč del iztožene najemnine – 113.000 evrov (27 mio tolarjev) – že poravnali, letos pa je pred njimi še 50.000 evrov (dvanajst mio tolarjev) dolga. Čeprav je Kraš vložil tudi izvršbo za izselitev in jo dobil, je sicer pravnomočna odločba sedaj neizvedljiva, saj je objekt v rokah drugega lastnika.

Leta 2001 so namreč sprte strani na osnovi mednarodne pogodbe med Slovenijo in Hrvaško ustanovile družbo Planika Kobarid-Tolmin. Gre za začasno pravno osebo, ki je prevzela vse premoženje, ki ga je popisala mešana slovensko-hrvaška komisija. Direktor družbe **Branko Velišček** je razložil, da "naloga Planike Kobarid-Tolmin ni reševanje lastniških vprašanj, ampak zgolj skrb, da sporno premoženje ne propada, da se ga vzdržuje in po možnosti v teh objektih nadaljuje z dejavnostjo". Za to so zadolženi do dogovora med Slovenijo in Hrvaško o delitvi premoženja oziroma do takrat, ko o tem odločijo pristojni organi v upravnih ali sodnih postopkih. "Na seznamu je več kot 277 ha kmetijskih zemljišč in gozdov, skoraj devetnajst ha stavbnih zemljišč in več kot dvanajst ha stavb," ve povedati Velišček. Do sedaj so s soglasjem upravnega odbora prodali tri zadeve v povezavi z obrtno cono in obvoznico v Kobaridu, kupnina pa na računu čaka na dogovor o razdelitvi.

Za del stavbnih zemljišč in zgradb zahteva vračilo **Zadružna zveza Slovenije**, ki trdi, da gre za nepremičnine zadružnega izvora, Kraš pa seveda temu v veliki meri oporeka. Ključno vprašanje torej je, pojasnjuje Velišček, kaj oziroma koliko od tega premoženja je zadružnega ter kaj oziroma koliko ga je bilo ustvarjenega pod okriljem Kraša in s čigaviimi vlaganji. Upravni spor za najpomembnejši del teh nepremičnin, to je mlekarški oziroma stari del proizvodnega obrata v Kobaridu, je zaključila odločba na drugi stopnji, s katero je slovensko ministrstvo za okolje in prostor potrdilo odločitev tolminske UE o vračilu objekta Zadružni zvezi Slovenije. Kot je dejala prokuristka Kraša **Marica Vidaković**, so pripravljeni takoj podpisati sporazum, po katerem jim pripade konditorski del Planike, preostalo pa slovenski strani. Druga možnost je, da bi jim ostalo najmanj 35

SPOR O LASTNIŠTVU NEPREMIČNIN TEČE ŽE TRINAJSTO LETO – Predstavniki **Mlekarna Planika**, **Kmetijske zadruge Tolmin**, zagrebškega **Josipa Kraša** in družbe **Planika Kobarid-Tolmin** tudi na delovnem srečanju, ki ga je organiziral kobariški župan **Robert Kavčič**, niso prišli daleč.

O TRENUTNEM STANJU V ZVEZI Z DIALIZNIM CENTROM sta poslanca in podpredsednika državnega zbora mag. **Vasjo Klavoro** (na sliki levo), ki je marca obiskal začasne prostore zdravstvene postaje v varovanih stanovanjih, seznanila kobariški župan **Robert Kavčič** in direktor Zavoda Apolon **Marijan Lazar** (v sredini).

odstotkov skupne lastnine, sicer pa ostane le še nadaljevanje pravljanja na sodiščih. Vidakovićeva je zatrdila, da so pripravljeni strinjati tudi do mednarodnega sodišča v Haagu. Direktorica Planike Lipuščkova je zagotovila, da bodo premislili o Kraševi ponudbi in pretehtali, ali se ta ujema s strategijo njihovega podjetja.

Nekdanji direktor Planike **Niko Maver** in direktor KZ Tolmin, ki skrbi za odkup mleka v mlekarno, je prepričan da končnega dogovora brez posredovanja slovenske države ne bo. Kot je še opozoril Velišček, je omenjen le del nepremičnin, glede katerih vpletene strani ne znajo najti sporazuma o lastništvu. Še več je tistih, ki niso v uporabi, in ker ni de-

narja za njihovo vzdrževanje, je zelo nevarno, da bodo ob tožbah brez konca in kraja žalostno propadle. "Čeprav se vpleteni strinjajo, da je dolgotrajno pravljanje s poslovnega vidika za vse najslabša rešitev, se bo to, kot kaže, žal nadaljevalo," je zaključil Velišček.

Besedilo in foto: Špela Kranjc

Dializni center naj bi začel delovati poleti

Za mnoge težko pričakovani začetek delovanja dializnega centra v Kobaridu se približuje, saj naj bi z obnovo kobariske zdravstvene postaje in nabavo potrebne opreme predvidoma zaključili še to poletje.

S tem sta župan **Robert Kavčič** in

direktor Zavoda Apolon **Marijan Lazar** seznanila poslanca in podpredsednika državnega zbora mag. **Vasjo Klavoro**, ki je marca obiskal začasne prostore zdravstvene postaje v varovanih stanovanjih. Kot je povedal, se je hitro prepričal o dobrem delu zdravstvenega osebja, gostitelji pa so potrdili nad pomanjkanjem ustreznega kadra. Kavčič je poudaril, da pogoji za delo na začasni lokaciji sicer niso slabi, vendar ta predvsem za urgenco ni primerna.

Te težave bodo odpravili z dokončanjem obnove zdravstvene postaje, za kar bo morda občina najela posojilo v višini slabih 291.000 evrov (slabih 70 mio tolarjev). Kavčič pravi, da bodo dokončno odločitev sprejeli v drugi polovici leta – šele potem, ko bodo izkoristili vse druge možnosti. Ker je lastnik stavbe občina, je ureditev prostorov njena zadolžitev, medtem ko bo za večinoma novo opremo poskrbel **Zdravstveni dom Tolmin**. Klavora je obljubil, da se bo potrudil prepričati tiste, ki finančno odločajo o usodi kobariske zdravstvene postaje, da se dela čim prej zaključijo. Veseli ga, da se je na računu za opremo bodočega dializnega centra zbralo skoraj 92.000 evrov oziroma 22 milijonov tolarjev. Prepričan je namreč, da se mora dializnim bolnikom v Posočju prihraniti pogoste dolge poti v bolnišnico in nazaj domov. Kot bolnišnični zdravnik tudi upa, da bo osebje šempetrške bolnišnice ponudilo svojo strokovno pomoč vsaj potem, ko se bodo razmere v tej ustanovi umirile. Župan Kavčič je spomnil, da je imela tudi občina že od vsega začetka posluš za ta projekt. Tudi v letošnjem proračunu so za delovanje Zavoda Apolon namenili dobrih 4.000 evrov oziroma milijon tolarjev.

Sprva bodo v centru opremili sedem dializnih mest, kar bo zadostovalo za oskrbo štirinajstih bolnikov dnevno – sedem dopoldne in sedem popoldne, je pojasnil Lazar. Poudaril je še, da je morebitna vzpostavitev tako imenovanega inkubatorja zdravstvenega turizma v Posočju odvisna prav od dializnega centra. Občina zamisel podpira, zato nameravajo v naslednjih proračunih nameniti približno 10.000 evrov (2,4 mio tolarjev) letno za preiskave zraka, ki bi ob ugodnih rezultatih občini dodelile certifikat za klimatsko zdravilišče. Tako je razložil Kavčič in dodal, da bi bila to vsekakor "lepa promocija naših krajev".

Besedilo in foto: Špela Kranjc

Občina Tolmin

Zaradi gradnje galerije odprt le del Korit

Gradnja galerije pri Hudičevem mostu naj bi bila po napovedih izvajalcev končana prvi teden v avgustu. Ker bo zaključek del prehitel začetek poletne turistične sezone, na **Lokalni turistični organizaciji** (LTO) Sotočje upajo, da deloma zaprta Tolminska korita ne bodo preveč razočarala obiskovalcev. »Sama sanacija nam sicer ne povzroča večjih težav, razen tega, da je zaprtih zadnjih 180 metrov poti pod Hudičevim mostom,« je pojasnil **Janko Humar**, direktor LTO Sotočje, in dodal, da so do konca sanacije znižali tudi vstopnino s prvotnih treh evrov na dva evra.

Sicer je gradnja galerije dvoletni projekt **Občine Tolmin**. Delavci so do sredine februarja čez skalnato steno ob cesti najprej napeli mreže, nato pa začeli z gradbenimi deli za 17 m dolgo galerijo. »Celotna konstrukcija bo obložena z naravnim, avtohtonim kamnom,« je razložila **Ksenija Kikl** s tolminske občinske uprave. »Izvajalci se zavedajo pomembnosti hitrega dela, vendar je to zelo zahteven objekt,« je še povedala. Ob tem naj dodamo, da bodo Tolminci za investicijo od države skupno dobili 345.000 evrov (82,7 mio tolarjev) popotresnega denarja. Nove galerije bodo bržkone najbolj veseli že tako razumevali in potrpežljivi prebivalci vasi Čadrg in Zadlazar Čadrg, ki se morajo prilagajati stanju na cesti, saj težave že od nekdaj povzročajo isti podor. Kljub napovedi do popolne cestne zapore še ni prišlo. Domačinka iz Čadruga **Marija Bončina** pravi, da jih bodo o tem obvestili tri dni prej. Do takrat sledijo urniku, ki jim omogoča prehod med 10.00 in 10.30, 14.45 in 15.15 ter 17.00 in 7.30.

In če se za hip povrnemo še h Koritom. Dva dni pred odprtjem nove turistične sezone so na LTO-ju začasn timer vstopni objekt zamenjali z novim. »Vstopno hišico je projektirala arhitektka **Jasmina Šavli Lapanja**. Objekt je prvi element v paketu urejanja turističnih poti po Koritih, sistematično bomo sledili z ureditvijo/zamenjavo zaščitnih ograj, mostičkov, stopnic in razglednih podestov,« pojasnjuje Humar. V nadaljevanju še pove, da je hišico (njena izvedba je bila menda

NOVA VSTOPNA HIŠICA V TOLMINSKA KORITA – Dva dni pred odprtjem nove turistične sezone so na LTO Sotočje začasni vstopni objekt zamenjali z novim. Kot so obljubili, bodo vsako leto uredili del poti – najprej je na vrsti najbolj sporen, od mostu do toplega izvira. Nadaljevali bodo s sprotnim menjavanjem mostičev in ograj. **Foto: Janko Humar.**

kar zahtevna) izdelal **Metod Kavčič** iz Zatočja in je »v celoti rezultat domačega znanja«.

Besedilo in foto: Špela Kranjc

Brez urejene komunalne infrastrukture razvoj ni mogoč

V zadnjih tednih v drugem največjem naselju tolminske občine niste mogli prezreti obsežnih del na cesti vzdolž nekdanje tovarne Bača. Na prvi pogled gre za prepotrebno in že nekaj časa načrtovano rekonstrukcijo ceste skozi naselje, vendar bodo to

investicijo spremljali še ureditev pločnikov in javne razsvetljave ter komunalne infrastrukture.

Vzporedno z rekonstrukcijo državne ceste, ki jo je začela **Direkcija RS za ceste**, se je **Občina Tolmin** odločila urediti še javno razsvetlavo in pločnike, ki jih v naselju še ni, zato povečan promet ogroža varnost otrok pri pešpoti v šolo. Da bi se izognili kasnejšim ponovnim zaporom ceste, bodo obenem uredili tudi vodovod in kanalizacijo ter postavili čistilno napravo. Za vodenje investicij v komu-

nalno infrastrukturo je občina kot investitor pooblastila tolminsko komunalno. Po besedah njenega direktorja **Bertija Rutarja** je to nujno potrebno, izgradnja čistilne naprave in kanalizacije je tudi v prioriteti **Državnega operativnega programa odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode**. Kot je povedal, bodo denar zagotovili iz proračuna in ekološke takse za obremenjevanje okolja zaradi odpadnih voda, ki jo plačujemo občani.

Kanalizacijo bodo predvidoma urejali med leti 2007–2010. Znotraj te investicije bodo postavili dve kanalizacijski črpalnici ter 4,2 km fekalnega in 105 m meteornege sistema, kar bo stalo 1,9 mio evrov oziroma dobrih 455 mio tolarjev. V istem obdobju naj bi rekonstruirali 5,6 km vodovoda in postavili vodohran s kapaciteto 144 m³ ter za to porabili 1,214 mio evrov (291 mio tolarjev). V letih 2009 in 2010 bodo zgradili še čistilno napravo v velikosti 1000 EP, ki bo stala 1,031 mio evrov ali 247 mio tolarjev. Pri tem se bodo poslužili istega sistema čistilnih naprav kot v Bovcu in Kobaridu, saj se je izkazal kot najcenejši in najbolj učinkovit. »Ta sistem glede na naše izkušnje daje dobre rezultate ob sprejemljivih stroških,« je pojasnil Rutar in opozoril, da »dinamika naših je zelo odvisna od rekonstrukcije ceste, ki se ji bomo morali

Utrinki

PRENOVLJENA MOSTARSKA BANKA

Most na Soči – Na slovesnem odprtju 12. aprila je direktor Nove KBM **Borut Klajnšček** povedal, da so izpolnili zadani cilj in se še pred začetkom turistične sezone preselili v prenovljene prostore. Most na Soči je banko – takrat še Ljubljansko – dobil leta 1979. Mnogi so se tedaj odločali, da bodo odprli svojo dejavnost. Tako je kraj postopoma postal središče obrtnikov, ki pa so seveda potrebovali bančne usluge. Banka – danes Nova KBM – tako še vedno domuje v istih prostorih kot že njena predhodnica pred 28 leti, v novi preobleki pa je klientom zagotovo bolj prijazna.

Besedilo in foto: Mateja Kutin

MOSTARSKA NOVA KBM JE DOBILA NOVO PODOBO – Na slovesnem odprtju so zaigrali učenci mostarske Osnovne šole pod vodstvom **Aleksandra Gradinca**.

večinoma prilagajati". Odseke, na katerih bodo lahko delali neodvisno, bodo uredili prej, vendar večji del komunalnega omrežja v naselju poteka vzporedno s cesto.

Po Rutarjevih zagotovilih so ta dela nujna predvsem zaradi doma upokojencev, šole in obrtne cone, pa tudi zaradi krajanov. Brez ustrezne komunalne infrastrukture namreč razvoj ni mogoč, je prepričan Rutar. Res pa pred začetkom rekonstrukcije ceste v ozkem naselju, kot je Podbrdo, o teh investicijah sploh niso upali razmišljati.

Da neurejeni izpusti odpadnih voda močno vplivajo tudi na kakovost Bače, ki teče skozi naselje, so pokazali tudi izsledki projekta *Spremljanje kvalitete voda v čezmejnem območju II*. V tem projektu je poleg prijaviteljice Občine Ajdovščina in petih drugih partnerjev sodelovala tudi Občina Tolmin. Vzorec vode tik pod naseljem so namreč ocenili kot higiensko neustrezen in vodo kot neprimerno za kopanje zaradi močne fekalne onesnaženosti. Prav tako so Bačo na tem odzemnem mestu ocenili s "prepovedano namakanje". Svetovalec za razvoj na tolminski občini mag. **Miran Drole** je pojasnil, da rezultati kažejo na naselje kot na glavnega krivca za onesnaženje tega površinskega vodotoka.

Besedilo in foto: Špela Kranjc

Cesto bodo v celoti sanirali še letos

Na občinsko cesto, ki vasi Tolminski in Kanalski Lom, Dolgi Laz, Rut in Vetrnik povezuje z Mostom na

VZPOREDNO Z REKONSTRUKCIJO DRŽAVNE CESTE, ki jo je v Podbrdu začela **Direkcija RS za ceste**, se je **Občina Tolmin** odločila urediti še javno razsvetljavo in pločnike, ki jih v naselju še ni, zato povečan promet ogroža varnost otrok pri pešpoti v šolo.

KMALU PO PODORU JE BILA CESTA SPET PREVOZNA. Župan je obljubil, da jo bodo v celoti sanirali še letos. Foto: B. N.

Soči, se je že v drugi polovici januarja vsula večja gmota skalovja, pomešanega z drevjem. Podor je s seboj odnesel kakšnih deset metrov cestišča in potrgal telefonsko napeljavo, k sreči pa ni zahteval človeških žrtev.

Več velikih skal nad Smaganično jamo se je namreč utrgalo okoli pol dneva, pri kotalenju po hudourniški grapi pa so pomešale še z drevjem, ki jim je bilo napoti. Veliko luknjo, ki jo je gmota povzročila na cestišču, so cestarji zasuli s peskom in po nekaj urah je bila pot že prevozna, delavci Telekomu pa so znova vzpostavili telefonske linije.

Dodatno nevarnost pa je predstavljalo približno 400 m³ skalovja, ki je še vedno nevarno viselo nad cesto, za kakšnih 200 občanov najbližjo povezavo z dolino. Tolminska občinska uprava je takoj ukrepala in naročila geološke raziskave, v katerih so geologi ocenili nevarnost ponovnega podora in nato pripravili elaborat. Kot je poudarila vodja Oddelka za okolje in prostor Občine Tolmin, **Ksenija Kikl**, v okoliških krajih vedno obstaja ta možnost, vendar je treba pred vsakim posegom najprej pridobiti strokovno mnenje. Po njenih besedah so morali zamenjati propust, saj ga je kamenje polomilo, nevarno gmoto nad cesto pa so razstrelili odstranili material. Podor so tako pristojni v najkrajšem možnem času sanirali in na tej pomembni cestni povezavi vzpostavili varno stanje. Sicer pa tolminski župan **Uroš Brežan** obljubil, da bodo to cesto v celoti sanirali še letos.

Špela Kranjc

Popravek

ŠKRATARJE

V zadnji številki EPIcentra je ob članku *Za TZGP je plodno leto* objavljena slika s podelitve priznanj v Državnem svetu. Pod njo je napačna navedba, da je častni srebrni znak Turistične zveze Slovenije za uspešno delo pri razvoju turizma v Sloveniji prejel TZGP. Znak je prejela predsednica omenjene zveze **Mojca Rutar** – osebno.

Do napake je prišlo tudi pri prispevku *Zgodbe našega kraja v galeriji knjižnice*, kjer je navedeno, da sta Ministrstvo za kulturo in Gradbeni inštitut ZRMK d.o.o. odkupila portrete štirih avtorjev. Dela treh slikarjev so bila res odkupljena, medtem ko je **Rudi Šturm** svoje portrete tolminski knjižnici poklonil.

Vsem prizadetim se v uredništvu za nevšečnosti opravičujemo. ■

Utrinki

OBNOVLJENI PROSTORI NA RUTARJEVI 5

Tolmin – Z obnovo objekta na Rutarjevi 5, katerega lastnik je **Krajevna skupnost (KS) Tolmin**, je kraj bogatejši za dve manjši večnamenski dvorani in tri pisarniške sobe.

Po drugi svetovni vojni je bil v tej stavbi prvi tolminski kino. Kasneje, ko so se tukaj oblikovale šole, pa so prostore spremenili v telovadnico, kjer so se v popoldanskem času kalila vsa tolminska športna društva, je razložil predsednik KS Tolmin **Radovan Lipušček**. Pred odprtjem šolskega centra je bila to tudi edina večnamenska dvorana v kraju. Mlajši občani Rutarjevo 5 poznajo predvsem kot prostore Streškega društva Krn, vendar se stavbi sedaj znova obetajo bolj obljudeni dnevi.

Lipušček je razložil, da je objekt po potresu leta 2004 zahteval statično obnovo. Ker KS Tolmin kot lastnik sprva ni imela načrtov in idej, je z deli začela **Občina Tolmin** in jih pripeljala do četrte faze, prav tako je občinska uprava naročila izdelavo projekta. V začetku leta 2005 je k investiciji pristopila KS pod vodstvom takratnega predsednika **Daniela Kozoroga**, ki je večino denarja zbrala sama s prodajo tržnice v neposredni bližini objekta, uspela pa je še na občinskih razpisih za sofinanciranje projektov KS v letih 2005 in 2006. Po prevzemu je bila investicija po Lipuščkovih besedah težka dobrih 76.000 evrov (dobrih 18 mio tolarjev), občina pa je vanjo vključena s skoraj 28-odstotnim deležem, ki znaša nekaj več kot 21.000 evrov (nekaj več kot 5 mio tolarjev).

Spodnjo dvorano, ki jo bodo opremili s stoli in zložljivimi mizami, so poimenovali po **Jožku Torniju**. Namenjena je občnim zborom, konferencam in drugim srečanjem, nadejajo pa se tudi koncertov. Za ta prostor se – tako Lipušček – zanimajo šahisti, karateisti, upokojenski pevski zbor in še kdo. Zgornja dvorana, poimenovana po **Mirku Filiju**, je namenjena plesu. "*Najemnine bodo neprofitne za tiste, ki jih skozi svojo dejavnost podpira KS, in za ostale neprofitne,*" je pojasnil Lipušček in dodal: "*Po dosedanjih podatkih in izkazanem interesu je čutiti, da bodo prostori polno zasedeni ob delovnikih popoldan in tudi ob sobotah – zaenkrat so proste samo še nedelje.*"

Špela Kranjc

Ustrezno ravnanje z odpadki

Skrb za ustrezno ravnanje z odpadki ni le naloga države, občine in izvajalcev javne službe ravnanja z odpadki, ampak vseh nas. Zato v uredništvu EPIcentra odpiramo novo rubriko, v kateri bomo občasno potrkali na našo ekološko vest oziroma zavest. (Uredništvo EPIcentra)

Odpadki so del našega vsakdanjika, katerih količina z razvojem potrošništva narašča. Država z zakonodajo ureja ravnanje z odpadki z namenom, da bi čim manj onesnaževali okolje in v predelavo vrnili uporabne odpadke. Pri uporabi se stanje na tem področju sicer izboljšuje, kljub temu da v naravi še vedno naletimo na odvržene smeti, pa tudi pogled v posode za odpadke in njihovo bližino nemalokrat pokaže na našo neosveščenost ali malomarnost. S pravilnim in ustreznim ravnanjem z odpadki bomo poskrbeli za bolj urejena naselja, še posebej okolice posod za odpadke, čiste gozdove, reke, grape itd.

Ločeno zbiranje odpadkov

Zbiranje odpadkov iz gospodinjstev na območju občin Bovec, Kobarid in Tolmin se razlikuje glede na to, ali je odpadke možno predelati. V večjih naseljih so nameščeni zabojniki za ločeno zbiranje odpadkov. Z ločevanjem: • **odpadnega stekla** (steklenice, kozarci ...), • **papirja** (časopisi, revije, knjige, letaki, lepen-

POHVALITE, GRAJAJTE, POROČAJTE ...

Ker želimo tako v uredništvu **EPIcentra** kot tudi na tolminski komunalni pogostejše opozarjati na okoljsko problematiko, bomo veseli vsakršnih pobud in opažanj naših bralcev oziroma prebivalcev Posočja. Zato pozivamo vse, da na naslov **Komunale Tolmin, javno podjetje d.d.** (Poljubinj 89h, 5220 Tolmin) pošljete svoj prispevek oziroma mnenje na to temo, veseli pa bomo tudi kakega fotografskega dokaza. V kolikor bodo vaši prispevki (graje ali pohvale) zanimivi tudi za širšo javnost, jih bomo objavili v EPIcentrovi rubriki Opažanja (pogoji so objavljeni v EPIcentru, letnik VI, št. 9, september 2005 oziroma v elektronski obliki EPIcentra na www.pososki-rs.si/15/32). **Tatjana Šalej Faletič**

ka, pisarniški papir, kartonska embalaža ...), • **plastike** (plastenke, plastična embalaža, trda plastika, pločevinke...), • **tekstila** (rabljena oblačila, ostanki tekstila...) in odlaganjem v posebne zabojnike se zbirajo odpadki, ki jih je možno predelati.

Kosovni odpadki

Kosovni odpadki (pohištvo, bela tehnika, vzmetnice, drugi kosi stanovaljske in hišne opreme, predmeti iz pločevine, kovine, lesa ...) se v večini naselij zbirajo v posebnih zabojnikih dvakrat letno. Ti odpadki se v zbirnih centrih presortirajo, uporabni deli se oddajo predelovalcem, neupo-

rabni pa se odložijo na odlagališčih gradbenega materiala.

Nevarni odpadki

Nevarni odpadki (barve, laki, topila, kisline, odpadna olja, ostanki pesticidov, biocidov, odpadna zdravila, baterije, akumulatorji, TV-aparati,

računalniška, elektronska oprema, fluorescentne cevi ter onesnažena embalaža iz lesa, stekla, plastike, papirja in kovin itd.) se zbirajo dvakrat letno s posebnim vozilom, se presortirajo, oddajo predelovalcem ali gredo na uničenje.

Komunalni odpadki

Če v gospodinjstvu izločimo vse navedene odpadke, ostanejo **komunalni odpadki**, ki se zbirajo v posodah za odpadke in odlagajo na odlagališču komunalnih odpadkov Volče. Tudi količino teh odpadkov je možno zmanjšati, če ostanke hrane kompostiramo in tako sami poskrbimo za predelavo.

Olga Štrukelj, vodja splošnega sektorja, Komunala Tolmin, Javno podjetje d.d.

Do ureditve zbirnih centrov v vseh treh občinah se **na odlagališču Štrklepce Tolmin in Lesičja Vodenca** v Bovcu poleg gradbenih materialov, izkopov in kamenja odlagajo tudi ostanki iz vrtov, sadovnjakov, živih mej, ravno steklo, ogledala, porcelan, stiropor ... **Urnik odlagališča Štrklepce:** ponedeljek, torek, sredo: 7. do 16. ure, petek: 8. do 16. ure, sobota: 8. do 13. ure. **Urnik odlagališča Lesičja Vodenca:** torek: 13. do 15. ure, sredo 15. do 17. ure, sobota: 10. do 12. ure, izven urnika: za večje količine in z doplačilom (predhodna najava).

Utrinki

TOLMINSKI VRTEC JE ZGLEDEN EKO VRTEC

Tolmin – Po dveh letih od vključitve v projekt EKO šola/vrtec so 23. aprila v tolminskem vrtcu podpisali eko listino. Tako so izpolnili sedmi, zadnji pogoj za pridobitev eko zastave.

Ta zastava pomeni vidno državno in mednarodno priznanje za uspešno okoljsko delovanje in predstavlja znak visoke okoljske zavesti. Po zagotovilih ravnateljice VVZ Ilke Devetak Bignami Tolmin **Majde Maglice** bo pred njihovim vrtcem najverjetneje visela že junija. Kot je na praznovanju eko dneva poudarila koordinatorka projekta v tolminskem vrtcu **Karmen Perinčič**, "postaja okoljevarstvena problematika tudi na podeželju in s tem v našem kraju vedno bolj aktualna, zato predstavlja

MODNA REVIIJA – Ob eko dnevu so v tolminskem vrtcu pripravili tudi pravcato modno revijo nakita in oblačil, narejenih iz odpadnega materiala.

vklučitev v eko šolo ali vrtec nujno in hkrati izziv v času, v katerem živimo". Poudarila je, da je po njihovem eden najpomembnejših ciljev okoljske vzgoje pri otroku razvijati zdrav način življenja in sposobnost odgovornega ravnanja v okolju. Na prireditvi so se predstavile skupine otrok iz enot vrtca, v goste pa so poleg staršev ter bratcev in sesteric povabili tudi že izkušene sovrstnike in osnovnošolce iz Kobarida ter njihovo mentorico **Ireno Stergar**. Obiskali so jih še tolminski župan **Uroš Brežan**, **Rafael Šuligoj**, zadolžen za družbene dejavnosti na tolminski občini, in **Ivan Kofol**, predstavnik Komunale Tolmin, ki je vrtcu zagotovila zabojnike za ločevanje odpadkov.

S podpisom eko listine oziroma izjave o ekološkem poslanstvu za delo

O tulpi, lubadarju, tednu gozdov in še čem

Tolminska območna enota (OE) Zavoda za gozdove Slovenije (ZGS) pokriva tako imenovano Tolminsko gozdnogospodarsko območje, v katerega sodijo štiri severnoprimske upravne enote, in sicer Tolmin, Idrija, Nova Gorica in Ajdovščina. To predstavlja 140.000 hektarov gozdov, kar območno enoto poleg ljubljanske in mariborske uvršča med največje v Sloveniji.

Tudi letošnjo pomlad se pri ZGS OE Tolmin veliko dogaja, nekatere stvari laiki opazimo bolj, druge manj – o obojem je za **EPICenter** spregovoril vodja OE Tolmin ZGS **Marko Janež**.

Ob dnevu Zemlje 22. aprila ste v sodelovanju s tolminsko občino in Turističnim društvom (TD) Tolmin pred mogočno tulpo v Tolminu postavili informativno tablo. Kako je prišlo do tega?

Ideja je tako na TD kot pri nas na ZGS tlela že nekaj časa. Že lani so se vse enote Zavoda sistematično vključile v obeležitev svetovnega dneva Zemlje, letos pa smo se pri tem še bolj angažirali, in to v dveh smereh. Sodelovali smo v akciji **Gibanja za pravičnost in razvoj** Darilo Zemlji, v okviru katere so prek svojih izpostav na javnih mestih po Sloveniji posadili različna drevesa. Na območju naše enote je bilo v Novi Gorici in Ajdov-

POSTAVITEV INFORMATIVNE TABLE – Kak dan pred slavnostno razgrnitvijo informativne table smo v objektiv ujeli ekipo javnih del Občine Tolmin na čelu z vodjo **Darkom Jerončičem**. Ti so ob tulpi opravljali še zadnje "lepotne popravke".

ščini na javnih mestih posajenih deset dreves, večinoma pred šolami. Pomoč smo nudili pri iskanju lokacij in izbiri ustreznih drevesnih vrst. Na drugi strani pa poskušamo od dnevu Zemlje opozarjati na drevesa, ki izstopajo zaradi izjemne starosti, dimenzije ali oblike ter imajo zato poseben pomen. Kot taka so evidentirana pri Zavodu za varstvo narave in na osnovi pravilnika razglašena kot naravne vrednote. Te so lahko lokalnega ali pa državnega pomena, in tolminska tulpa je uvrščena med naravne vrednote državnega pomena. V občini Tolmin imamo devet dreves lokalnega in tri državnega pomena – poleg tolminske tulpe še lipa v Rutu in češnja v Tolminskih Ravnah. V občini Kobarid so štiri drevesa lokalnega in lipa na Livku državnega pomena, v občini Bovec pa jih je sedem lokalnega in štiri državnega pomena – kostanj v Logu pod Mangartom, dve lipi v Soči in ena v Trenti.

Utrinki

► vanje s projektnimi partnerji in nacionalno koordinacijo so se v vrtcu zavzeli, da bodo "odgovorno uresničevali zastavljene cilje", kar pomeni, da bo vsaka skupina otrok še naprej izvajala svoji starosti in razvojni stopnji primeren eko projekt ter ločevala odpadke. V Sloveniji sicer ta mednarodni projekt izvajajo že deset let, v Posočju pa so eko zastavo že pridobile **OŠ Simona Gregorčiča Kobarid** in vse njene podružnice.

Špela Kranjc

Foto: Tatjana Šalej Faletič

KRATKOVIDNO BI BILO NAREDIRI NIČ

Tolmin – Udeleženci *Projektnega učenja za mlajše odrasle* so v letošnjem šolskem letu začeli proučevati različne okoljske probleme. Nekaj vsebin so združili v projekt *Kratkovidno bi bilo narediti nič*. Z namenom, da bi pridobljena znanja širili naprej, so se povezali z **VVZ Ilke**

OTROCI SO NA DELAVNICI POSLIKALI VREČKE IZ FLUPIJEM – junakom knjižne zbirke, ki otroke seznani z negativnimi posledicami človekovega delovanja. Foto: **Patricija Rejec**

Devetak Bignami Tolmin in otrokom iz skupine *Ježek* predstavili, kaj je za okolje slabo in kaj dobro.

"Z osveščanjem najmlajših o okoljskih problemih in posledicah človekovega delovanja smo želeli doseči, da bi ljudje spoznali nujno po sonaravnem razvoju človeške družbe. Okoljski problemi niso le tehnološka in ekonomska skrb, temveč tudi skrb vsakega posameznika. Zato moramo začeti danes, in to vsi, tako otroci kot odrasli," je povedala mentorica **Patricija Rejec**.

Otroci so tako s pomočjo knjižne zbirke *Flupijem*, ki je namenjena izobraževanju otrok, starih od treh do desetih let, spoznali vsaj delček davka sodobne družbe. Da pa bi znanje ne šlo prehitro v pozabo, so domov odnesli vrečko iz blaga, da bi jo poslali s *Flupijem*. Družina bo z njo lahko hodila po nakupih in tako opustila uporabo plastičnih vrečk. Ostale vrečke so otroci razdelili kupcem v

Zakaj ste s sistematično označitvijo začeli ravno pri tolminski tulpi?

To drevo je poleg tega, da je razglašeno za naravno vrednoto državnega pomena, z občinskim odlokom iz leta 1990 razglašeno tudi za kulturni spomenik in tako dvakrat zaščiteno. Slišali smo, da veliko ljudi za to tulpo ne ve, razkažejo pa jo vsem obiskovalcem *Centra šolskih in obšolskih dejavnosti Tolmin*, zato smo se odločili postaviti tablo z nekaterimi osnovnimi podatki. V okviru prireditve ob odprtju table smo izvedli tudi likovni natečaj za otroke drugih

razredov, katerih naloga je bila naslikati tulpo. Vse sodelujoče, še posebej pa najboljše, smo nagradili.

Kakšne so dimenzije drevesa, o katerem govoriva?

Trenutna višina je 31 metrov, obseg pa 502 centimetra. Gre za eno najstarejših tulp v Evropi, saj so jo iz Severne Amerike sem prinesli leta 1660 – tulpa namreč v Evropi ni avtohtona. Ocenjujemo, da so jo v Tolminu posadili okoli leta 1700, ko je poleg Coroninijevega dvorca nastal tudi park, ta tulpa pa je njegov ostanek.

No, čez zimo je mogoče malo manj dela na terenu, kar izkoristimo za izobraževanja ipd. V začetku leta pa moramo pripraviti vse evidence za minulo leto, veliko je pisanja poročil, načrtov in birokracije sploh. Kar se tiče vsebine, smo morali narediti dva plana za gozdnogospodarske enote, iz drevesnice smo dobavili sadike in jih razdelili lastnikom gozdov oziroma jih sami posadili na načrtovana mesta, odkazilo pa izvajamo skozi celo leto. Pripravljamo se tudi na prireditve ob vseslovenski akciji teden gozdov, ki je vedno za

precej padla cena drvi in zanimanje za posek dreves. Sprva je kazalo, da bo vse v redu, vendar se je v spomladanskem času na nadmorskih višinah okoli 800 metrov pojavil žled in predvsem na Idrijskem delno polomil nekaj drevja, vendar hujšega ni bilo. V glavnem je šlo za veje in krošnje mlajših dreves, smo pa že ukrepali. Dobro bi bilo ljudi tudi opozoriti, da vsa opazovanja nakazujejo velike težave z lubadarjem. Že ob koncu lanskega leta se je močno povečalo število iglavcev, ki jih je napadel lubadar in so se zato posušili. Na osnovi tega

MARKO JANEŽ, vodja OE Tolmin ZGS na tolminski prireditvi ob dnevu Zemlje, ki je bila ob eni najstarejših tulp v Evropi. Po podatkih ZGS OE Tolmin naj bi mogočni tulipovec v višino meril 31 metrov, obseg debla pa znašal 502 centimetrov.

UČENCI OŠ FRANCETA BEVKA TOLMIN SO RISALI TULPO – V okviru prireditve ob razkritju informativne table so na **ZGS OE Tolmin** izvedli tudi likovni natečaj za učence drugih razredov, katerih naloga je bila naslikati tulpo.

Utrinki

tolminskem trgovskem centru in jih poučili o koristnosti njihove uporabe.
Mateja Kutin

ODSTRANILI SO NEVARNA DREVESA

Tolmin – Slabe in dotrajane kostonje v tolminskem parku, ki so že nekaj časa ogrožali mimoidoče, so delavci *Komunale Tolmin* požagali. Vsako odstranjeno drevo so nato nadomestili z novimi sadikami. Drevesa sicer častitljive starosti so zaradi svojega slabega stanja ogrožala občane, saj so se veje ob močnem vetru pogosto lomile. *“Eden od kostonjev se je celo prelomil in padel na avtomobil, ki je v tistem trenutku peljal mimo,”* je odločitev pojasnil direktor tolminske komunale **Berti Rutar**. Poleg vsakega odstranjenega kostonja so nato posadili mlado drevesce, seveda pa bo trajalo kar nekaj let, da bodo ta nadomestna drevesa zrasla.

Besedilo in foto: Špela Kranjc

Tulpa, tulipovec oziroma tulipanovec – od kod izhaja ime tega drevesa?

Tolminci pravimo temu drevesu tulpa, uradno ime zanj v slovenski literaturi pa je tulipovec ali tulipanovec. Oboje je pravilno, vendar se bolj pogosto uporablja tulipovec. Ime izhaja iz oblike cvetov, ki so podobni tulpanu.

Ali razmišljate, da bi na tak način označili tudi druga drevesa državnega pomena na vašem gozdnogospodarskem območju?

Ker so ta pod upravljanjem *Zavoda za varstvo narave*, to ni naša neposredna naloga. Pri postavitvi te table smo sodelovali z njimi, saj se je treba pri označitvi naravnih znamenitosti držati pravilnika. Z novogoriške območne enote so nas obvestili, da nameravajo še letos takšno tablo postaviti tudi pred lipo v Rutu, nas pa so prosili za pomoč pri merjenju tega drevesa.

Kako pa sicer izgleda vaše delo spomladi?

dnji teden v maju. Letos bo torej od 28. maja do 3. junija, tema pa bo obnašanje obiskovalcev v gozdu oziroma tako imenovani gozdni bonton v povezavi z naravovarstvenim nadzorom. Gre za novo nalogo, ki jo bo letos začel opravljati celoten ZGS, že lani pa smo jo poskusno izvedli na štirih območnih enotah v Sloveniji. Izhaja iz *Zakona o varstvu narave* in ni področje *Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano*, ampak področje *Ministrstva za okolje in prostor*, ki bo naše dejavnosti v gozdovih tudi financiralo. Poleg tega namerava naša OE v okviru letošnjega tedna gozdov pripraviti prireditev v Pologu. V bližini bunkerja, ki ga je uredilo TD, je namreč star mejni kamen z vklesanim znamenjem. Ker zanj malokdo ve, bomo skupaj s *Triglavskim narodnim parkom* ob njem postavili informativno tablo.

Kako so gozdovi v OE Tolmin prenesli letošnjo zimo in kakšno leto se obeta v nadaljevanju?

Letošnja zima je bila mila, zato sta

napada se drevesa tudi sedaj spomladi precej sušijo, in če bo letošnji prvi napad – torej spomladanski – prav tako močan, se bojim, da bomo imeli velike težave. Menimo, da je za to krivo lansko toplo poletje, saj je za napade lubadarja najbolj dovzetno fizično oslabiljeno drevje. Tako kot drugod po Sloveniji bomo morali tudi pri nas temu problemu letos posvetiti kar precej pozornosti – o napadu smo dolžni obvestiti lastnike ter jim pomagati preprečiti širitev škodljivca in s tem še večjo škodo.

Kakšno je vaše sodelovanje z lastniki gozdov?

Po mojem mnenju so odnosi dobri. Za lastnike gozdov sproti izvajamo svetovanje, poleg tega pa vsako leto organiziramo tečaje s področja gozdne tehnike in gojenja gozdov. Zanimanje za gozdno tehniko je kar veliko, za gojenje pa niti ne – tu gre bolj za naš interes, da jih vzgajamo v tej smeri.

Pogovor pripravila: Špela Kranjc

Foto: Tatjana Šalej Faletič

Planika – simbol alpskega rastlinstva

Pisatelj Janez Jalen je v svoji povesti *Ovčar Marko* zapisal ljudsko razlago, zakaj je bog za gore ustvaril planike: *“Gora h gori ne more in jim je tako hudo, da bi od bridkosti vse skoprnele, če ljubi bog ne bi nasejal po skalah očnic in tako obdaril vsako goro s sto in sto in stokrat sto očmi, da se v čistem soncu iz daljave v daljavo vsaj lahko spogledujejo.”*

Steblo planike na vrhu nosi en navidezni cvet, ki pa je v resnici sestavljen iz drobnih cvetov, ki jih obdajajo ovršni listi. Vsa rastlina je gosto belo dlakava.

Nekoliko oguljen simbol alpske flore

Pradomovina planik (*Leontopodium alpinum*) so gorovja v osrednji Aziji, kjer raste še mnogo njenih sorodnic. Čeprav je v bistvu tujka, velja za prapodobo alpske flore in njen že nekoliko oguljen simbol.

Planikina pozabljena imena

Najbolj pogosto in uveljavljeno ime je planika. Zlasti v prejšnjem stoletju so marljivi zbiralci ljudskih izrazov zapisali več imen – nekatera so že pozabljena: na oči spominjajo *očnica*, *očinec*, *očno zelišče*, na rastišče v skalah *pečnica*, *skalarica*, *skalica*, *goličavarica*, po obliki sta nastali imeni *zvezdica* in *zvezdnica*, po polsteni površini listov *mačnica*, *trosnica* pa

je zato, ker je raztresena po skalah, izraz *levo-va noga* je preve- den iz latinskega imena, *edel-bajs* in *edl-vajs* pa sta popačenki nemškega izraza.

Alpski vrtovi so nastali, da bi obvarovali planike

V devetnajstem stoletju se je v Alpah začel razcvet turizma. Zanimanje za alpsko rastlinstvo ni bilo več samo znanstveno, za pisano cvetno odejo

PLANIKA – Simbol alpskega rastlinstva. Prav ta gosto belo dlakava rastlina je pravzaprav pravi krivec, da so nastali alpski vrtovi. Foto: Ciril Mlinar

so se v vse večjem številu začeli zanimati tudi planinci. Z gora so se vračali s šopi cvetja za palicami in klo-buki. Kmalu je bilo opaziti, da je vedno manj zlasti

privlačnih cvetlic. Simbolna rastlina Alp, planika, je marsikje docela izginila. Prav zaradi zavarovanja ogroženega alpskega rastlinstva so začeli nastajati prvi alpski botanični vrtovi po Evropi, saj je bila ena od njihovih glavnih nalog sajenje in gojenje ogroženih vrst. S tem so do neke mere poskušali obvarovati njihova naravna rastišča. Če zelo poenostavimo: alpski vrtovi so nastali, da bi obvarovali planike! Zaradi trganja je že v prejšnjem stoletju postala ogrožena tudi na naših tleh, zato so jo na Goriškem zavarovali leta 1896, dve leti kasneje pa tudi na Kranjskem in Štajerskem.

Dr. **Nada Praprotnik**, muzejska svetnica, vodja Kustodiat za botaniko in vodja alpskega botaničnega vrta Juliana, Prirodoslovni muzej Slovenije

“Planika ima, kot ji tudi pritiče, svojo prednostno, prostorno, zelo lepo in osrednje ležečo gredo. A vsako leto poženejo iz špranj ob robovih strmih stopenj pri kraju in na drugi strani vedno novi primerki, ki se šele tamkaj počutijo povsem doma in se tako čisto čudovito razvijejo.” Tako je v svojem delu iz minulih dni zapisal **Julius Kugy**, veliki ljubitelj naše Juliane, o “obnašanju” planike v vrtu.

Utrinki

WWW.PETELIN.INFO

Zgornje Posočje – Divji petelin, o katerem smo več pisali že v lanski številki **EPIcentra** (letnik VII, št. 4), je bil nekdanj pogost prebivalec naših gozdov. “Danes je žal iz mnogih predelov že izginil. Ogroža ga predvsem človek s svojimi dejavnostmi, s katerimi v njegov življenjski prostor vnaša nemir ali ga celo uničuje,” pojasnjuje **Danilo Bevk**, absolvent biologije, ki na Biotehniški fakulteti v Ljubljani pripravlja na temo divjega petelina svojo diplomsko delo. Na obstoj “kralja ptic”, kot ga je poimenoval že **Fran Saleški Finžgar**, vplivajo različni dejavniki: sečnja gozdov, pohodništvo, nabiralništvo gozdnih sadežev, vožnja z motornimi vozili v gozdu, gradnja smu-

DIVJI PETELIN. kraljeva ptica mirnih prostranih gozdov, OHRANIMO GA!	
Na kratko: - divjanski ptica - mirna - razmnoževanje - razširitev - območje - opazovanje - zelo, varnost - kako varovati - opazovanje, opazilo - videti - z varnostjo - z varnostjo - opazilo - z varnostjo - opazilo	POVRNITI I na www.petelin.info opazilo, opazilo, opazilo ali videti petelina... ali PRIMERI: 1. Najboljše in najboljše ali prapodoba opazovanja divjega petelina, divjega petelina, možno opazilo, ali v tem prapodu prapodu opazilo. KAJ DELA DIVJI PETELIN... OPRAVIL 2008 KAJ DELA DIVJI PETELIN... MALI? V prvi polovici maja sledi na območjih našega in naša ptica divjega divjega ptica, varnost, varnost, varnost divjega ptica, v tem času je divj petelin zelo obilno na našem... ali OPAZOVANJE PTIC Da, da, je tako, opazilo, ali opazilo... ali Č. Mlinar, naš ptica, naš ptica, naš ptica.

NOVA SPLETNA STRAN: www.petelin.info razkriva vse o skrivnostni ptici mirnih in prostranih gozdov. Foto: Danilo Bevk

čarskih središč itd. Na nemir pa je še posebej občutljiv od januarja do julija, torej pozimi in v času razmnoževanja.

Divjih petelinov je danes tako malo, da lahko v primeru, da se razmere ne bodo izboljšale, računamo na njegovo izginotje. In ker je za njegovo ogroženost odgovoren prav človek, smo mu dolžni pomagati in ga zaščititi, kolikor pač je to še v naši moči. V ta namen je nastala nova spletna stran: www.petelin.info, na kateri lahko izveste vse o skrivnostni ptici mirnih in prostranih gozdov. Poleg tega lahko na omenjeno stran posredujete vprašanja o divjem petelinu, morda pa se boste želeli preizkusiti tudi v kvizu.

Tatjana Šalej Faletič

Italijanska vojaška kapela na Planici

Na južni strani sedla med Pleči (1.299 m) in Planico (1.376 m) leži snežno bela vojaška kapelica, ki je bila zgrajena v času prve svetovne vojne. Do nje smo se odpravili s planine Kuhinja nad vasjo Krn.

Na parkirišču smo pustili svoje jeklene konjičke in se peš odpravili po poti, ki vodi proti podkrnskim planinam in Krnu. Še preden pridemo do planine Slapnik, nas usmerjevalna tabla usmeri na stezo. Skozi gozdiček in prek jas prispemo do kapelice, ki je bila zgrajena v neposredni bližini prve frontne črte. Poimenovali so jo po stotniku **Celestinu Besu**, zgradil pa jo je bataljon, ki je nosil njegovo ime.

Odpre se nam pogled na dolino. Čisto drugačen je, kot smo ga vajeni.

Tolažilnica trpečih

Tloris kapele je pravokoten s krožno zaključeno zadnjo steno. Na stranskih stenah ima po tri okenske šiljasto zaključene odprtine. Bogato okrašena vhodna fasada je dvignjena nad nivo strehe, kot okras pa se najpogosteje pojavljajo stilizirane granate. Nad vhodom v kapelo je na prečni prekladi napis *Consolatrix*

KAPELICO NA PLANICI so italijanski vojaki zgradili v neposredni bližini frontne črte. K njej so se zatekali v najtežjih trenutkih, zato nas napis nad vhodom v kapelo *Consolatrix Afflictorum* – Tolažilnica trpečih – ne preseneča.

Afflictorum – Tolažilnica trpečih. V času prve svetovne vojne, ko so po naši dolini in vrhovih nad njo "sekla bridka jekla", je kapela služila verskim obredom. Molitev je prinašala tolažbo trpečim, ko so mimo njihovi

vih glav žvižgale granate.

Spomin na trpljenje ostaja

Kapela je danes obnovljena. Med leti 1993 in 1996 so glavna obnovitvena dela izvedli sodelavci **Kobari-**

škega muzeja po smernicah *Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine* iz Nove Gorice. Ustanova **Fundacija Poti miru v Posočju** pa je leta 2003 poskrbela za poškodbe, ki so nastale v potresu leta 1998.

Besedilo in foto: **Mateja Kutin**

INFOFLEŠ:

- Pot do kapele na Planici ni zahtevna, tako da se do nje lahko podamo tudi z otroki, pod kapelo pa se teren strmo spušča, tako da previdnost ne bo odveč.
- Priporočamo primerno obutev.
- Do kapele boste rabili slabo uro hoda (s planine Kuhinja). Možen je tudi dostop z drežniške strani, ki pa nam vzame več časa.

Vir:

1. **OBČINA Kobarid**. (2007). [Online]. [Citirano 7. februarja 2007; 13:04]. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.kobarid.si/Kultura/SakralniObjekti.html>
2. **FUNDACIJA Poti miru v Posočju**. (2007). [Online]. [Citirano 7. februarja 2007; 13:03]. Dostopno na spletnem naslovu: http://www.potimiruvposocju.si/_si/index.php?lang=si&page=spominskaobelezja

Utrinki

ZLATO NA DRŽAVNEM FESTIVALU TURIZMU POMAGA LASTNA GLAVA

Ljubljana – Kot zmagovalke regijskega tekmovanja vsakoletnega festivala *Turizmu pomaga lastna glava* smo se 19. in 20. aprila učenke **OŠ Simona Kosa** iz Podbrda udeležile še državnega tekmovanja; podnaslov letošnjega tekmovanja je bil *S turizmom gradimo mostove*.

Naši gostitelji z osnovne šole v Sostrem so nam ob sprejemu podarili rdečo jagodo, ki simbolično predstavlja te kraje kot deželo jagod. Tekmovalci iz cele Slovenije smo se zbrali v Zadržnem domu, kjer je potekal pozdravni nagovor in uvodni kulturni program. Nato smo se odpravili proti šoli in tam postavili našo

ODRSKO PREDSTAVITEV, s katero so kasneje nastopile v Ljubljani, so predstavile tudi v tolminski knjižnici na prireditvi *Z igro do prvih turističnih korakov*, ki jo je organizirala **Turistična zveza Gornjega Posočja**. Foto: **T. Š. F.**

razstavo, sicer pa je bil prvi dan namenjen predvsem spoznavanju z vrstniki iz drugih slovenskih krajev in seveda generalki. Še pred slednjo smo se odpeljali proti Ljubljani, kjer smo si z zanimanjem ogledali Ljubljanski grad, se povzpeli na najvišji stolp na gradu in od tam opazovali mesto, ki smo ga kasneje spoznali tudi поблиže. Po prihodu nazaj je sledilo druženje s pogostitvijo. Kasneje smo se vrnili k našim gostiteljem in njihovim družinam, ki so nas v goste sprejele za eno noč.

Drugi dan smo se razdelili v dve skupini; tisti, ki so tekmovali z odrsko predstavitevjo, so odhiteli v Zadržni dom, kjer so potekale še zadnje priprave na odrske predstavitve, ostali pa smo v šoli poskrbeli še za zadnje podrobnosti naših razstav. Festival

SPOMNILI SO SE VSESTRANSKEGA OGAREVA

Tolmin – Andrej Pagon - Ogarev je bil nadarjen in vsestransko dejaven človek. Časnikar, publicist in pesnik, vsekakor pa velik primorski rodoljub bi letos dopolnil sto let, zato so v **Tolminskem muzeju** pripravili spominsko slovesnost.

Andrej Pagon se je rodil v Šebreljah, kjer je leta 1942 ustanovil odbor Osvobodilne fronte (OF) in dobil ilegalno ime Ogarev. Že naslednje leto so ga aretirali in odpeljali v tržaške zapore, po italijanski kapitulaciji pa se je pridružil partizanom ter kmalu postal vojni dopisnik in organizator *Partizanskega dnevnika* v Goriških Brdih, Beneški Sloveniji in delu Tolminske. Obdobje izhajanja Partizanskega dnevnika je bilo po besedah **Bojana Brezigarja**, odgovornega urednika Primorskega dnevnika, ki je njegov naslednik, obdobje svetlih trenutkov za slovensko novinarstvo. *"To je bil namreč edini svobodni dnevnik v Evropi, ki so jo okupirali nacisti, izhajal pa je na Cerkljanskem."* Kot je povedal Brezigar, Ogareva osebno ni nikoli srečal, kot mlad in neizkušen novinar pa je redno spremljal njegove prispevke v *Primorskem dnevniku*.

Prav Ogarev je bil eden od avtorjev, ki je še dolgo ohranjal tradicijo tega časopisa. V svojih besedilih o narodnoosvobodilnem boju in partizanstvu v naših krajih je podajal zgodovinsko resnico ter kulturne in politič-

SPOMINE NA SREČANJA Z ANDREJEM PAGONOM - OGAREVIM je na slovesnosti v **Tolminskem muzeju** obujal še arheolog **Drago Svoljšak**, dogodka pa so se udeležili tudi številni Šebreljčani ter Pagonove tri hčere in drugo njegovo sorodstvo.

ne vrednote, ki jih šole takrat mladim niso dajale. *"Primorski dnevnik je bil po vojni edini glasnik skupnega primorskega prostora in je poleg informacij prinašal tudi duha."* Kot se še spominja Brezigar, je bilo v Pagonovih ostrih prispevkih čutiti tudi veliko žalosti, ker se ni udeležilo tisto, za kar si je poleg številnih drugih prizadeval – da bi vsi Primorci živel skupaj. Koprsko podružnico Primorskega dnevnika so ustanovili pod njegovim vodstvom, njen glavni urednik pa je bil, dokler se ni Primorska priključila Jugoslaviji. Kasneje je v Kopru vodil podružnico

Ljudske pravice in nato še Delovo. Po upokojitvi leta 1965 se je z družino preselil v Tolmin, kjer je 13. marca leta 1994 tudi umrl.

Da je bil Ogarev *"osebnost, ki je simbolizirala enotnost borbene Primorske od Triglava do Trsta"*, se je strinjal tudi profesor **Tomaž Pavšič**. V svojih mladih letih je zvesto sledil Pagonovemu pisanju, čigar značaj se je po njegovih besedah *"izklesal v času vojne in NOB"*. Prav med vojno je Ogarev začel tudi pesnikovati in posebnost njegovih spisov, ki so jo bralci še posebej cenili, je bila ta, da je v svoja besedila vpletal ver-

ze iz slovenske poezije, ki jo je dobro poznal. Devet njegovih pesmi je objavljenih v antologiji *Pesmi borcev XXXI. divizije*, druge pa najdemo v *Obzorniku*, *tržaških Razgledih*, *Jadranskem koledarju*, *Slovenskem Jadranu* in različnih partizanskih listih. Napisal je tudi tri monografije, in sicer *Pri Kobaridu leta 1917*, otroško zbirko pripovedi iz prve svetovne vojne *Kava in polenta* ter *Šebrelje skozi čas*. Krajše prispevke je objavljaval največ v *Primorskem dnevniku*, pa tudi v *Ildrijskih razgledih*, *Primorskih novicah* in časopisu *TV-15*, medtem ko daljša zgodovinska besedila najdemo v *Jadranskih koledarjih* in *Tolminskem zborniku*. Pagon je za svoje časnikarsko delo leta 1983 prejel najvišje slovensko priznanje na tem področju, zlato odličje Toneta Tomšiča.

Kot je dejal zgodovinar dr. **Branko Marušič**, je Ogarev – državljani štirih držav ter človek, ki je preživel dve svetovni vojni in bil v zadnji tudi aktiven – v velikem delu 20. stoletja na zahodnem obrobju slovenskega prostora prinašal pomembne stvari. *"S sodelavci primorskega tiska si je vseskozi prizadeval, da bi tisk iz zamejstva svobodno in legalno prihajal tudi v matično domovino."* Spomine na srečanja s Pagonom je na slovesnosti v Tolminskem muzeju obujal še arheolog **Drago Svoljšak**, dogodka pa so se udeležili tudi številni Šebreljčani ter Pagonove tri hčere in drugo njegovo sorodstvo.

Besedilo in foto: Špela Kranjc

Utrinki

► se je začel ob 9. uri zjutraj. Sledile so odrske predstavitve. Nastopile smo kot prve, kar je bilo zelo dobro, saj ni bilo časa za tremo in je bila zato naša odrska predstavitev odigrana brez napak. Za nami so se predstavile še **OŠ Frana Metelka Škocjan – Podružnica Bučka**, **OŠ III. Murska Sobota**, **OŠ Antona Aškerca Rimske Toplice** in **OŠ Neznanih talcev Dravograd**. Sledilo je ocenjevanje razstav in videti je bilo, da so sodniki z njimi zadovoljni, saj so od ene do druge hodili vedno bolj nasmejani.

Po malici smo si nato ogledali še drugi del odrskih predstavitev, v katerem so se predstavili igralci iz **OŠ Staneta Žagarja Kranj**, **OŠ Destrnik**, **OŠ Šempeter**, **OŠ Sostro**, **OŠ Miška Kranjca Velika Polana** in **OŠ Dravje**. Ocenjevalna komisija se je z mentorji sestala po kosilu, za nas pa je medtem poskrbel **Adi Smolar**, ki nas je zabaval celo uro. Kasneje smo se zbrali v avli šole, kjer smo nestrpnost pričakovali razglasitev rezultatov. Ker smo vedele, da smo

svojo nalogo dobro opravile, smo tudi potihoma slutile, da se bo zgodba z regijskega tekmovanja ponovila. In res se je – spet smo prejele zlato priznanje, zmagovalci letošnjega festivala pa so postali učenci z OŠ Šempeter, ki so predstavljali celjsko območje. Vendar bistvo tega festivala ni bila zmaga sama, temveč sodelovanje in gradnja naših mostov na področju turizma.

Ines Kemperle, 9. razred,
OŠ Simona Kosa Podbrdo

KS IDRJA PRI BAČI ŽE ŽANJE SADOVE SVOJEGA DELA

Ildrija pri Bači – Pred tremi leti se je *Krajevna skupnost* (KS) **Ildrija pri Bači** odcepila od mostarske skupnosti. Predsednik **Renato Leban** je poudaril, da so se člani novoustanovljenega in neizkušenega Sveta KS znašli pred veliko odgovornostjo. Vas je namreč v zadnjem desetletju razvojno nazadovala, vlaganji v infrastrukturo pa praktično ni bilo, zato je bilo treba z vso vnemo popri-

POSTAVITEV NOVIH IGRAL ZA NAJMLAJŠE in sanacija dotrajanega igrišča sodita med največje projekte KS Ildrija pri Bači.

jeti za delo, kar pa je že obrodilo številne sadove.

Največji projekt, ki so ga na KS do sedaj realizirali, je prav gotovo sanacija dotrajanega igrišča ter postavitve novih igralskih površin. Sredstva za obnovo so pridobili iz Fundacije za šport in iz občinskih sredstev. V letu 2006 so prenovili vaško pokopališče in z asfaltno prevleko preplastili 1.650 m² na novo urejenih ulic. Sa-

mi so poskrbeli za pluzenje snega po vaških ulicah, z asfaltno pa so pokrpali tudi najbolj kritične udarne luknje na vaških poteh in poskrbeli za primerno komunalno opremljenost vseh delov vasi. Podjetje **Komunala Tolmin** je ob tem obnovilo 300 metrov dotrajanih vodovodnih cevi, premikati pa se je začelo tudi pri sanacijah nevarnih hudourniških strug.

Besedilo in foto: Peter Domevšek

Projekt ERA se končuje, prihaja nova ERA

Projekt sofinancira Evropska unija. Vsebinska dokumenta je izključna odgovornost Triglavskega narodnega parka in ne izraža stališč EU.

Konkretni rezultati projekta:

1. Izboljšane delovne razmere JZ Triglavski narodni park glede upravljanja z zavarovanim območjem ter informiranja in ozaveščanja javnosti:

- urejena in opremljena učilnica v novem informacijskem centru TNP na Bledu
- nakup nove programske opreme ter nadgradnja GIS sistema TNP
- oblikovane nove baze podatkov za potrebe načrta upravljanja za TNP
- izdelani promocijski materiali (mape, vrečke, DVD zgoščenke)
- izdan priročnik o Naturi 2000.

2. Vzpostavljeno konkretno čezmejno sodelovanje med parki in prebivalci vplivnih območij parkov:

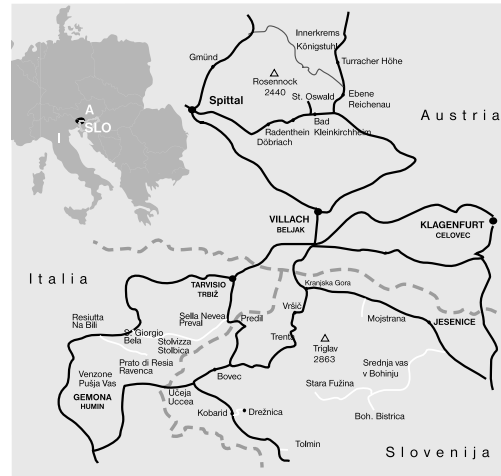
- organizirani trije večji posveti na temo kmetijstva, turizma in izobraževanja,
- srečanja, delavnice in izobraževanja šolskih otrok (udeleženi več kot 1.500 otrok),
- konkretne izmenjave na področju turizma in prodaje lokalno tipičnih izdelkov.

3. Oblikovana vsebina za novo projektno idejo, ki je izhodišče za čezmejno sodelovanje omenjenih območij v prihodnje in tudi nov projekt ERA

- Giro dei parchi – KROG PARKOV predstavlja pobudo parkov in prebivalcev s parkovnih območij za sodelovanje na naslednjih področjih:

- medsebojno in skupno promocijo trajnostnega turizma,
- trženje lokalno tipičnih izdelkov;
- izobraževanje in ozaveščanje širše javnosti (oblikovanje in urejanje učnih poti, delavnice, predavanja, posveti ...).

Triglavski narodni park je v zelo občutljivem obdobju priprave novih zakonskih podlag in načrta upravljanja. Smo na začetku nove evropske finančne perspektive, ko bomo lahko kot država prvič v celoti zadihali z evropskimi pljuči – tako v pozitivnem kakor tudi v negativnem smislu. Varovanje narave in trajnostni razvoj sta v vseh evropskih programskih dokumentih področji, ki imata

Območje, vključeno v projekt ERA.

poseben pomen, zato imamo prebivalci Julijskih Alp kot območja edinega narodnega parka v Sloveniji v tem pogledu posebno priložnost.

Mračnjaške sile "zglobaliziranih" uničevalcev naše narave in ortodoksne naravovarstvenike lahko ustavi organizirana in zdrava "kmečka pamet", ki svoje zavezništvo lahko dobi tudi v narodnem parku, s kakovostnim načrtom upravljanja ter s konsenzom sprejeto novo zakonodajo. Ob koncu projekta ERA gre zahvala vsem sodelavcem TNP, ki so prispevali svoj delež k naštetim rezultatom projekta, našim prijateljem v NP Nockberge v Avstriji in Naravnem parku Julijskega predgorja v Italiji, pa tudi prebivalcem občin, v katerih leži TNP. S skupnimi močmi lahko z veseljem pričakujemo novo ERO.

Davorin Koren, TNP

era
eco regio alpe adria

VABILO NA
FOTOGRAFSKI NATEČAJ

Življenje v gorskem svetu
Trenutki navdušenja na fotografijah posnetih v Triglavskem narodnem parku, narodnem parku Nockberge in naravnem parku Julijsko Predgorje

Fotografski natečaj ŽIVLJENJE ČLOVEKA V GORSKEM SVETU

Osnovni pogoji natečaja

Kdo lahko sodeluje?

- I. kategorija: mladina (mlajši od 17 let)
- II. kategorija: odrasli (starejši od 17 let)

Pomembni datumi: • Zaključek tekmovanja: 6. januar 2008; • Razglasitev rezultatov: 25. januar 2008; • Podelitev nagrad: februar 2008.

Komisija: Člani komisije so predstavniki vseh treh parkov
Kje lahko fotografirate? V narodnem parku Nockberge v Avstriji, v naravnem parku Julijsko Predgorje v Italiji in v Triglavskem narodnem parku.

Fotografije pošljite na naslov: Triglavski narodni park, Ljubljanska cesta 27, 4260 Bled, s pripisom "za fotografski natečaj"

Informacije: Mojca Smolej, mojca.smolej@tnp.gov.si, tel.: 04/5780-200

Pogoji sodelovanja:

- Predložijo se fotografije, ki niso bile računalniško obdelane (povečane ali kako drugače spremenjene)
- Vsak avtor lahko pošlje do 5 fotografij.
- Velikost fotografij: največ 30x45 cm, najmanj 25x40 cm.
- Potrebni podatki prijavitelja: ime in priimek, točen naslov, datum rojstva, naslov fotografije. Nalepka s podatki naj bo prilepljena v levi spodnji kot hrbtni strani fotografije.
- Prijavitelj se mora strinjati, da organizator natečaja fotografijo lahko brezplačno uporablja na raznih razstavah in promocijskih materialih.
- Oseba, ki se prijavlja na natečaj, se obravnava kot avtor fotografije in se strinja z zgoraj navedenimi pogoji natečaja.
- Po slovesni podelitvi nagrad bodo fotografije vrnjene tistim prijaviteljem, ki bodo to izrecno zahtevali. Izjema so nagradne fotografije, ki bodo razstavljene na območju treh parkov.
- Fotografije bodo razdeljene po letnih časih.
- Osebe na fotografijah morajo dati pisno soglasje, ki ga prijavitelj priloži ob prijavi fotografije na natečaj. V nasprotnem primeru bo fotografija izločena.

Nagrada za odrasle:

1.-13. mesto: vsak nagradjeni fotograf prejme potrdilo za tri-dnevno bivanje za dve osebi na območju enega od parkov;

Nagrada za mladino:

1.-10. mesto: lepe materialne nagrade

BILO JE NEKOČ ... ZVEČER

Volče – Po nekaj tednih raziskovanja so učenci in učenke volčanske podružnice svoje ugotovitve o nekdanjem življenju v kraju konec marca predstavili na prireditvi. Ime projekta in prireditve je bilo več kot zgovorno – Bilo je некоč ... zvečer.

Učiteljice iz **Podružnične šole Antona Majnika Volče**, ki jo letos obiskuje 41 otrok od prvega do petega razreda, so jim želele na zanimiv način približati tradicijo rojstnega kraja. Pripravile so številna vprašanja, učenci 3., 4. in 5. razredov pa so pri dedkih, babicah, (starejših) sosedih in sovaščanih skušali izvedeti, kaj so v otroških letih počeli zvečer doma. Dejavnosti so bili tudi prvo- in drugošolci, ki so s pomočjo staršev napisali veliko pesmic, govornih igric, pa tudi pravljic. Z raziskovalnim delom so podrobno spoznali nekdanje življenje v kraju ter se seznanili z odnosi v družinah svojih dedkov in babic v času njihove mladosti. Ker so učenci v šolo prinesli tudi veliko starih predmetov (od pe-

PRIREDITEV SO UČITELJICE Z UČENCI IZVEDLE DVAKRAT – Ko so se prvič dobili zvečer v šoli ter v starih oblačilih in ob soju petrolejk z lesenimi žlicami zajemali iz velikih glinenih posod polento z mlekom. Večer so zaključili z nočnim sprehodom po vasi, pri čemer so si pot osvetljevali z baklami in petrolejkami. Druga prireditev pa je bila namenjena širši javnosti. Foto: T. Š. F.

trolejk, mlinčkov za kavo, likalnikov, budilk, peharjev, kolovratov, žlic, vilic, lesenih žlic, glinenih posod ...), so ob ognjišču pripravili tudi razstavo. Učiteljice po so v tem času pri-

pravile sceno za prireditev, na kateri je izstopalo zanimivo ognjišče iz lepenke.

V programu, ki so ga pripravili glede na svoje ugotovitve, so osnovnošolci

na hudomušen način prikazali, kako so večere še pred desetletji preživljali člani nekdanj številčnih družin. Svojim najbližjim, krajanom in soprostnikom so se predstavili s pripovedovanjem pravljic in zgodb iz tistih časov v narečju, prepevanjem starih ljudskih pesmi ter prikazom iger in dela starejših. Kot je povedala vodja podružnice **Zora Lužnik**, so prireditve za pokušino najprej izpeljali brez občinstva. *“Takratnemu večeremu vzdušju v kmečki hiši smo se poskusili približati z medlo svetlobo petrolejk, večerjali smo polento v glinenih skledah in z lesenimi žlicami. Večer smo zaključili s sprehodom po Volčah, pri čemer smo si pot osvetljevali z baklami.”* Tega v izvedbi za občinstvo sicer ni bilo, vendar so otroci s svojim nastopom vseeno navdušili tako svoje najbližje kot druge krajanje in otroke iz drugih krajev, zadovoljen pa je bil tudi ravnatelj tolminske osnovne šole **Vladi Mavri**.

Špela Kranjc in **Martina Šavle**, PŠ Antona Majnika Volče

Utrinki

V KNJIŽNICI IMAJO MNOGO NAČRTOV

Tolmin – V letošnjem programu **Knjižnice Cirila Kosmača Tolmin** je sicer veliko projektov, vendar je njihova izvedba precej odvisna od podpore občin. Ker se stroški delijo proporcionalno glede na število prebivalcev in večinski delež nosi **Občina Tolmin**, je program v največji meri odvisen prav od njenega financiranja. Tako je razložila direktorica knjižnice **Jožica Štendler** in povedala, da bodo letos le lahko ugodili večletni želji uporabnikov, med katerimi so predvsem študenti in dijaki, saj bo matična knjižnica v Tolminu tri ure odprta tudi ob sobotah. Za sprva načrtovanih pet ur bi iz občinskega proračuna potrebovali 5.600 evrov oziroma dobrih 1,3 milijona tolarjev, vendar se tolminski občinski svet s tem ni strinjal. Štendlerjeva je nato županu predlagala triurno odprtost, ki bo občino stala 3.000 evrov oziroma dobrih 700.000 tolarjev. *“Na ta način bodo študenti in dijaki vseeno imeli možnost priti v knjižnico, nam pa je ne bo treba zapreti med tednom in s tem oškodovati drugih uporabnikov,”* je pojasnila direktorica. Nazadnje je župan dovolil prenos dela investicijskih sredstev, kar bodo uredili z rebalansom.

V knjižnici bodo tako del denarja, ki je bil sprva namenjen ureditvi atrija za poletne prireditve, porabili za odprtje ob sobotah. Kar bo ostalo, bo-

V KNJIŽNICI CIRILA KOSMAČA TOLMIN poleg svoje osnovne dejavnosti – izposoje knjižničnega gradiva – s pomočjo različnih akcij skrbijo tudi za vseživljenjsko izobraževanje in usposabljanje uporabnikov ter spodbujajo njihovo bralno kulturo. Foto: Marko Lampret

do namenili urejanju atrija pred knjižnico, kjer nameravajo v naslednjih letih v dogovoru z občino pripravljati poletne festivale. Kot je razložil župan **Uroš Brežan**, je to *“enkratna pomoč za zagon delovnih sobot, naslednja leta pa bo morala knjižnica denar za nemoteno delovanje ob sobotah dobiti iz drugih virov.”* Sicer pa, kot poudarja Štendlerjeva, poleg svoje osnovne dejavnosti – izposoje knjižničnega gradiva – skrbijo še za vseživljenjsko izobraževanje in usposabljanje uporabnikov ter spodbujajo njihovo bralno kulturo. Tako bodo letos zaradi lanskega ve-

likega odziva na računalniške tečaje s temi nadaljevali in jih za upokojenke poskusili organizirati tudi v Kobaridu. Prav tako nameravajo nadaljevati z akcijo *Moja knjižnica*, ki je namenjena učencem tretjih razredov, saj naj bi ti tudi po učnem načrtu prešli na samostojno branje. Najmlajši se bodo pozimi zopet razveselili *pravljičnih ur z Lisico Mico*. Odraslim bodo poleg že znane akcije *Priporočamo*, v kateri redno dopolnjujejo seznam kakovostnih del slovenskih in tujih književnikov, ter radijske oddaje ponudili dva nova projekta.

Kot nosilci projekta **Primorci bere-**

mo so se skupaj z drugimi severno-primorskimi knjižnicami (Idrija, Ajdovščina in Nova Gorica) prijavili na razpis **Ministrstva za kulturo RS**, projekt pa so podprle tudi občine. Z njim bodo poskusili promovirati tiste sodobne slovenske avtorje, ki se jih lepo bere. Štendlerjeva je pojasnila, da bo na seznamu 30 knjig, odrasli pa naj bi med njimi izbrali in prebrali določeno število. *“To naj bi bila nekakšna bralna značka za odrasle,”* pravi Štendlerjeva in dodaja, da bo zaključni literarni večer pripravil pisatelj **Marjan Tomšič**, bralci pa se bodo lahko srečali tudi s pisateljico **Deso Muck**. Poleti bodo za odrasle izvedli še en manjši projekt, in sicer *Z mačkom v žaklu na dopust*. V tako imenovanih paketih presenečenja bo med petimi izposojenimi knjigami več knjižnih uspešnic in tudi eno tuje ali slovensko kakovostno delo.

Obenem bodo v letošnjem letu nadaljevali z obiski skupin otrok iz vrtcev in šol, ki so se izkazali kot zanimivi. Prav tako bodo v knjižnici še vedno organizirali različne razstave, literarne večere in druge kulturne prireditve.

Med investicijami je Štendlerjeva izpostavila nakup novih računalnikov za uporabnike v Tolminu, za kar bodo denar lahko pridobili na razpisu Ministrstva za kulturo RS. Potrebna bo prenova električnega omrežja. Do galerijskih prostorov pa so že uredili dostop za invalide.

Špela Kranjc

Tima iz Lesene vasi

Jesensko popoldne je osamela obiskovalka prišla na Tolminsko pokopališče, da bi pokojnemu prižgala svečo in mu dala šopek cvetja. Kmalu je opazila, da ni sama in da na drugi strani pokopališča skupina komunalcev v odprti grob ravnokar polaga krsto. Stopila je do Mačkovega, ki je vodil pogreb, in se pozanimala, kdo bo pokopan. Izvedela je, da so v grob položili Tima iz Svete Lucije. Tako je bila nekdanja Simonova sosedka edina priča pogreba in tudi edina, ki se je poklonila spominu pokojnega ter ob njegovem grobu tudi pomolila.

Tima je stanoval na Mostu na Soči v Leseni vasi (staro mostarsko ime za naselje na levem bregu Idrijce). Ime je nastalo v času gradnje železnice, ko je bilo tam naselje barak za nastanitev delavcev.

Kdo ve kdaj in kako je stari **Taljat** Timu dobrovoljno odstopil malo leseno barako. Timov dom je imel le dva prostora. Spalnica je bila komaj dovolj velika za posteljo in polico, v kuhinji pa je bilo prostora le za malo pečico in mizico s stolom, vendar je bil Tima zadovoljen in ponosen na svoj dom.

Slišal in govoril je le s težavo

Simon se je rodil kot nezaželen nezakonski otrok, ki ga je mati že malega zapustila. V oskrbo in rejništvo ga je vzela **Minca** iz Bače. Dobra rejnica je poskrbela, da se je Tima v šoli naučil pisati in računati. Stari Mostarji so pravili, da se je rodil kot normalen otrok, vendar je menda nekoč nekje hudo padel in se poškodoval. Po tistem je le še delno slišal in tudi težko govoril. Verjetno je svoje krstno ime Simon kot otrok izgovarjal z napako. Tako je nastalo ime Tima, ki se ga je obdržalo vse do konca.

Pomagal je pri ne preveč zahtevnih opravilih

V glavnem se je preživljal z obiski dobrih gospodinj po Mostu in okoliških vaseh širom po dolini Bače in Idrijce. Da pa le ni vedno hodil na obiske, si je občasno doma na malem gašperčku v Taljatovi baraki sam pripravil kosilo ali večerjo. Ko je bil pri volji, si je dnevni obrok in kozarček prislužil tako, da je pomagal pri kopanju vrta, prevozu hlevskega gnoja

TALJATOVA BARAKA V LESENI VASI – Timov dom na Mostu na Soči je imel le dva prostora: spalnico, ki je bila komaj dovolj velika za posteljo in polico, ter kuhinjo, kjer je bilo prostora le za malo pečico in mizico s stolom. Kljub temu je bil Tima zadovoljen in na svoj dom ponosen.

in drugih kmečkih, vendar ne preveč zahtevnih opravilih. Zadovoljeni so bili vsi: gospodinja oziroma gospodar z opravljenim delom, Tima pa s toplim obrokom in nagrado, ki jo je včasih unovčil tudi v dveh poznanih mostarskih gostilnah. Nema lokrat pa je po opravljenem delu ali zgolj obisku v gosteh tudi prespal. Seveda si je takrat pred počitkom za lažji spanec prislužil še kak kozarček.

Urar samouk

Tima je imel tudi spretnost, ki mu jo je nemalo kdo zavidal. Bil je samouki urar. Včasih mu je katera od žensk potožila, da stenska ura ali budilka ne dela, kot bi morala, ali pa, da sploh ne dela. Nema lokrat je gospodinja zaprosil za pokrovček skatlice *globina* in nekaj kapljic strojnega olja, ki ga je bilo dobiti pri vsaki hiši, vsaj za mazanje šivalnega stroja, pa še za dobro petelinje pero. Uro je očistil, podmazal in že je veselo zatiktakala. Če čiščenje ni bilo dovolj, je uro odnesel s seboj domov ter jo

skoraj vedno vrnil lastniku – seveda popravljeno. Prenekatera gospodinja in lastnik se je odločila za nakup nove ure. Staro pokvarjeno pa je podaril Timu za rezervne dele. Tako je imel Tima v svoji mali spalnici polno polico pojočih *bekaric* (budilk) in številne ure nad posteljo. Samouki urar je vse ure popravil, tako da je bila njegova baraka polna veselega tiktakanja in brnenja.

Pikerol smrdi

Tima je svoj dom razsvetljeval le s petrolejko, vendar je vedno godel, da petrolej ni dober, ker smrdi. *“Pikerol smrdi, ni dober,”* je povedal po svoje in se pri tem prijel za nos. Da bi mu pomagali in ga rešili neprijetnega smrada, so mu delavci *Tolminskega rajona* – danes bi se temu rekli *Elektro Tolmin* – v barako napeljali elektroinstalacijo za osvetljevanje in ga priključili na javno razsvetljavo. Tako je pri Sveti Luciji dobila zadnja hiša električno razsvetljavo, Tima pa s tem daljše zimske večere, ki jih je

zapolnjeval s popravljanjem budilk. Kar precej časa je minilo, ko je Tima užival ob modernizaciji, nekega večera pa mu je pregorela žarnica, ki jo je mož poizkusil zamenjati sam ali – kdo bi vedel – morda celo popraviti. Le malo neprevidnosti in Tima je hitro okusil moč sodobnega časa. Ker pa je bil mož nagle jeze in včasih nepredvidenih dejanj, se je v besu spravil nad napeljavo, potrgal žice in tako vse skupaj uničil. Ko so ga kasneje vprašali, zakaj je to storil, je odgovoril: *“Petrolja dober, dober ne trese, elektrika neumen.”* Od takrat dalje se v Taljatovo barako v Leseni vasi ni več vrnila elektrika.

Računalniški spomin

V letih, ko so po naših cestah prevažali potnike še stari italijanski prevozniki *Rozina* iz Čedad in *La Pazino* iz Gorice ter nekateri drugi redki osebni avtomobili, je Tima Mostarje presenečal s pomnjenjem vseh števil ter registrskih tablic avtobusov in osebnih avtov. Zaostajal ni niti z večanjem števila avtomobilov in je še pred odhodom na Petrovo Brdo poznal registrske številke vseh mostarskih *šoferjev* in lastnikov vozil po okoliških krajih. Zapomnil pa si je tudi druge pomembne ali manj pomembne številke.

Čeprav so bili nekateri prepričani drugače, je Tima svojo nadarjenost znal prebrisan unovčiti. Največkrat v gostilni, kjer so ga znanci preizkušali v poznavanju števil. Ta jih je za kozarec vina napovedal točno.

Do denarja z voščili

V spominu pa je Tima ohranil tudi rojstne datume vseh starih Mostarjev in drugih faranov ob Idrijci in Bači. Da bi zaslužil kozarec vina ali še ra-

je stotaka, je vsakemu slavljenecu voščil na svoj način. Skoraj redno se je pojavil tudi tam, kjer je v hiši praznovala gospodinja. Pozornost ji je izkazal kar s šopkom cvetja, ki ga je nabral na vrtu slavljenke ali bližnje sosedo. Ko je vstopil, se je najprej rahlo pocukal za uho, nato pa slavljenki izročil cvetje. Če ga je gospodinja povprašala po cvetju, je skromno pripomnil: "Kradel". Seveda za voščilo in darovano cvetje ni bila dovolj le zahvala, temveč mu je skoraj vsaka slavljenka v roke stisnila še "denarno zahvalo".

"Kaminarca, tvoj Kanela pije, pije"

Svoje nejevolje pa Tima ni znal krotiti. Če je v gostilni srečal znanca, ki mu ni bil pripravljen plačati *runde*, mu ni zlahka odpustil. Najverjetneje se tudi zato z mostarskim dimnikarjem, sosedom, nista najbolj razumela. Vedno, kadar ga je videl v gostilni, je zavil domov in se med potjo vstavil še pri dimnikarjevi soprog. Tej je hitro zatožil: "Kaminarca, tvoj Kanela pije, pije," pri čemer je svojo pripoved podkrepil še z rokami in obrazno mimiko.

"Tima umrl – šel v vodo"

Bila je navada, da sta takratna socialna služba in Rdeči križ socialno ogrožene občane vsako leto obdarovala. Tako je bil tudi Tima vedno

SIMON – Stari Mostarji so pravili, da se je Simon rodil kot normalen otrok, vendar je menda nekoč hudo padel in se poškodoval. Po tistem je le še slabo slišal in tudi težko govoril. Verjetno je svoje krstno ime **Simon** kot otrok izgovarjal z napako in nastalo je ime **Tima**, ki se ga je obdržalo vse do konca.

obdarjen z oblačili in drugimi dobrnotami, nekoč pa so nanj nehote pozabili. Užaljen, ker ni bil obdarovan, je zaprl vrata barake in na papirju, ki ga je obesil na vhodna vrata, pustil sporočilo: "Tima umrl – šel v vodo". A seveda ni odšel v vodo. Morda le v Lom ali pa nekam na Planoto. Kljub temu je sporočilo povzročilo kar nekaj preglavic Mostarjem in uradnikom v Tolminu. Ko se je čez čas vrnil v svoj dom, so ga kaj kmalu obiskali in obdarovali – kot ponavadi.

Spomin na kazen "po krivem"

Tudi mostarska mularija je tako

kot vsi dečki občasno rada ponagajala tistim, ki so se po svojih navadah ali obnašanju nekoliko razlikovali od povprečnih prebivalcev. Tima pa se ni preveč trudil, da bi pobaline lovil po vasi. Tudi drugih sredstev za preganjanje včasih nadležnih pobalinov ni pogostokrat uporabljal. Kljub temu so se skupini dečkov iz Lesene vasi in bližnje soseske na poti v šolo priključili tudi sošolci iz drugih delov Mosta in sosednjih vasi, ki sicer niso imeli pravega vzroka, da bi se čudnega moža bali.

Nekega dne je bilo Timu dovolj preglavic, ki so mu jih naprtli mladi Mostarji. Kar med poukom je stopil v razred, ne ozirajoč se na začudeno učiteljico, in se oziral po klopih, v katerih so sedeli dečki. Učenci, ki so se zavedali resnosti položaja, so med klopmi poiskali varno zavetje in se postavili v položaj za beg. Le dekleta in tisti, ki niso imeli vzroka, da bi se čudnega nadzornika bali, so ostali v svojih klopih. Tima se je nekaj trenutkov razgledoval, ko je zagledal dečka, ki ga je večkrat opazil v družbi nagajivih dečkov. Ta je mirno stal ob klopi in brezskrbno opazoval dogajanje, saj Timu ni nikoli storil nič žalega. Toda Tima je bil nenadoma prepričan, da je našel pravega. Stopil je do njega in mu primazal krepko klofuto, ki je začudenega fanta kar spodnesla. Brez besed se je Tima nato obrnil in odšel iz razreda. Če-

prav je bila sodnikova dlan skoraj nežna, je bila kljub temu krepka, saj je mlademu učencu zapustila neprijeten spomin na krivo kazen.

Novi dom dobil v Baški grapi

Prišli so časi, ko je tudi na vrata Mostarjev potrkala doba potrošništva, televizije in računalništva. Male kmetije so zapirale vrata, časa za druženje pa je pričelo naglo primanjkovati. Tudi Tima je dočakal usodo sodobnikov. Prišel je namreč čas za topel in varen dom z redno oskrbo. Čeprav mu v novem domu na Petrovem Brdu ni primanjkovalo ničesar, je Tima žaloval za "dobrimi" starimi časi, polnimi svobode. Tisti, ki so ga poznali, so ga nato lahko večkrat srečevali v bližini Podbrda in Petrovega Brda.

Nekega nedeljskega popoldneva pa se je družina iz Mosta na Soči s *fičkom* čez Baško grapo vračala proti domu. Nekje na gorenjski strani so ob cesti nenadoma zagledali možaka s šopkom prvih spomladanskih zvončkov v rokah. Ustavili so se in izstopili, saj so v prodajalcu cvetja spoznali nekdanjega sokrajana Tima. "Darovano" cvetje so vljudno vzeli in seveda darovalca nagradili. Pot proti domu so nadaljevali s skoraj čudnimi občutki, saj niso bili vajeni, da bi se od Tima poslavljali s solzami v očeh.

Zbral in zapisal: Pavel Četrtič

Foto: Arhiv Marinke Mravljje

Utrinki

PO LETU DNI DELOVANJA

Grahovo ob Bači – Drugi redni občni zbor **Društva Baška dediščina** se je začel že v dopoldanski urah, ko so njegove članice v sodelovanju z **Osnovno šolo Podbrdo** skuhale nekatere stare jedi in jih predstavile obiskovalcem Podbrda. Popoldne so dobrote razstavile in ponudile še zbranim članom v dvorani na Grahovem. Pri kuhi jim je bila v pomoč drobna knjižica *Kar mat' je učila, je dobro posnet*, v kateri so shranjeni stari recepti, ki jih je pred leti zbrala učiteljica **Marta Berginc**. Vzporedno z razstavo je tekla tudi projekcija predstavitve društva, ki so ga decembra lani predvajali na televiziji **VITEL**.

V sklopu občnega zbora je nato predsednik društva **Aleš Bizajl** številnim udeležencem poročal o opravljenih dejavnostih v prvem letu delovanja. Če na hitro povzamemo, je društvo v tem času pripravilo več pri-

reditvev v Podbrdu, v Rutu, Stržiščah in Hudajužni, sodelovalo pri prireditvah ob 100-letnici Bohinjske proge, pripravilo čistilne akcije in razstavo na Kmečkem prazniku v Tolminu ter

se trudilo pri ohranjanju objektov kulturne dediščine (prezračevalna naprava Bukovo, Prangarjev mlin, Jakova kovačija, stari most na reki Bači pri Podbrdu in stara mlekarna

PREDSEDNIK DRUŠTVA BAŠKA DEDIŠČINA ALEŠ BIZAJL je številnim udeležencem občnega zbora poročal o opravljenem delu v prvem letu delovanja. **Foto: Alenka Zgaga**

na Bači). Poleg tega se je društvo včlanilo tudi v **Turistično zvezo Gornjega Posočja** in se udeležilo več izobraževanj, ki jih je organizirala zveza.

Svoje nadaljnje načrte so zbrali v koledarju prireditvev za tekoče leto. Nadaljevali bodo tudi z deli na objektih, če bodo le uspeli pridobiti dodatna sredstva prek različnih javnih razpisov. V svoje vrste pa so člani sprejeli tudi prvega častnega člana društva **Ervina Sorča**. Ta si je častni naziv prislužil predvsem z zahtevnim delom pri ohranjanju kulturne dediščine v gornjem delu Baške grape, ki se odraža zlasti v njegovi knjigi *Skrivnosti Bohinjskega predora* in v filmu *Predorska reka*. Člani društva so pozdravili tudi predstavnice 9. razreda podbrške osnovne šole, ki so s projektom *Glej jo, našo Baško grapo* ne le zmagale na regijskem tekmovanju *Turizmu pomaga lastna glava* v Marezigah, temveč zanj na državnem tekmovanju preje-

ULIČNE SANJE

Tolmin – V začetku leta je bilo v Tolminu na pobudo zdajšnje predsednice **Urške Rutar** in **Martine Lalič** ustanovljeno **Športno društvo plesalcev in plesalk Tolmin** (PiP). Združuje plesalce **plesne šole Urška**, ki so z željo po tem, da bi organizirali kakovostno in zanimivo plesno predstavo, začeli trenirati in se učiti koreografij omenjenih deklet, ki trenirata tudi v ljubljanskih plesnih šolah Urška in Plesno mesto. Poleg njih so plesalci **Danej Seljak, Katja Carli, Katja Humar, Katja Manfreda, Luka Kravanja, Mariša Bizjak, Maša Rutar, Nika Gaberšček, Nina Šebenik, Rok Košič, Tanja Makuc, Tina Kovač** in **Urška Leban** začeli svoje želje uresničevati že septembra. Takrat so nastale

prve točke za predstavo, marca pa so se udeležili tudi 25. mednarodnega plesnega tekmovanja v Italiji (Regione Friuli Venezia Giulia International Trophy) in v svoji kategoriji zasedli 12. mesto.

Po tekmovanju so se bolj posvetili plesnim točkam za hip hop predstavo **Ulične sanje**, ki so si jo vsi ljubitelji plesa lahko ogledali v tolminski kinodvorani v petek, 20. aprila. Poleg omenjenih plesalcev so na predstavi nastopili še plesalci iz skupine **Go-breakers** iz Nove Gorice in **Primož & Ana** iz Šempetra. Predstave se je udeležilo več kot 250 ljudi, in ker so bili tudi gledalci navdušeni, so se odločili, da nastop konec septembra ponovijo v Tolminu ter ga nato predstavijo še novogoriški publiki.

Mariša Bizjak, članica PiP

NA PRIREDITVI je Rado Taljat, predsednik TD Most na Soči, ravnatelju Branku Lončnerju in domačinu Martinu Rovščku – Tinkiju izročil priznanje za zasluge pri razvoju in promociji kraja. Foto: Mirko Kavčič

APEL PODOBO
NA OGLED POSTAVI

Most na Soči – Mostarski osnovnošolci smo pred časom pripravili kulturno prireditev **Apel podobo na ogled postavi ...** Po uvodnem nagovoru ravnatelja **Branka Lončnerja** so obiskovalci v kulturnem programu prisluhnili različnim pesmim, ki so jih napisali učenci, predstavili pa člani recitacijskega krožka. Recitacije je s citrami spremljala **Sanja Jan**, nastopila pa je tudi Orfova skupina. V nadaljevanju je sledila še predstavitev naših razstavljenih likovnih del, ki so nastala v različnih tehnikah: od tihožitij na platnu do grafik in akvarelov na temo narava.

Ob tej priložnosti so predstavniki Turističnega društva Most na Soči **Martina Rovščku – Tinkiju** in Branku Lončnerju za dolgoletno delo pri razvoju in promociji Mosta na Soči izročili tudi priznanje. Na koncu prireditve so obiskovalci lahko za simbolično ceno kupili tudi knjižico **Apel podobo na ogled postavi**, ki jo je oblikoval **Tomaž Dobravec**, učenec 9. a, v kateri so natisnjene pesmi in razstavljeni likovna dela. Pri pripravi kulturne prireditve so učencem pomagali mentorji: **Aleksander Gradinac, Nevenka Janež, Mirko Kavčič, Zorka Paulina, Marjan Rodman** in **Danica Taljat**.

Ana Obid, 6. a, novinarski krožek OŠ Dušana Muniha Most na Soči

Foto: arhiv Urške Rutar

Utrinki

le še zlato priznanje. Vanj so namreč vključile tudi objekte v Baški grapi, ki jih ohranja društvo.

Olga Zgaga, Društvo Baška dediščina

UČIMO SE DEMOKRACIJE

Most na Soči – Na večini slovenskih osnovnih šol že od leta 1990 dalje delujejo otroški parlamenti, ki so postali del pedagoške prakse. Predstavljajo obliko pridobivanja vednosti, znanj in izkušenj, ki so nujni za oblikovanje državljske pismenosti v sodobnih demokratičnih družbah. Otroški parlamenti vključujejo mnoge različne dejavnosti, ki se lahko razlikujejo v obliki in metodah, odvisno od starosti otrok. Poleg tega nudijo možnost, da se mladi naučijo demokratičnih pravil in postopkov. Niso zgolj zanimiva igra, ki se jo grede otroci, temveč so njihova pravica, da sodelujejo pri oblikovanju odločitev, ki vplivajo na njihovo življenje. To pravico jim zagotavlja tudi

12. člen *Konvencije Združenih narodov o otrokovih pravicah*.

V prejšnjih letih smo šolsko zasedanje parlamenta izpeljali tako, da smo se srečali predstavniki razrednih skupnosti in v obliki delavnic obdelali zastavljeno temo. Navadno smo povabili tudi kakega gosta, ki nam je znal o obravnavani temi povedati še kaj več. Letos pa smo želeli šolsko zasedanje izpeljati malo drugače. Tema letošnjega parlamenta je bila devetletka. Ravno pravšnja tema za nas, saj je letos tudi **OŠ Dušana Muniha Most na Soči** prvič postala popolna devetletka – to pomeni, da vsi razredi na šoli delujejo po programu devetletnega izobraževanja. Zato smo se odločili, da pripravimo okroglo mizo, na kateri bodo svoja mnenja izmenjavali učenci, starši in učitelji, saj devetletko vsak od njih doživlja na svoj način. Na zasedanje smo se začeli pripravljati že na začetku šolskega leta. Najprej so učenci od 6. do 9. razreda izpolnili

anketni vprašalnik, v katerem nas je zanimalo njihovo mnenje o devetletki in spremembah, ki jih je prinesla. Vprašali smo jih, kaj menijo o nivojskem pouku, izbirnih predmetih, o zahtevnosti devetletke ter katere so prednosti in slabosti novega programa. Podobna vprašanja smo zastavili še učiteljem. Samo zasedanje so pripravili učenci, ki kot predstavniki razrednih skupnosti zastopajo svoje sošolce v šolski skupnosti. Pri pripravi nam je pomagala mentorica **Mateja Maretič**. Izkazalo se je, da naša miza ne bo okrogla, temveč trikotna. Eno stranico smo namreč namenili staršem, drugo učiteljem, tretjo pa nam – učencem. Zavedamo se, da le tri med seboj trdno povezane stranice lahko tvorijo trikotnik dobrih odnosov in sodelovanja, za kar si na naši šoli nenehno prizadevamo.

Našemu povabilu se je odzvala večina predstavnikov sveta staršev in tudi učitelji so zapolnili njim namenje-

na mesta na eni od stranic trikotnika. Vabilu se je prijazno odzvala tudi **Majda Maglica**, predsednica Društva prijateljev mladine iz Tolmina. Vsem prisotnim smo najprej predstavili rezultate anket, nato pa smo jih povabili k pogovoru in izmenjavi mnenj. V našem skoraj dvournem pogovoru se je nabralo kar nekaj mnenj in predlogov. V povzetkih smo ugotovili, da:

- devetletka ni bolj zahtevna od osemletke, zahteva pa pripravljenost učencev na različne oblike dela;
- je nivojski pouk novost, ki zlasti manj uspešnim učencem omogoča, da dosežejo temeljne standarde znanja; zanimivo pa je bilo mnenje enega od mladih parlamentarcev, ki meni, da se učenci v 1. nivoju preveč navadijo na stalno pomoč in pozornost učitelja, postanejo nesamostojni in znajo delati le v manjših skupinah;
- izbirni predmeti ne morejo nado-

GLASBENA POMLAD

Tolmin – April je na **Glasbeni šoli** (GŠ) **Tolmin** minil v znamenju številnih dogodkov. Ciklus prireditev, imenovan Glasbena pomlad, so zaznamovali nekdanji učenci, pa tudi mladi glasbeniki, ki še obiskujejo domačo glasbeno šolo.

Na prvem koncertu sta se predstavila obetajoča umetnika, kitarist **Sebastijan Grego** in flavtistka **Irena Kavčič**. Sebastijan po končani umetniški gimnaziji v Kopru študira na **Univerzi za glasbo in upodabljanje umetnost** na Dunaju, Irena pa je študentka ljubljanske **Akademije za glasbo**. Oba dosegata odmevne rezultate na domačih in mednarodnih tekmovanjih ter se izpopolnjujeta na tečajih pri najpomembnejših poustvarjalcih v tujini. Na koncertu v tolminski knjižnici smo najprej prisluhnili kitaristu, ki je z občutljivim muzikalnim pristopom oblikoval deli F. Sora in M. Castelnuova Tedesca, občinstvo pa je nagradil še z dodatkom. Flavtistka Kavčičeva je skupaj s študijskim kolegom **Maticem Smolnikarjem** predstavila dela A. Strajnarja, W. Burkharda in J. Rodriga. S svojimi dovršenimi interpretacijami sta oba navdušila občinstvo. Še posebej flavtistka je z enkratnim

razumevanjem glasbene vsebine in s tehnično popolnostjo pri poslušalcih vzbudila občutek, da je tudi sodoben glasbeni jezik razumljiv, preprost in nagovori vsakega izmed nas.

Drugi večer je minil v znamenju otroške ustvarjalnosti, saj so se na njem predstavili učenci domače glasbene šole in zamejske glasbene šole iz Špetra. Srečanja so tradicionalna in se odvijajo vsako leto izmenično, enkrat v Tolminu, enkrat v Špetru. Številno občinstvo je prisluhnilo zanimivim točkam. Domačini so pripravili pestrejši program, saj so zaigrali skorajda na vsa glasbila, ki jih poučujejo v Tolminu, od zamejskih točk pa je navdušil harmonikarski orkester s temperamentnimi dalmatinskimi plesi.

Tretji koncert so oblikovali dijaki umetniških gimnazij. Oboistka **Ana Leban** je predstavila Haydnov koncert. S svojo izvedbo je pokazala svoj izrazit muzikalni talent, bogato tehnično znanje in čudovit naraven ton, ki za oboo ni ravno samoumeven. Pianist **Marko Kanalec** se je predstavil z zahtevnim programom, ki ga je izvajal tudi na nedavnem državnem tekmovanju. Beethovnova sonata ter Chopinova Etuda in

Scherzo, ki jih je izvedel z neverjetno lahkoto, so navdušili občinstvo v dvorani. Kot zadnja je nastopila violinistka **Petra Kovačič**, ki v svet glasbe vstopa z velikimi koraki. To dokazujejo številne nagrade, ki jih prejema na tekmovanjih. Predstavila je dela Paganinija, Tartinija in Sarasateja.

Uspešnemu večeru je sledilo še uspešnejše dopoldne, ko so radovedni otroci in starši do zadnjega seveda napolnili avlo glasbene šole. Na dnevu odprtih vrat, ki ga je tolminska glasbena šola letos priredila prvič v svoji zgodovini, je učiteljica **Maja Klanjšček** predstavila vsa glasbila, ki jih poučujejo v glasbeni šoli. Predstavitev so dodatno popestrile zanimive projekcije glasbil. Ob koncu nastopa so vsi učenci in učitelji zaigrali skupaj ter izvedli priredbo slovenske ljudske skladbe, ki jo je posebej za to priložnost skomponirala učiteljica **Urška Kavčič**. Po nastopu so se otroci razkropili po učilnicah, kjer so lahko preizkusili instrumente in pri učiteljih dobili odgovore na vprašanja, ki jih zanimajo.

Ciklus prireditev se s predstavitvijo trobilcev **Sabino Magajne** in **Lukom Ipavcem** ter **Jazz Punt Big Bandom**, ki ga vodi **Matija Mlakar**,

nadaljuje tudi v maju.

Erika Bizjak, v. d. ravnateljice, GŠ Tolmin

NAJBOLJ JIH PRIVLAČIJO MOTIVI SOČE

Tolmin – Umetniška dela, ki so nastala v zadnjih dveh slikarskih kolonijah na Mostu na Soči, so njihovi ustvarjalci na ogled postavili med 9. marcem in 20. aprilom v galerijskih prostorih **Tolminskega muzeja**.

Na razstavi je sodelovalo 23 slikarjev iz vse Slovenije, Hrvaške, Bosne in Hercegovine ter slovenskih izseljencev v druge države. Njihova likovna dela odražajo različne tehnike: olje na platnu, akvarel, akrilna tehnika, slikanje na les, kiparjenje in rezbarjenje iz lesa, zanimivost pa je tudi ustvarjanje likovnih podob s posebnim računalniškim programom. Med motivi seveda skladno z okoljem, v katerem so ustvarjali, prevladujejo motivi Soče in njene okolice. Leta 2005 je mostarsko likovno kolonijo vodil **Marjan Miklavec**, lanska pa je potekala pod vodstvom akademske slikarke **Jane Dolenc**. Večina razstavljavcev je že starih znancev te kolonije, medtem ko so se nekateri lani udeležili prvič.

Špela Kranjc

Utrinki

- mestiti krožkov; učenci imajo v devetletki manj možnosti za sproščeno in neocenjeno razvijanje svojih sposobnosti;
- šola lahko ponudi omejeno število izbirnih predmetov, tako da željam posameznikov včasih ni mogoče ugoditi;
- ker so učenci dalj časa v šoli, domov prihajajo pozno, in to vpliva tudi na življenje družine;
- napovedano preverjanje in ocenjevanje znanja povzroča, da se učenci ne učijo sproti, temveč le takrat, ko vedo, da bodo ocenjeni;
- šolske torbe so občutno pretežke, kar slabo vpliva na držo otrok;
- učenci so predlagali, da bi bila v nivoju, kjer je veliko otrok, dva učitelja.

Na koncu smo postavili še nekaj vprašanj, ki so se nanašala na naše življenje in počutje v šoli, še ravnotežje. Obljubil nam je, da bo po svojih močeh poskrbel za uresničitev naših želja (kolesarnica, ure v učilnicah, preureditev garderob) in verjamemo, da bo res tako, saj je do sedaj naše želje še vedno upošteval.

Čisto na koncu pa še to – čeprav smo še otroci, ki se šele učimo živeti v demokraciji, smo pokazali, da se znamo lepo in kulturno pogovarjati.

Pri nas bi se lahko marsikaj naučili tisti "pravi" parlamentarci, ki na lepo vedenje in kulturno izmenjavo mnenj pogosto pozabijo.

Jakob Poberaj, predsednik šolske skupnosti (ŠS), in **Mateja Maretič**, mentorica ŠS, OŠ Dušana Muniha Most na Soči

SESTALI SO SE PODBRŠKI GASILCI

Podbrdo – Člani in članice **Prostovoljnega gasilskega društva** (PGD) **Podbrdo** so na letnem občnem zboru v gasilskem domu med drugim prisluhnili poročilu predsednika o delu v preteklem letu, ki ga je zaznamovalo praznovanje 100-letnice društva. Treba je poudariti, da so pri tem z ogromno truda in prostovoljnega dela sodelovali vsi člani, zato ni čudno, da jim je uspelo pripraviti odmevno prireditev s parado, na kateri je sodelovalo kar šestnajst društev iz bližnje in daljne okolice.

Kljub pripravam na ta častitljivi jubilej pa redne dejavnosti, med katere sodita izobraževanje na raznih seminarjih ter udeležba na strokovnih ekskurzijah in vajah z drugimi društvi, niso zamrle. Podbrški gasilci so bili tudi sicer v veliko pomoč svojim krajanom, saj so priskočili na pomoč

PODBRŠKI GASILCI so na letnem občnem zboru med drugim prisluhnili poročilu predsednika o delu v preteklem letu, ki ga je zaznamovalo praznovanje 100-letnice društva.

pri pluzenju cest, avtovleki, prekrivanju streh, dovažanju vode v sušnem obdobju ipd. Gasilke so skupaj s predstavnicami iz **Gasilske zveze** (GZ) **Bovec** in **GZ Kranjska Gora** izvedle taktično vajo ter se udeležile srečanja gasilk severnoprimorske regije. Poleg tega so podbrški gasilci v minulem letu sodelovali tudi na različnih prireditvah (na primer ob prazniku sv. Florjana v Oblokah, pri tradicionalnem Maratonu štirih občin

in pri prireditvah ob 100-letnici bohinjske proge ...). Za nameček so tri dni pomagali tudi pri gašenju lanskega velikega požara na Krasu.

In še načrti za prihodnje. Ti segajo predvsem na področje izobraževanja, kateremu želijo nameniti še več pozornosti. Poleg tega si bodo tudi prizadevali, da bodo v svoje vrste vključili čim večje število mladih.

Besedilo in foto: Cveto Zgaga

Kosmačevemu vodniku Nandetu Lapanji v slovo

Idrijca gluho šumi in sneg drsi skozi veje ...

Tudi takrat pred 77 leti v mrzli januarski noči je bilo tako. **Ciril Kosmač**, slovenski pisatelj iz Tolmina, natančneje iz Bukovice na levem bregu Idrijce, je dvajsetleten spoznal, da se mora umakniti čez mejo v Jugoslavijo, da se izogne ponovni fašistični aretaciji. Odločitev je sprejel, ker ni bilo drugega izhoda. Z očetom sta iskala nekoga, ki bi ga spremljal do meje in čez. Od vseh, ki so obljubili pomoč, je vztrajal le **Nande Lapanja** iz domačije pri Kafolu v Dolenji Trebuši. Ostali so se zbal, ker so bile noči svetle, čeprav je sneg gosto nalezaval. Tla so bila že vsa prekrita z belino, sneg je škripal pod nogami. Nande se je odločil, da bo sam pospremil Cirila na pot, ki jo je mladi pisatelj poimenoval *proti soncu*.

Bilo je 23. januarja 1930. Po levi strani Idrijce mimo cerkve v Trebuši do križišča sta Cirila pospremila oče in mlajši brat **Ladko**, ki se danes 92-leten dogodka jasno spominja in o njem večkrat pripoveduje.

Napočil je žalostni trenutek, ko se je bilo treba posloviti. Oče je s solznimi očmi dal sinu še zadnje napotke in priporočila, solze pa so se zaiskrile tudi v Cirilovih očeh. Oče in brat sta se nato obrnila nazaj proti domu, Ciril in Nande pa sta sama nadaljevala pot.

Sneg je neutrudno padal nanju in ob cesti je Idrijca gluho šumela.

Stopala sta po osojni strani, hodila vse gor do Želina in se tam začela vzpenjati po grapi proti Cerkljanskemu vrhu in državni meji. Kljub številnim nevarnostim sta prispela srečno. Vsakokrat, ko je grozila nevarnost, se je Ciril skril za grmovje, Nande pa je pogumno stopil naprej. Naposled sta le ugledala Sovodenj, od koder se je Nande čez kaka dva tedna vrnil domov, za Cirila pa se je začelo petnajstletno bivanje v tujini. Začela pa se je tudi njegova ustvarjalna pot, po kateri se je povzpел do pomembnega slovenskega pisatelja. Njegovi umetnosti botruje bolečina, s katero se je skozi leta nemalokrat

NANDE LAPANJA (levo) in Ladko Kosmač januarja 1999 v Dolenji Trebuši. Vir: Pavšič, T.: Ob stari meji. Založba Bogataj. Idrija, 2006.

srečal, ko je daleč od doma v sanjah gledal svojo ljubljeno dolino.

Nedavno je Nande Lapanja zaključil svojo življenjsko pot. Maja letos bi dopolnil 99 let. Žal mu ni bilo dano. Njegovo življenje je bilo dolgo in bogato, saj je kdo bi vedel kolikim – kot takrat Cirilu Kosmaču – pomagal stopiti na *pot proti soncu*. Zdaj je odšel tja, kjer že tretje desetletje po-

čiva njegov takratni varovanec Ciril. Vase ju je v svoj mir sprejela domača dolina.

V letih, ki prihajajo, bo minevala zima ob pritajenem drsenju snega z vej in jeseni, ko bo odpadalo listje, bo Idrijca še naprej gluho šumela. Zanju bo to večno neizpeta pesem.

Marta Fili, Tolmin

Utrinki

MADAGASKARTMIN

Madagaskar-Tolmin – Potovati je moč iz več razlogov. **Renata Lapanja, Tadej Beguš, Samo Cuder, Tanja Tavčar in Janez Bevk** so se odločili za potovanje iz človekoljubja, prostovoljno podati roko tistim, ki pomoč potrebujejo. Ob izteku leta smo v zahodnem svetu na te stvari posebej pozorni. Tudi njihova pot se začne sredi decembra 2006. Destinacija: Madagaskar.

Tropski Madagaskar, četrti največji otok na svetu, ki leži v Indijskem oceanu ob vzhodni obali afriške celine, je država, kjer so največje bogastvo otroci! Največji delež prebivalstva otoka predstavljajo prav ta mala nasmejana in zelo radovedna bitja, žal prepogosto žrtve revščine in težkih življenjskih razmer. Na Madagaskarju se nič ne zgodi slučajno: povsod ima glavno besedo narava, ki odloča, ali se bo jedlo obilno ali ne, kot da so malgaški prebivalci še vedno eno tistih naravnih ljudstev, ki ne želijo ukazovati Materi Zemlji – zanima jih polna skleda in čim manj dolžnosti. To se kaže tudi v šolskem sistemu, ki obstaja, a komaj deluje, zato ima večina prebivalcev pomanjkljivo minimalno izobrazbo ali pa sploh nič. Prav zato naj bi jim zahodnjaki znali pomagati – jih naučili načrtovati in ravnati bolj preračunljivo. Na Madagaskarju že več desetletij delujejo slovenski misijonarji, trenutno jih je šestnajst. Malgaškemu prebivalstvu darujejo svoje medicinsko, drugo strokovno ali praktično znanje pri zidavi bivališč, popravilih, poučevanju ...

S podobnimi nameni se je na Madagaskar podala tudi *'minska'* peterica. Vsak po svojih močeh so

Foto: Tadej Beguš

mesec dni poskušali pomagati pri delu misijonarjev: Tadej in Renata sta prostovoljno delala v dispanzerju, Tanja in Samo v drugem kraju sodelovala pri popravilih hiš, Janez pa tudi pri gradnji hiš ... *"Predvsem ne smeš delati prehitro, zavzeto ... ker se ti bodo preveč čudili!"* Madagaskar slovi po neslavno slabih cestah. Janez nadaljuje: *"Čest praktično ni, če potuješ po otoku, jih moraš*

dejansko graditi sproti – seveda samo za enkratno uporabo." In ker nas vedno zanima, kaj je izkušnja popotnikom dala v malho 'za domov', skoraj enoglasno odgovorijo: *"Zavest, da se ni vredno ubijati z vsakodnevnimi novimi drobnimi življenjskimi problemi, da je življenje lahko tudi mirno in veselo, okrašeno s smehom otrok in prepojeno z vonjem vanilje, kave in sadja."*

Špela Mrak

V KNJIŽNICO VSAK TRETJI PREBIVALEC POSOČJA

Tolmin – Knjižnica v Tolminu ima dolgoletno tradicijo, saj bomo prihodnje leto praznovali 100. obletnico ustanovitve Ljudske knjižnice v Tolminu. Vsa ta leta je bila eno od središč kulturnega dogajanja v Posočju. Tudi v letu 2006 smo za naše obiskovalce pripravili veliko novosti in obogatili ponudbo knjižničnih storitev.

Poleg osnovnega poslanstva, hranjenja in omogočanja dostopa do gradiva in informacij na najrazličnejših medijih splošne knjižnice opravljamo še vrsto dodatnih nalog, ki jih določa *Zakon o knjižničarstvu*. V preteklem letu smo jih skušali izpolniti s čim bolj domiselnimi dejavnostmi in akcijami:

Modro se je učiti (vseživljenjsko izobraževanje in informacijsko opismenjevanje uporabnikov) – Lani smo prvič organizirali različne brezplačne računalniške tečaje. Na enem od njih se uporabniki lahko naučijo tudi samostojnega iskanja gradiva prek svetovnega spleta. Kot splošna knjižnica skrbimo ►

Regionalni razvojni program severne Primorske (Goriške statistične regije) za obdobje 2007-2013 (povzetek)

Ker smo vsebino Regionalnega razvojnega programa severne Primorske (Goriške statistične regije) za obdobje 2007-2013 na kratko že predstavili na strani 11, naj ponovno opozorimo, da je celoten dokument kot tudi njegov povzetek širši javnosti dostopen na spletni strani: www.pososki-rc.si. Lah-

ko pa ga naročite tudi prek e-pošte Posoškega razvojnega centra: info@pososki-rc.si oziroma pri vseh partnerskih razvojnih agencijah.

NASLOV: Regionalni razvojni program severne Primorske (Goriške statistične regije) za obdobje 2007-2013 (povzetek). **AVTORJI:** mag. Rosana Ščančar, mag. Almira Pirih, Tomaž Vadjunec, Tjaša Petelin Bačar, Suzana Žvokelj Ferjančič in Andreja Trojar Lapanja. **IZDALA IN ZALOŽILA:** Severnoprimska mrežna razvojna agencija; zanjo nosilna razvojna agencija Posoški razvojni center. **KRAJ IN LETO IZDAJE:** Kobarid, 2007. **FORMAT:** 21 x 29,7 cm. **ŠTEVILO STRANI:** 36

Bonaparte ob Soči 1797

Fedja Klavara se že leta posveča ohranjanju zgodovinske dediščine. Poseben prispevek k ugledu in predvsem spoznavanju Bovške je tudi njegova najnovejša knjiga **Bonaparte ob Soči 1797**. S to knjigo nas avtor popelje v obdobje, ki je tudi Bovčanom malo znano. Na pohodu 1796. leta skozi Italijo je general Bonaparte pridobil sloves nesmrtnega in nepremagljivega vojskovodje. V začetku leta

1797 je poleg vodenja vojnih operacij že povsem samostojno prevzemal tudi politične in diplomatske odločitve. Po zadnji dobljeni bitki dveh armad na Tilmentu je v Gorici v petih dneh uspešno uredil oblastne razmere. Za svojimi divizijami se je nato s štabom pomikal v Kobarid, Trbiž in Beljak. Celo na Sv. Heleni je v svojih spominih omenil tudi izjemen dogodek na Klužah, ko se francoski vojaki niso izkazali le kot hrabri, temveč tudi kot človekoljubni, saj zajetih vojakov po vojnih pravilih niso usmrtili s konico meča.

Avtor v uvodu piše: "S pričujočo knjigo bo tako zaokrožen opis francoskih pohodov skozi Posočje, ki jih

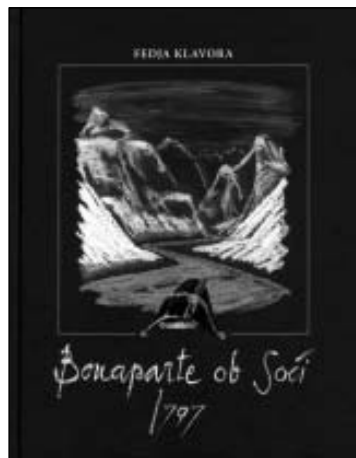
je sprožila politika človeško brezčutnih veličin in v katerih je bila dolina deležna vsega hudega, kar prinašajo vojni časi. Namenjena je ljudem, ki jih zanima zgodovina krajev ob zahodni meji, in seveda predvsem prebivalcem doline Soče."

NASLOV: Bonaparte ob Soči 1797. **AVTOR:** Fedja Klavara. **ZALOŽBA:** samozaložba. **KRAJ IN LETO IZDAJE:** Tolmin, 2006. **FORMAT:** 25 x 19,5 cm. **ŠT. STRANI:** 212.

Kako se je začelo na Soči, 2. del

Po letu 2002, ko je izšel prvi del knjige **Kako se je začelo na Soči 1915**, sledi še drugi del, kjer se v branje ponovno ponuja množica pripovedi o doživetjih starejših vaščanov med prvo svetovno vojno na področju Breginjskega kota, avtorjevih domačih krajev. Bralci prve knjige so ga po njenem izidu zasuli z neobjavljenimi zgodbami in dogodki, ki so jih povzeli od svojih staršev in starih staršev.

Iz zgodbe Tvegana stava: "Tistega dne pa je presenetil vse v pogovoru, da so osupnili: 'Ti, Cerkljan, poslušaj me dobro. Gotovo imaš še kakšen goldinar, ki so ti ga dali doma, saj ga

Utrinki

► tudi za strokovno pomoč ostalim knjižnicam na našem področju. V minulem letu smo za primorske knjižničarje organizirali delavnico o vseščini pripovedovanja pravljic, ki smo jo poimenovali *Povej mi še eno*.

Bere se nam (dejavnosti za spodbujanje bralne kulture) – V poletnih mesecih smo v akciji *Beri pod brezo* bralni virus širili tudi izven knjižnice. Smo prva knjižnica, ki ima svojo lastno radijsko oddajo *Tvoja, moja, naša knjižnica*, v kateri svoje uporabnike obveščamo o dogajanju v knjižnici, novih knjigah ter zanimivostih iz sveta knjig in knjižnic. Skozi vse leto v akciji *Priporočamo* bralcem predlagamo kakovostna literarna dela.

Zavedamo se, kako pomembno je vzgajati bralce od mladih nog, zato smo v lanskem letu še posebno skrb namenili otrokom. Vsak mesec smo jim pripravljali *Uganko mese-*

ca, za najmlajše je pravljice na repu prinesla *Lisica Mica*. Najbolj odmevna je bila akcija *Moja knjižnica* – Knjižnica Cirila Kosmača Tolmin za učence 3. razredov. Sodelujemo tudi v vseslovenskem *Mega kvizu*.

Skozi vse leto so nas obiskovale skupine otrok iz vrtcev in šol. Najmlajši so prihajali na ure pravljic, malo starejši na predstavitev knjižnice, učenci 7. razreda pa so v okviru vseslovenskega projekta *Rastem s knjigo* spoznavali ponudbo in storitve splošne knjižnice.

Lani smo se prvič med otroke v šole in vrtce odpravili tudi sami. Med ostalimi obiski je tako v prazničnem decembru na dvorišču tolminskega vrtca parkiral bibliobus.

Kuku, kultura je tu (organizacija kulturnih prireditev) – V galerijskih prostorih knjižnice se je v letu 2006 zvrstilo okroglih 50 prireditev in do-

godkov. Med likovnimi razstavami je bila najbolj odmevna razstava akademskega slikarja **Rudija Skočirja**, leto smo zaključili z razstavo fotografij **Mirka Bijukliča**, potovali smo v daljne dežele in odkrivali domišljiske svetove avtorjev (**Zlatko Blažič**, **Vlasta Nussdorfer** idr.). Svoje prireditve so pri nas organizirali tudi drugi. Konec leta nam je **Valvasorjeva fundacija** podarila zelo dragocen faksimile, tako imenovano *Dizmovno kroniko*.

Na svoji zemlji (skrb za domoznansko gradivo) – Domoznanski oddelek je poleg ostalih dejavnosti pripravil tudi nekaj pomembnejših razstav: razstavo *Zahodno od raja*, s katero smo se vrnili v čas zavezniške vojaške uprave na Kobarškem in Bovškem, razstavo *Likovni biografski leksikon ustvarjalcev Posočja* ter *priložnostni razstavi* o zbiratelju ljudskega blaga **Janezu Dolencu** in

ob obletnici smrti **Simona Gregorčiča**.

Skupen cilj vseh akcij je bilo povezovanje z lokalno skupnostjo, približevanje našim uporabnikom in odpiranje knjižnice navzven. Želimo, da knjižnica za vse obiskovalce postane prijazen družabni prostor, kamor bodo radi prihajali. Ob tem naj še povemo, da smo v letu 2006 zabeležili 87.200 obiskov in izposodili 181.400 enot gradiva. Pozitiven odziv uporabnikov – po statističnih podatkih obiskuje knjižnico vsak tretji prebivalec Posočja – nas spodbuja k novim akcijam in dejavnostim (*Primorci beremo*, *Z mačkom v žaklju na dopust*, *Poletni festival*, *video-pogovori* ...), ki jih načrtujemo v letu 2007. Več o tem pa morda v kateri izmed naslednjih števil **EPicen-tra**.

Jožica Štendler, direktorica Knjižnice Cirila Kosmača Tolmin

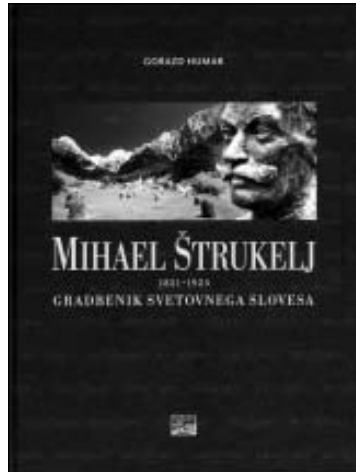

nisi imel časa napraviti. Koliko mi daš, da ti pripeljem živega Laha v kaverno, da si ga boš od blizu do sitega nagledal?' Seveda je povedal ceno za to in številka je vse presenčila. Ubogi Cerkljan je hitro odnehal. Potem pa so ga drugi vzpodbujali: 'Nekaj daj ti, jaz bom tudi dal.' Nato so se oglašali kar po vrsti: 'Jaz bom dal celo krono, jaz bom dal pol kro- ne.' Ko so zvedeli sosedge, kaj se dogaja pri Slovencih, so vojaki drugih narodov tudi začeli ponujati svoj denar. Iz nedolžne šale se je v jekleni čeladi kmalu nabralo precej srebrnine. Pravo premoženje! Tolminc pa je mirno odgovoril: 'Zvečer grem po Laha.' ..."

NASLOV: Kako se je začelo na Soči, 2. del. AVTOR: **Rudolf-Rudi Šimac**. ZALOŽILA IN TISKALA: Tiskarna Grafika Soča. KRAJ IN LETO IZDAJE: Nova Gorica, 2006. FORMAT: 21 x 29 cm. ŠT. STRANI: 312.

Mihael Štrukelj 1851–1923, gradbenik svetovnega slovesa

Slovenski rojak **Mihael Štrukelj**, svetovno znani profesor za mostne gradnje na Politehničnem inštitutu v Helsinkih na Finskem, tam imenovan **Michael Strukel**, je bil rojen kot avstrijski državljani slovenskim staršem v Logu pod Mangartom leta 1851. Na vprašanje, kaj Mihael Štrukelj pomeni nam, Slovencem, avtor monografije zapiše: "Tu ga kot gradbenika za časa življenja skoraj nismo poznali, do nedavnega nismo v Sloveniji imeli niti njegovih knjig. Ne glede na to smo v Sloveniji lahko več kot ponosni na našega rojaka, ki si je našel drugo domovino na Finskem. Štejemo ga lahko za prvega Slovenca, ki se je ukvarjal z mnogimi inženirskimi področji, s katerimi se pred njim in tudi dolgo za njim ni ukvarjal noben Slovenec."

Slikovno bogato opremljena knjiga je posvečena Štrukljevim rojakom – Ložanom, ki jim je novembrska naravna ujma izpred šestih let prizadela katastrofalni dogodek, odnesla sedem človeških življenj in več hiš, med njimi tudi rojstno hišo Mihaela Štruklja.

NASLOV: Mihael Štrukelj 1851–1923, gradbenik svetovnega slovesa. AVTOR: **Gorazd Humar**. ZALOŽBA: Pontis. KRAJ IN LETO IZDAJE: Šempeter pri Gorici, 2006. FORMAT: 28 x 22 cm. ŠT. STRANI: 128.

EPIcentrovo knjižno polico napolnili: **Špela Mrak** in **Mateja Kutin**

Pesniki iz naših logov

Poskušajmo

V zadnjem času se vse pogosteje srečujemo s problemi, za katere lahko mirno priznamo, da so posledica naših dejanj. Pri tem imam seveda v mislih našo mater Zemljo, ki iz dneva v dan bolj ječi pod težo naših bremen. Spoznanje, da smo poteptali svoj *dom*, veje tudi iz verzov **Vojka Rutarja**. V pesmi *Poskušajmo* nas nagovarja, da napake popravimo, vli- va upanje, da ni vse izgubljeno. "Kajti – najprej moramo / notranji svoj očistiti svet. / Ker je ves zunanji le v njem ujet."

Tematika Rutarjevih pesmi je zelo obširna in zajema vsa področja človekovega bivanja z vsemi številnimi neodgovorjenimi vprašanji o tem in onem svetu. Zase meni, da ni ne klasični ne modernistični pesnik, ampak pripovedovalec zgodb svojega življenja v verzih. Njegove pesmi so mu biseri, ker mu v temi prinašajo svetlobo iz sveta onkraj tega časa in prostora.

Mateja Kutin

POSKUŠAJMO

Poskušajmo spremeniti našega sveta umazani obraz in – kot v najlepši možni sliki – v zmago obrniti napredka poraz.

Pojdimo v duši po času nazaj – do tam. Ko je bila lepota narave še neokrnjeni raj.

Ko so bile vse vode čiste.
Ko je zrak dišal po pravem letnem času.
Ko je drevo preštevalo v miru svoje liste.
Ko se je polje nasmihalo zlatemu klasu.
Ko nihče ni klatil mladih ptic z neba.
Ko ni ljudem nikoli zmanjkalo dobre volje.
Ko je zdrav razum izvajal ukaze duše in srca.

Obrnimo se vase. Preorjimo zapuščene njive.

Posejmo vanjo zrna Ljubezni.
Saj ni treba. Da sami sebi vedno znova s semeni strahu in zla rojevamo trpljenje in bolezn.

Kajti – najprej moramo notranji svoj očistiti svet.
Ker je ves zunanji le v njem ujet.

Vojko Rutar

Utrinki

ZA GLASBENE SLADOKUSCE

Tolmin – Jazz punt big band je v letu in pol delovanja nanizal že kar nekaj koncertov, pisali smo že tudi o uspešnem nastopu na mednarodnem festivalu v Španiji. Jazz punt big band sestavlja dvajset glasbenikov večinoma iz tolminskega pihalnega orkestra, ki radi preigravajo jazz in funky glasbo, nekaj članov pa se na vsakotedske vaje pod vodstvom **Matije Mlakarja** pripelje iz Nove Gorice. Čeprav gre za sorazmerno mlado zasedbo – povprečna starost sicer glasbeno izobraženih članov je dvajset let –, se po besedah predsednika **Mihe Veharja** zaradi izjemne volje do dela že lahko pohvalijo z zavidljivo kakovostno rav- nijo za amaterski big band.

Zasedba je na svojem zadnjem koncertu, ki je marca do zadnjega kotti- ka napolnila tolminsko kinogledali-

JAZZ PUNT BIG BANDOVCEM se je v zadnjem delu prireditve na odru pridružila še primorska pevka **Anika Horvat**. Odpela je nekaj zimzelenih slovenskih popevk ter s svojo sproščenostjo in dobro voljo navdušila občinstvo. **Foto: Teja Hvala**

šče, poslušalce najprej ogrela z bolj in manj znanimi jazzovskimi skladbami, v katerih so se kot solisti predstavili nekateri člani big banda. V zadnjem delu prireditve pa se je fantom na odru pridružila še primorska pevka **Anika Horvat**. Odpela je nekaj zimzelenih slovenskih popevk ter s svojo sproščenostjo in dobro voljo navdušila občinstvo. Kot je povedala, je še dan prej zaradi angine razmišljala o odpovedi nastopa, vendar so jo Jazz puntovci prepričali v nasprotno. Zelo dobro vzdušje po koncertu, na katerem so začutili pozitiven odziv poslušalcev, je bilo v zasedbi razumljivo. Da naslednje leto razmišljajo o dveh namesto o enem večjem koncertu, zato ne preseneča. Že letos pa se je zasedba uvrstila na 10. mednarodni festival mladih orkestrrov, ki bo od 22. do 26. avgusta v grškem Solunu.

Špela Kranjc

Posoški razvojni center

Na podlagi Izvedbenega programa razvojne pomoči občin Bovec, Kobarid in Tolmin za leto 2007 (Sklep Vlade RS št. 30301-1-2007-5 z dne 15. 3. 2007) in 3. člena Pravilnika o štipendiranju (Posoški razvojni center, Ur. l. RS, št. 85/02) Posoški razvojni center, Trg svobode 2, 5222 Kobarid objavlja

JAVNI POZIV

DELODAJALCEM (KI IMAJO SEDEŽ ALI POSLOVNO ENOTO) NA OBMOČJU OBČIN BOVEC, KOBARID IN TOLMIN ZA VKLJUČITEV V ŠTIPENDIJSKO SHEMA, KI SE IZVAJA V SKLOPU IZVEDBENEGA PROGRAMA RAZVOJNE POMOČI TEM OBČINAM ZA LETO 2007 (ZA ŠOLSKO LETO 2007/2008)

1. Namen javnega poziva

Poziv je namenjen ugotavljanju potreb delodajalcev, ki imajo sedež ali poslovno enoto v Posočju, po štipendiranju kadrov za pridobitev najmanj srednješolske izobrazbe v šolskem letu 2007/2008. Izbrani delodajalci bodo imeli zagotovljeno soštipendiranje štipendistov, ki ga Posoški razvojni center (v na-

daljevanju: PRC) izvaja v sklopu Izvedbenega programa razvojne pomoči občin Bovec, Kobarid in Tolmin za leto 2007.

2. Cilj štipendijske sheme

Cilj štipendijske sheme je povečati delež prebivalstva z najmanj visokošolsko ravniyo izobrazbe, povečati zaposlovanje diplomantov z najmanj visokošolsko stopnjo izobrazbe v Posočju ter zagotoviti delodajalcem na območju občin Bovec, Kobarid in Tolmin tudi potrebne kadre z nižjo ravniyo izobrazbe (najmanj srednješolsko).

3. Upravičenci

Na poziv se lahko javijo delodajalci, ki želijo pridobiti ustrezne kadre s pomočjo štipendijske sheme in izpolnjujejo naslednje pogoje:

- imajo sedež ali poslovno enoto na območju občine Bovec, Kobarid ali Tolmin,
- imajo potrebe po kadrih z dokončanim najmanj srednješolskim programom s poudarkom na deficitarnih poklicih, kot so opredeljeni v Analizi deficitarnih poklicev v Posočju (PRC, september, oktober 2006),
- niso v postopku prisilne poravnave, stečaja ali likvidacije in kapitalske neustreznosti po 10. členu Zakona o finančnem poslovanju,

- bodo zagotovili 50 % sredstev za izplačilo posamezne štipendije za čas do zaključka šolanja in
- bodo zagotovili štipendistu po končanem šolanju zaposlitev na ustreznem delovnem mestu.

4. Način in rok prijave:

Delodajalci, ki so zainteresirani za vstop v štipendijsko shemo PRC-ja, morajo podatke o kadrovskih štipendijah, ki jih razpisujejo za šolsko leto 2007/2008 za pridobitev srednješolske, višješolske ali visokošolske in višje ravni izobrazbe, sporočiti na obrazcih Vloga za vstop v štipendijsko shemo Posoškega razvojnega centra, ki se izvaja v sklopu izvedbenega programa razvojne pomoči občin Bovec, Kobarid in Tolmin za leto 2007. Vloga s prilogami mora prispeti najkasneje do 2. 7. 2007. Šteje se, da je vloga prispela pravočasno, če je zadnji dan roka za oddajo oddana s priporočeno pošto pošiljko (na naslov PRC-ja; Trg svobode 2, 5222 Kobarid) ali če je bila oddana v tajništvu Posoškega razvojnega centra v Tolminu, Ulica padlih borcev 1b do 15. ure. Vloga mora biti oddana v zaprti ovojnici, pravilno naslovljena in označena z "Ne odpiraj – Vloga na javno povabilo delodajalcem", na hrbtni strani ovojnice pa mora biti izpisan polni naslov pošiljatelja.

5. Pregled vlog:

Pravočasno prispеле vloge bo pregledala komisija, ki jo imenuje direktor PRC-ja. Če je vloga nepopolna, komisija pozove vlagatelja, da jo dopolni najkasneje v roku 8 dni po prejetju poziva. Vloge, ki ne bodo dopolnjene v roku, bodo zavržene. Nepravočasne vloge bodo pošiljateljem vrnjene neodprte.

6. Merila za izbor:

V kolikor bo ineteresentov za soštipendiranje več, kot dopuščajo finančne možnosti, bodo imeli prednost pri izboru delodajalci, ki potrebujejo deficitarne kadre, kot so opredeljeni v navedeni Analizi deficitarnih poklicev. O rezultatih javnega poziva bodo delodajalci obveščeni v 30 dneh po izteku roka za predložitev vlog.

7. Dokumentacija in informacije:

Prijavno dokumentacijo in dodatne informacije lahko delodajalci vsak delovni dan do izteka roka za oddajo prijav prevzamejo ali naročijo na Posoškem razvojnem centru, Padlih borcev 1b, 5220 Tolmin, na telefonski številki 05/38-41-500 ali elektronskem naslovu marina.istenic@pososki-rc.si. Kontaktna oseba je Marina Istenič (05/38-41-500 ali 05/38-41-513 ali navedeni elektronski naslov).

mag. **Roman Medved**, direktor

Občinska uprava Občine Bovec na podlagi javnega razpisa za dodelitev neprofitnih stanovanj (lista A in lista B), objavljenega v mesecu fe-

bruarju 2007, ob upoštevanju določb Pravilnika o dodeljevanju neprofitnih stanovanj v najem (Uradni list RS, št. 14/04, 34/04 in 62/06), razpisnih pogojev in točkvalnih zapisnikov za posamezne upravičence objavlja

Na podlagi 10. člena **Zakona o športu** (Uradni list RS 22/98) in **Pravilnika o financiranju športa v občini Bovec** (U. G. 1/05) Občina Bovec objavlja

JAVNI RAZPIS ZA SOFINANCIRANJE PROGRAMOV ŠPORTA V OBČINI BOVEC ZA LETO 2007

1. Na razpisu lahko sodelujejo:

- športna društva;
- zavodi, gospodarske družbe, zasebniki in druge organizacije, registrirane za opravljanje dejavnosti v športu,
- ustanove, ki so ustanovljene za opravljanje dejavnosti v športu in so splošno koristne in neprofitne,
- zavodi za področja vzgoje in izobraževanja.

2. Pogoji

Izvajalci športne dejavnosti morajo:

- imeti sedež v občini Bovec,
- biti registrirani najmanj eno leto,
- imeti materialne, kadrovske in organizacijske pogoje za uresničitev načrtovanih športnih aktivnosti,
- imeti organizirano redno vadbo najmanj 9 mesecev v letu,
- imeti urejeno evidenco o članstvu in plačani članarini, v kolikor so or-

ganizirani v skladu z Zakonom o društvih,

- imeti poravnane vse obveznosti do občine.

3. V primeru, da izvajalci s sedežem v občini ne izpolnjujejo pogojev za športno vadbo otrok, usmerjenih v kakovostni in vrhunski šport, se za izvajanje teh programov lahko sofinancira izvajalce s sedežem v drugi občini.

Športna društva in njihova združenja imajo pod enakimi pogoji prednost pri izvajanju letnega programa športa v občini.

4. Sofinancirali bomo naslednje vsebine športnih programov: interesno športno vzgojo otrok in mladine, športno vzgojo otrok in mladine, usmerjenih v kakovostni in vrhunski šport, športno rekreacijo, kakovostni in vrhunski šport, izobraževanje, usposabljanje in izpopolnjevanje strokovnih kadrov, športne prireditve in promocijsko dejavnost ter delovanje športnih društev in zvez.

5. Razpisna dokumentacija je na voljo na spletni strani Občine Bovec: www.obcina.bovec.si oz. jo lahko izvajalci športnih programov dvignejo na Občini Bovec, Mala vas 121, 5230 Bovec v času uradnih ur.

6. Višina sredstev, namenjenih za

Prednostno listo za oddajo neprofitnih stanovanj Občine Bovec v najem – lista A

Vrstni red	Ime in priimek upravičenca	Število točk	Doba stalnega bivanja v občini Bovec	Št. družinskih članov
1.	Bojan Flajs	390		3
2.	Metoda Komac	350	26 let	3
3.	Klemen Rot	350	25 let	3
4.	Nataša Zakrajšek	350	7 let	4
5.	Dimitrij Mihelič	340	26 let	3
6.	Danila Stergulc	340	20 let	3
7.	Marta Klavara	280		2
8.	Tatjana Mileusnič	260		3
9.	Milka Cuder	240		2
10.	Irena Mihelič	230	32 let	3
11.	Ružica Anić	230	4 leta	2
12.	Borut Rot	170		1
13.	Azdren Tahiri	160		1

Prednostno listo za oddajo neprofitnih stanovanj Občine Bovec v najem – lista B

Vrstni red	Ime in priimek upravičenca	Število točk	Doba stalnega bivanja v občini Bovec	Št. družinskih članov
1.	Klemen Zornik	240		2
2.	Aleksander Leiler	230	46 let	2
3.	Mitja Miklavčič	230	1 leto	3
4.	Marko Dražić	200		1

Na osnovi 10. člena Zakona o športu (UL RS, št. 22/98) Občina Tolmin objavlja

JAVNI RAZPIS za izbiro izvajalcev letnega programa športa v občini Tolmin v letu 2007

1. Na razpis se lahko prijavijo športna društva, njihova združenja in drugi subjekti, določeni v 8. členu Zakona o športu, ki izpolnjujejo pogoje iz Pravilnika o sofinanciranju športa v občini Tolmin (Uradne objave, št. 50/02). Športna društva in njihova združenja imajo pod enakimi pogoji prednost pri izboru.

2. Vsebine razpisa:

V letu 2007 bomo sofinancirali naslednje vsebine programov:

1. ŠPORTNA VZGOJA OTROK, MLADINE IN ŠTUDENTOV
 2. ŠPORTNA REKREACIJA
 3. KAKOVOSTNI ŠPORT
 4. VRHUNSKI ŠPORT
 5. ŠPORT INVALIDOV
- ter naslednje razvojne in strokovne naloge v športu:
1. IZOBRAŽEVANJE IN IZPOPOLNJEVANJE KADROV ZA DELO V ŠPORTU
 2. POMEMBNEJŠE ŠPORTNE IN ŠPORTNO-REKREATIVNE PRIRE-

DITVE

3. MEDNARODNA DEJAVNOST IN SODELOVANJE Z ZAMEJCI
4. DELOVANJE DRUŠTEV IN NJIHOVIH ZVEZ
5. PRIZNANJA ŠPORTNIKOM IN ŠPORTNIM DELAVCEM
6. PROMOCIJSKA DEJAVNOST IN INFORMATIKA NA PODROČJU ŠPORTA

3. Prijave in roki:

Prijavite se lahko izključno s pomočjo obrazcev, ki so vam na voljo na sedežu Zavoda za šport občine Tolmin, Dijaška 12c, kjer dobite tudi vsa dodatna pojasnila v zvezi s prijavo (kontaktna oseba Branko Velišček – GSM: 041/695 675). Po naročilu obrazce dostavimo tudi preko e-pošte.

Prijave s prilogami morajo biti oddane do **6. 6. 2007** osebno ali s priporočeno pošiljko in oznako "ZA RAZPIS" na naslov: Zavod za šport občine Tolmin, p. p. 80, 5220 TOLMIN.

Nepravočasnih prijav ne bomo upoštevali, nepopolne pa bodo morali vlagatelji dopolniti v treh dneh od pisnega poziva Zavoda za šport občine Tolmin.

5. Višina sredstev, izbira izvajalcev in višina sofinanciranja:

Skupna višina sredstev, namenjenih za predmet razpisa, znaša 90.588 evrov (54.000 evrov za programe, 28.278

evrov za sofinanciranje uporabe objektov ter 8.310 evrov za razvojne in strokovne naloge).

Zneski sofinanciranja za posamezne vsebine programov in naloge pa so določeni z Letnim programom športa v občini Tolmin za leto 2007.

Izbira izvajalcev in določitev višine sofinanciranja posameznega programa ali naloge bo opravljena v skladu s Pravilnikom o sofinanciranju športa v občini Tolmin, o čemer bodo vsi prijavljeni kandidati obveščeni v 30 dneh. Z izbranimi izvajalci bodo sklenjene pogodbe v 15 dneh po dokončnosti sklepa o izbiri.

Uroš Brežan, župan občine Tolmin

SPREMENJENA VELJAVNA UREDITEV URADNIH UR UPRAVNIH ENOT IN NAŠTETIH OBMOČNIH ENOT

Ministrstvo RS za javno upravo obvešča, da je zaradi spremembe Uredbe o upravnem poslovanju, ki je začela veljati 1. maja 2007, spremenjena veljavna ureditev uradnih ur državne uprave, to je **upravnih enot in območnih enot organov**:

- Davčnih uradov z izpostavami
- Carinskih uradov z izpostavami
- Območnih enot uprave RS za javna

plačila

- Območnih geodetskih uprav z geodetskimi pisarnami
- Območnih uradov veterinarske uprave z izpostavami, razen veterinarske inšpekcije,
- Uprav za obrambo z izpostavami
- Izpostav uprave za zaščito in reševanje s pisarnami
- Centrov za socialno delo
- Območnih služb z uradi za delo Zavoda RS za zaposlovanje Slovenije
- Območnih enot in izpostav Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije
- Območnih enot in izpostav Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije

V skladu z navedeno spremembo bodo uradne ure:

- **v ponedeljek in torek od 8. do 15. ure**
- **v sredo od 8. do 18. ure**
- **v petek od 8. do 13. ure**

Uradne ure bodo v vseh upravnih enotah in območnih enotah tudi vsako prvo soboto v mesecu (ali drugo, če prva pride na državni praznik ali drug z zakonom določen dela prost dan) od 8. do 12. ure.

(V Upravni enoti Ljubljana in območnih enotah organov na njenem območju bodo uradne ure na delovnih mestih, na katerih se delo opravlja v izmenah in posluje s strankami: v ponedeljek, torek in četrtek od 8. do 18. ure, v sredo od 8. do 19. ure, v petek od 8. do 14. ure.)

Ministrstvo RS za javno upravo

SPREMEMBA PRAVILNIKA O DELOVNEM ČASU NOTARJEV

Ministrstvo RS za pravosodje obvešča, da je bil zaradi spremembe Uredbe o upravnem poslovanju spremenjen tudi Pravilnik o delovnem času notarjev, ki bo začel veljati 1. maja 2007.

V skladu z navedeno spremembo bodo uradne ure notarjev petkrat tedensko, in sicer:

- **v ponedeljek od 8. do 15. ure**
- **v torek od 8. do 15.30. ure**
- **v sredo od 8. do 18. ure**
- **v četrtek od 9. do 12. ure in od 14. do 16. ure**
- **v petek od 8.00 do 13.30. ure**

Uradne ure se bodo v ponedeljek, torek, sredo in petek izvajale neprekinjeno, razen če z organizacijo dela ne bo mogoče notarju in vsem zaposlenim v notarski pisarni zagotoviti odmora za malico. V tem primeru se uradne ure ne bodo izvajale od 12.00. do 12.30. ure.

Uradne ure bodo v vseh notarskih pisarnah tudi vsako prvo soboto v mesecu od 8.30 do 12.30 (ali drugo, če prva pride na državni praznik ali drug z zakonom določen dela prost dan).

Ministrstvo RS za pravosodje

sofinanciranje izvajalcev letnega programa športa v letu 2007, znaša 23.369 evrov. Višina sredstev za posamezne programe je razvidna iz *Letnega programa športa v občini Bovec za leto 2007*.

7. Izvajalci letnih programov športa morajo dodeljena **sredstva porabiti do 30. 12. 2007**.

8. **Merila za izbor** – Izbrani programi bodo sofinancirani na podlagi meril, pogojev in normativov za vrednotenje športnih programov, opredeljenih v Pravilniku o financiranju športa v Občini Bovec (U. G. 1/05).

9. **Rok za prijavo** na javni razpis – Šport 2007 je 16. 5. 2007.

10. **Prijave z dokumentacijo pošljite** v zaprti kuverti na naslov: Občina Bovec, Trg golobarskih žrtev 8, 5230 Bovec, kot je določeno v razpisni dokumentaciji.

11. **Odpiranje prijav ne bo javno**.

12. **Sklep o delitvi sredstev** za šport bodo prijavljeni izvajalci prejeli v roku 30 dni po poteku razpisnega roka.

13. **Dodatne informacije** lahko dobite na Občini Bovec, Trg golobarskih žrtev 8, Bovec, tel.: 05/38-41-909 (Tatjana Pretner).

Danijel Krivec, župan Občine Bovec

Center za socialno delo Tolmin bo letos že tretjič zapored poskrbel za izvajanje programa Uživaj dan in ne bodi sam! Program aktivnega preživljanja poletnih šolskih počitnic je namenjen otrokom iz občine Tolmin, starim med 7. in 15. letom.

ČAS IZVAJANJA?

Izvajal se bo **v juliju (od 2. julija do 13. julija) in avgustu (od 30. julija do 24. avgusta)** in sicer **trikrat tedensko; ob ponedeljkih, sredah in petkih od 8.00 do 15.00**.

KJE SE BO PROGRAM IZVAJAL?

Program se bo večinoma odvijal na prostem, v primeru slabega vremena v prostorih CSD Tolmin v stavbi Posoškega razvojnega centra.

KOLIKO MORAM PRISPEVATI?

Aktivnosti programa bodo za otroke brezplačne, starši morate prispevati **2 € (479,8 SIT) za kosilo v tolminskem vrtcu**.

KAKO SE V PROGRAM VKLJUČIM?

A. izpolnite prijavnico, ki jo podpišejo starši in jo dobite na Centru za socialno delo Tolmin

B. prijavnico prinesejo starši na Center za socialno delo Tolmin k Matjažu ali Urški

C. kdor se odloči, vzame samo še vrečo dobre volje in se nam pridruži!

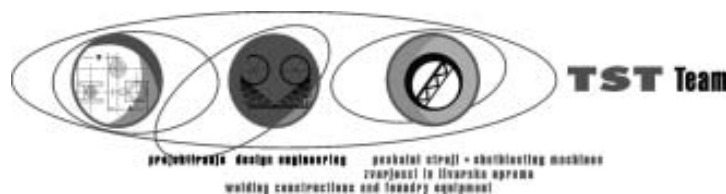
Program predvideva največ 25 udeležencev, zato pohitite s prijavo!

DODATNE INFORMACIJE

Center za socialno delo Tolmin, Cankarjeva 6, 5220 Tolmin, Tel.: 05/38-81-071 ali 05/38-81-719
Matjaž Kos, univ. dipl. ped. in prof. soc. (matjaz.kos@gov.si)
Urška Taljat, univ. dipl. ped.

Znanje in izkušnje, združene z mladostno zagnanostjo

V podjetju Gostol-T.S.T. letos mineva 35 let odkar poslujejo na današnji tolminski lokaciji. Strategija podjetja v prihodnosti ostaja nadaljevati trend osredotočenja svojih prodajnih aktivnosti na peskalne stroje kot osrednji posel ter v povezavi z njim drugo opremo vezano v posamezne tehnološke linije, kot je na primer barvanje pri antikorozijski zaščiti v kovinsko – predelovalni industriji. Poleg oddelka konstrukcije, ki je pomemben del podjetja, saj je večina strojev narejenih po željah kupcev, se je v podjetju razvil tudi oddelek razvoja, ki uspešno sodeluje tudi s

Fakulteto za strojništvo, Univerze v Mariboru.

Podjetju je v preteklem letu uspel prodor na zahtevna vzhodna tržišča. Novi trgi pomenijo tudi nove kupce, več prodanih strojev, povečanje proizvodnje in s tem potrebo po povečanju kapacitet. S tem je posledično povezan tudi trend pridobivanja mladih kadrov, ki se tekom let ni veliko spremenil, saj si v podjetju prizadevajo in želijo pridobiti čimveč mladega, ambicioznega kadra, ki bi lahko prevzel dolgoletno tradicijo strojegradnje in jo uspešno nadaljeval tudi v prihodnosti.

VRATA PODJETJA GOSTOL-T.S.T. SO ODPRTA MLADIM, USTVARJALNIM IN USPEHA ŽELJNIM BODOČIM SODELAVCEM.

Gostol-T.S.T. d.o.o., Čiginj 63, 5220 Tolmin, www.gostol-tst.si, tel.: 05/38-01-280, fax: 05/38-01-290, e-pošta: info@gostol.tst.si

SGP Zidgrad Idrija d.d.
Vojkova 8, Idrija

**takoj zaposli več
delavcev** in sicer:
gradbene tehnike
ali
gradbene delovodje
za delo na gradbiščih.

**Podrobnejše
informacije**
lahko prejmete osebno
na upravi družbe na
Vojkovi ulici 8 v Idriji ali
na telefonu
05 37 27 800.

Utrinki

S 44 TEKEM ODNESLI KAR 211 MEDALJ

Bovec – Tekoško društvo Bovec je v *Hotelu Alp* priredilo 3. atletski večer. Na slavnostni večerji so razglasili Naj atletinjo in Naj atleta ter se zahvalili vsem, ki prispevajo k temu, da se zgodba o tekaškem uspehu nadaljuje.

Predstavitve vseh dosežkov, ki so si jih Bovčani pritekli v letu 2006, je bila za konkurenco prav strah vzbujačo, saj so pobrali skoraj vse lovorike v kategorijah, kjer so nastopili. Bovških 211 medalj je prepričalo tudi generalnega sekretarja Atletske zveze Slovenije **Borisa Mikuža**, da se je udeležil atletskega večera.

In kaj je njihov ključ do uspeha? Trenersko moštvo v sestavi: **Vasje Viteza**, **Alberta Melihna** in **Silvana Hrovata** ima zelo dobro izdelan program dela, o čemer med drugim priča dobro počutje otrok v društvu. Zagotovo pa k temu pripomore tudi to, da v društvu delujejo kot velika družina. Nadobudne tekače na pripravah in tekmah skoraj vedno spremlja veliko število staršev. Nasploh je vzdušje v društvu naravnano k temu, da se tekači med seboj družijo, aktivno preživljajo prosti čas in so

TRETI ATLETSKI VEČER – Predstavitve vseh dosežkov, ki so si jih Bovčani pritekli v letu 2006, je bila za konkurenco prav strah vzbujačo, saj so pobrali skoraj vse lovorike v kategorijah, kjer so nastopili.

usmerjeni k zdravemu načinu življenja. Vse to pripomore k dobrim medsebojnim odnosom in prijateljskim vezem. Izvrstni dosežki na tekmovanjih so tako pri tej zgodbi kot slastna jagoda na vrhu torte.

Leto 2006 je v delo društva prineslo določene novosti. Kros je bil do sedaj njihova glavna disciplina, lani pa so se začeli načrtno ukvarjati tudi z atletskimi disciplinami, kar se je odražalo pri rezultatih. Predsednik društva in trener Vasja Vitez ni skrival zadovoljstva ob predstavitvi vseh lanskih dosežkov. Ob tej priložnosti se je is-

kreno zahvalil sponzorjem in vsem, ki kakorkoli pomagajo pri delovanju društva, ter ob koncu svečano razglasil še atletinjo in atleta leta. To sta postala **Tanja Komac** in **Blaž Karba**. Vodilnim v društvu gre zahvala za požrtvovalno delo z mladimi, saj so v svoje vrste vključili za Bovške razmere veliko število otrok. Tovrstne dejavnosti pa niso dobrodošle le iz športnega vidika, ampak tudi zato, ker v življenje mladih prinašajo zdrav slog življenja, ki jim bo zagotovo koristil na nadaljnji življenjski poti.

Besedilo in foto: Peter Domevšček

Odvoz kosovnih odpadkov

razpored do 6. 8. 2007

Komunalna Tolmin

javno podjetje d.d.
Poljubinj 89h, 5220 Tolmin

telefon: 05/38-19-300

faks: 05/38-81-025

e-pošta: kp.tolmin@siol.net

Dežurna služba:

vodovodi: 041 625 191
pogrebna služba: 041 634 168

Urn timer odlagališč:

Odlagališče Štrklepce Tolmin:

ponedeljek, torek, sredo
od 7.00 do 16.00
četrtek zaprto

petek od 8.00 do 16.00 ure
sobota od 8.00 do 13.00 ure

Odlagališče Volče

je odprto vsak dan
od 7.00 do 15.00 ure.

Odlagališče

Lesičja Vodenca – Bovec:

torek od 13.00 do 15.00 ure
sreda od 15.00 do 17.00 ure
sobota od 10.00 do 12.00 ure
izven urnika: za večje količine in z
doplačilom (predhodna najava)

28. 5. – 4. 6.	Most na Soči, Gorenji Log, Tolminski Lom, Kanalski Lom, Drobočnik, Kozmerice, Modrej, Stopec
4. 6. – 11. 6.	Modrejce, Kozaršče, Ušnik, Sela pri Volčah, Podsela, Čigjnj, Volče, Ljubinj, Prapetno, Hum
11. 6. – 18. 6.	Poljubinj, Zadlazi-Žabče, Žabče, Tolmin, Zato Tolmin
18. 6. – 26. 6.	Dolje, Gabrije, Volarje, Selišče, Kamno, Selce, Vrsno
26. 6. – 2. 7.	Krn, Libušnje, Smast, Ladra, Idrsko, Mlinsko
2. 7. – 9. 7.	Golobi, Livek, Livške Ravne, Avsa, Plohi, Jevšček, Svino, Sužid
9. 7. – 16. 7.	Drežnica, Drežniške Ravne, Jezerca, Koseč
16. 7. – 23. 7.	Kobarid, Staro selo, Robič
23. 7. – 30. 7.	Potoki, Kred, Borjana, Podbela, Stanovišče, Homec
30. 7. – 6. 8.	Sedlo, Breginj, Logje, Trnovo ob Soči, Srpenica

Navedeni razpored se lahko spremeni oz. za en teden zamakne v primeru nepredvidene večje potrebe po kontejnerjih za kosovne odpadke.

Odlaganje salonitne kritine

Skladno z Uredbo o prevzemanju odpadnih azbestno-cementnih gradbenih izdelkov na odlagališčih komunalnih odpadkov in o določitvi najvišje cene njihovega odlaganja odpadne fasadne obloge in azbestno cementna kritina, ki se uvršča med odpadke s klasifikacijsko številko 17 06 01* in 17 06 05* od 1. 9. 2006 dalje ne odlaga več v Bovicu na deponiji Lesičja Vodenca in v Tolminu na deponiji Štrklepce, ampak na deponiji komunalnih odpadkov v Volčah.

Obveščamo vas tudi, da mora biti strešna azbestno cementna kritina ali drug azbestno cementni odpadki zložen na paleti ter zavrt v PVC folijo (stiki folije oz. tkanine morajo biti zavarjeni ali zalepljeni), pred odložitvijo na deponiji, kot določa Uredba o odlaganju in odstranjevanju azbestno cementnih plošč.

Utrinki

RAZGLASILI SO NAJBOLJŠE

Tolmin – Občinska športna zveza (OŠZ) Tolmin in Zavod za šport (ZŠ) Občine Tolmin vsako leto razglasita dobitnike priznanj za športne dosežke v minulem letu oziroma za dolgoletno delovanje v športu na območju tolminske občine.

V minulem letu je pogoje za priznanja OŠZ izpolnilo 26 športnikov in športnic oziroma moštev. Bronasti znak sta prejela **Kitty Finc** iz Karate kluba (KK) Tolmin in **Miha Kobal** iz Smučarskega kluba (SK) Matajur. Srebrnih znakov je bilo sedem, zaslužili pa so si jih KK Tolmin, **ekipa kadetov iz KMN Puntar**, **Gaja Kozar** iz KK Goryu, **mladinci iz Šahovskega društva (ŠD) AET Tolmin**, **Gašper Jug** iz Lokostrelskega kluba (LK) Alpkomerc, **Urban Rejc** iz Atletskega društva (AD) Posočje in **Zala Kuštrin** iz KK Tolmin. Štiri zlate znake so si razdelili **mladinci iz KMN Puntar**, **Jože Uršič** in **Uroš Roner** iz AD Posočje ter **Emil-Milan Kogoj** iz Športnega društva Šentviška Gora. Bronaste kipce so si zaslužili **članska ekipa KMN Puntar**, **članice ŠD AET Tolmin**, **Edita**

NAJ ŠPORTNICA IN NAJ ŠPORTNIK sta postala **Simona Uršič** in športni plezalec **Peter Mrak**. Naj moštveni sestav minulega leta pa sestavljata **Sašo Taljat** in **Luka Božič**, ki pa se svečane podelitve zaradi neodložitvi obveznosti nista mogla udeležiti in sta po priznanja poslala kar svoja očeta. Foto: **Mateja Kutin**

Gashi iz AD Posočje, **Tea Močnik** iz LK Alpkomerc, **Peter Mrak** iz Soškega alpinističnega odseka (SAO) pri Planinskem društvu (PD) Tolmin, **Maksi** in **Ivan Muznik** iz LK Most na Soči ter **Simona Uršič** iz ŠD AET Tolmin. Pogoje za srebrne kipce so v letu 2006 izpolnili **Valerija Mrak** iz AD Posočje, **Jure Škobrne** iz ŠD AET Tolmin in **Tomo Sotenšek** iz sekcije kasting pri Ribiški družini

Tolmin. Tudi tokrat zlatega kipca niso podelili, je pa na predlog AD Posočje priznanje za zaslužnega trenerja šlo v roke dolgoletnemu atletskemu trenerju **Mateju Gaberščku**, medtem ko je **Bojan Kavčič** prejel plaketo OŠZ za uspešno delovanje v nogometnem klubu Tolmin.

ZŠ Občine Tolmin je za najbolj uspešno športnico v minulem letu razglasil 21-letno šahistko **Simono**

Uršič iz ŠD AET Tolmin. Uršičeva je lani izpolnila pogoje za naziv mojstrice FIDE, največ pa ji je k temu pripomogel uspeh na evropskem amaterskem prvenstvu julija na Češkem, kjer je postala celo evropska amaterska prvakinja med 53 tekmovalkami in se v absolutni razvrstitvi 308 šahistk in šahistov uvrstila na 2. mesto. **Šahovska zveza Slovenije** jo uvršča v obojestranski razred. Najbolj uspešen športnik v občini Tolmin je postal športni plezalec **Peter Mrak** iz SAO, ki deluje v okviru PD Tolmin. Lani je 29-letniku, ki se s plezanjem ukvarja od 15. leta, uspelo preplezati devet smeri z oceno 8a+, tako da ima sedaj v svoji zbirki že več kot 30 preplezanih smeri z oceno 8a ali več. Kanuista **Sašo Taljat** in **Luka Božič** iz Kajak kluba Soške elektrarne pa sta dosegla najboljše rezultate med športnimi ekipami tolminske občine. Nekdanja kajakaša sta se predlani preselila v kategorijo kanu dvosedi in kmalu se je izkazalo, da lahko srednješolca dosegata najvišje rezultate tudi v svetovni konkurenci. Avgusta ju čaka evropsko prvenstvo v Atenah.

Špela Kranjc

Datum	Kraj	Prireditev	Informacije
31. 5. (17.00 do 19.00)	TOLMIN, vrtec, ŠP Brajda	Cicidan	VVZ Ilke Devetak Bignami Tolmin, Majda Maglica: 041-601-220
31. 5. (19.00)	TOLMIN, OŠ Franceta Bevka Tolmin	Pozdrav mladosti	alenka.kragelj@guest.arnes.si
2. 6. (18.00)	POLJUBINJ, Hala Kmetijske zadruga	Praznovanje ob 60-letnici lovskih družin Ljubinj in Tolmin Slavnostna proslava in družabni večer	LD Ljubinj, LD Tolmin, Ljubo Podoreh, Iztok Kozorog
2. in 3. 6.	BUTTRIO-TRBIŽ-OSOJSKO JEZERO-KOBARID-BUTTRIO	Mednarodni kolesarski maraton treh držav (Italije, Slovenije, Avstrije)	KK Soča Kobarid, Pavel Sivec: sipa@siol.net
2. in 3. 6.	RISNJAK	Planinska tura Risnjak Zahtevna pot	PD Tolmin: 05/38-83-211, pdtolmin@email.si
2. in 16. 6. (10.00 do 20.00)	MOST NA SOČI, delavnica Alenke Gololičič	Keramične delavnice: raku – Kratka teoretična predstavitev dela in postopka ter izdelava izdelkov za raku, nanos glazur, peka in dokončanje izdelkov ter analizirane rezultatov.	JSKD, območna izpostava Tolmin: 05/38-01-170
5. 6. (18.00)	TOLMIN, OŠ Franceta Bevka Tolmin	Jezikovni cocktail	
7. 6.	MAHAVŠČEK	Planinska tura Mahavšček – zahtevna pot	PD Tolmin: 05/38-83-211, pdtolmin@email.si
8. in 9. 6.	KOBARID, OŠ Simona Gregorčiča	Keramične delavnice: osnove unikatnega oblikovanja – Oblikovanje iz glinenih kačic, odpiranje iz polnega volumna, oblikovanje iz valjanih plošč, obdelava površine z preprostimi dekorativnimi tehnikami. (petek: od 16. do 20. ure, sobota: od 9. do 18. ure)	JSKD, območna izpostava Tolmin: 05/38-01-170
9. 6.	PODBRDO, OŠ Simona Kosa Podbrdo	Predstavitve Zbornika Planinskega društva Podbrdo	PD Podbrdo, Tomaž Štenkler: 041-468-469
16. 6. (8.00)	PETROVO BRDO (start)	6. Gorski maraton štirih občin	TD Podbrdo, LTO Sotočje Tolmin, Jože Dakskobler: 041-837-551
16. 6. (11.00)	KOBARID, osrednji trg	Tradicionalni Kobariški sejem s kulturno, zabavno in sejmsko ponudbo, zvečer ples z ansamblom Faraoni	KS Kobarid: 041-735-221
16. 6. (13.00)	MOST NA SOČI	Noč na jezeru: Praznovanje 60. obletnice podjetja Soško gozdno gospodarstvo	Darij Vouk: 05/38-87-397, 041-743-646
17. 6. (10.00)	MOST NA SOČI, v šotoru ob jezeru	Noč na jezeru: Srečanje turističnih društev vzdolž reke Soče Od izvira do izliva. Posvet: Dediščina in možnosti sodelovanja turističnih društev v razvojnih projektih, kulturni program, predstavitev kulinarike, vožnja z ladjico Barka ...	Turistična zveza Gornjega Posočja: 05/38-00-827
20. 6. (13.00)	MOST NA SOČI	Noč na jezeru: 12. srečanje gospodarstvenikov Primorske s predsednikom Obrtne zbornice Slovenije Miroslavom Klunom in 3. srečanje evropslancev	Darij Vouk: 05/38-87-397, 041-743-646
21. 6. (17.00)	MOST NA SOČI	Noč na jezeru: Srečanje članov ZB in upokojencev Posočja	Darij Vouk: 05/38-87-397, 041-743-646
22. 6.	MOST NA SOČI	Noč na jezeru: 21. jubilejni turnir v malem nogometu za prehodni pokal Noč na jezeru 2007. Plesna zabava ob jezeru z ansamblom Duple truble.	Darij Vouk: 05/38-87-397, 041-743-646
22. 6.	RUT	Predstavitve društva Baška dediščina	Društvo Baška dediščina, Cveto Štendler: 031-325-706
22. 6. (20.00)	DREŽNICA	Tradicionalna prireditev Amaterski oder v naročju Krna Premiera Igralske skupine Drežnica – komedija Sobota greha, gasilska veselica	Igralska skupina Drežnica
23. 6.	KRNIŠKA GLAVICA	Planinska tura Krniška Glavica – lahka pot	PD Tolmin: 05/38-83-211, pdtolmin@email.si
23. 6.	MOST NA SOČI	Noč na jezeru: 21. jubilejni turnir v malem nogometu za prehodni pokal Noč na jezeru 2007. Tržnica biokmetijskih izdelkov. Praznovanje 60. letnice Avtoprevoza Tolmin d.d. Mimohod motornih čolnov in skuterjev, show program z vodnimi skuterji. Tekmovanje v nočnih skokih v jezero. Zabava z ansamblom Hram, Pain in the ass, Zablujena generacija in Ku adn.	Darij Vouk: 05/38-87-397, 041-743-646
23. 6. (20.00)	DREŽNICA	Tradicionalna prireditev Amaterski oder v naročju Krna Usodni zmenki ter Jožef in Marija v izvedbi KUD Zalog – Ljubljana	Igralska skupina Drežnica
23. 6.	PODBRDO, igrišče na bazenu	Glavna prireditev s proslavo in zabavnim programom ob 50. obletnici Planinskega društva Podbrdo. Zabaval vas bo ansambel Čuki.	PD Podbrdo, Tomaž Štenkler: 041-468-469
24. 6.	MOST NA SOČI	Noč na jezeru: Praznovanje 60.letnice Ribiške družine Tolmin. Tržnica biokmetijskih izdelkov. Predstavitev vodnih skuterjev. Otroški program. Predstavitev kulinaričnega rekorda. Zabava z ansambloma Kolovrat in Mamobo kings. Ognjemet.	Nočni skoki v jezero. Darij Vouk: 05/38-87-397, 041-743-646
24. 6. (20.00)	DREŽNICA	Tradicionalna prireditev Amaterski oder v naročju Krna Zakonci stavkajo v izvedbi ŠKD Mekinje	Igralska skupina Drežnica
25. 6. (20.00)	DREŽNICA	Tradicionalna prireditev Amaterski oder v naročju Krna Kaj pa Leonardo v izvedbi DS Megaron	Igralska skupina Drežnica
28. 6. do 1. 7.	TOLMIN, Športni park Brajda	Glasbeni festival Soč'n Fest Glasbeni festival, ki ga bodo zaznamovali jazz, funky in etno ritmi	socnfest@socnfest.com

Informacije za koledar prireditev lahko posredujete: za občino Tolmin na LTO Sotočje: 05/ 38-00-480, e-pošta: info@lto-sotocje.si, za občino Kobarid Nadi Pajntar: 05/ 38-99-220, e-pošta: nada.pajntar@kobarid.si in za Bovško na PRC: 05/ 38-41-500.